

Naročnina mesečno
25 Din, za inozemstvo
40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050. — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENECE

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Kaj se vam zdi o Kristusu?

Matej 22, 42.

Kaj se vam zdi o Kristusu —, to vprašanje je danes še vedno tako aktualno kakor je bilo pred dvesto leti. Kristus ni nikdar premagano stališče. Eni ga sovražijo, drugi ljubijo. Nihče ni tako strastno ljubljn in nihče tako strastno sovražen kakor Kristus. Milijoni triumfirajo ob njegovem vstajenju in njegovih vnebohodi in so žalostni, kadar ga vidijo v njegovi Cerkvi trpečega. Drugi bi ga pa radi vsak dan križali, vsak dan zagrebi v kamnite grobove in pečatili njegov grob in besne od srda in žalosti, da noče v grobu ostati. Tisti, ki ga ljubijo in tisti, ki ga sovražijo, pa spričujejo, da biva, da živi in da mimo njega ni mogoče brezbrizno iti.

So pa še tretji, ki imajo težave. In teh ni malo. Nasprotno, zelo mnogoštevilni so. Vsak dan prinese toliko vprašanj in problemov, v katerih nikamor ne vedo s Kristusom. Na svetu, — da tudi na krščanskem svetu ni vse prav. Vsi to čutimo. Dobro. Ko bi Kristus bil samo Bog, bi se mirno potolažili z izjavo: Moje kraljestvo ni od tega sveta! In ko bi bil samo človek, bi rekli: Glejte, saj je rekel: Resnično, kdor nima meča, naj proda svojo sukno in naj si ga kupi! Ko bi bil Kristus samo Bog ali samo človek, ki lažje razumeli.

Tako pa... Delga, temna procesija omahujočih postav je, iz črnih rudnikov in plavčev, iz tovarov in delavnic so se sešli, iz podstrešnih in podtalnih stanovanj in barak so se zbrali, iz svojih bednih ležišč so se dvignili, zgrnili so se okrog Njega in Mu z lačnimi očmi govorje:

»Ako si Sin božji, reci, naj bodo ti kamni kruh. Ako si Bog, potem ne trpi krivice in dovoli, da jo trpimo mi. Stri v prah tvoje in naše sovražnike, pošlji ogenj nanje, da jih požre. Nasiti nas, stori z eno samo besedo, da bo kamenje kruh.

Kristus, ki ni samo Bog in ne samo človek, ki ni imel kamor bi glavo položil, pa je nasičeval tisočglave množice, ki je umiral med razbojniki na križu a nečistem dal življenje in zdravje, opozarja na glavni namen človekovega življenja. Naj ne živi človek samo od kruha...

A že prihaja druga procesija veselih, razigranih ljudi, željnih senzacije in novosti. To so moderni ljudje filmske kulture, katerim je Kristus le bolj interesanten pojav. Med njimi so tudi lagodno zibajoče postave okroglih teles, katerim ne dela krščanstvo veliko preglavice, ker mislijo, da je preživela forma. Toda interesantno bi bilo, ko bi Kristus, o katerem pravijo, da je nekoč delal tako izredne stvari, tudi v naših dneh kaj čudežnega storil. Vsi ti kličejo:

»Ako si Sin božji, vrzi se z vrh templja dol. Če si prišel pridobivati ljudi za svoje kraljestvo, potem jim daj vero v svoje božanstvo. Pokaže veličastno znamenje z neba, da ga bodo vsi nezmotno spoznali, stori edinstven čudež, katerega nihče ne bo mogel ovreči, potem bomo tudi mi verovali.

Njim odgovarja Kristus: Ne skušaj Gospoda, svojega Boga! Nisem prišel, da delam po človeško. Svobodno voljo imate in razum. Kdor me pošteno in z ravnim srcem išče, me najde. Nečem si s silo fti možjo osvojiti človeških src, ker hočem, da mi jih sami svobodno daste. Nad prostovoljno daritvijo imam veselje a ne nad žrtvijo, ki bi bila izsiljena z omamo čutov in duha.

Procesije kar noče biti konec. Prihajajo mogočnjaki in veljaki sveta. Politiki, državniki, ki vodijo ljudstva in delajo javno mnenje. Njim in zlasti njim je Kristus prečesto uganka, skoraj s pomilovanjem ga gledajo, ker ni razumel politične konjunktore svojega časa in se jim zdi, da je tudi sedaj ne bo.

Vse ti damo, če pred nas padeš in nas moliš. Mogočna je ta ponudba in kolikokrat je bila že postavljena v zgodovini Kristusu in njegovi Cerkvi! Kako so prigovarjali prvim kristjanom: Samo eno zrnce kadila na altar cesarja — in svoboden boš — In tvoja žena bo imela moža in tvojim otrokom bo ohranjen oče. Bodi v srcu, kar hočeš, le majhen, zunanji akt, toliko, da javnost vidi... Samo mala koncesija in Anglija bi ne odpadla od Cerkve. Ne toliko poudarjanje teorije, pa bi francoski katoličani obdržali cerkve in palače. Malo več spravljivosti, ali bolje strpljivosti, pa bi se izognila Cerkev tolikim konfliktom z državami... To so govorice in ponudbe skozi vseh dvesto let. A ker Cerkev ni mogla in ne bo mogla dati krivičnega zahtevanega zrna kadila, je morala v katakombah in na morišče, zato je bila preganjana in bo preganjana do konca sveta. Cerkev uči narode: Dajte cesarju, kar je cesarjeva, a na krivične zahteve svetne oblasti odgovarja: Kraljestva zemlje se morajo dvigniti h kraljestvu božjemu. A ne sme biti božje kraljestvo ponižano na nivoju kraljestev zemelj!

Kaj se vam zdi o Kristusu? Mnogi zdvajajo nad njim, ker niso našli pri njem materijalnega kruha, ki so ga iskali. Odvrtačajo se od Cerkve in njenega nauka, ker mislijo, da je čisto brez moči na sedanji tok gospodarstva. Krščanstvo je odpo-vedalo, govore. In res bi moralo izhirati, ko bi živele le od kruha zemlje. Za druge Kristus ni več

Kralj Boris in kraljica Ivana

Assisi, 25. okt. Danes sta bila poročena v baziliki sv. Frančiška bolgarski kralj Boris in italijanska princesa Ivana.

Ljubljana, 25. okt. Danes sta bila po obredih katoliške cerkve v prisotnosti vladarske hiše in zastopnikov inozemskih vladarjev poročena bolgarski kralj Boris III. in najmlajša hčerka kralja Viktorja Emanuela II. Ves italijanski narod je z navdušenjem spremljeval mlado kraljevsko nevesto k poročnemu oltarju, ker jo je vzljubil vsled njenega značaja, ki veže v lepo harmonijo vrline savojske vladarske hiše in milino, ki jo je podedovala od svoje slovanske matere. Zato je umljivo, da je iz vsega naroda kipela iskrena želja, da bi mlada zaročenka, ki bo jutri kraljica junaškega slovanskega naroda na Balkanu, našla v tej zakonski zvezi svojo osebno srečo in osrečevala deželo, kamor jo je vleklo njeno mlado srce. Enako kakor italijanski narod — mi mislimo priprosti narod brez primeskov fašističnih pustolovščin — misli in želi tudi ostala Evropa. Enako mislimo tudi mi Jugoslavlani, ker z ostalo Evropo vred pričakujemo, da bo ta zveza med dvema kraljevskima rodbinama postala stebel miru in sprave na našem kontinentu. Mi bi radi ne verovali onim črnogledom v mednarodni politiki, ki prerokujejo, da bo iz te ljubezenske zveze zrastle kak nov mednarodni prepir. Mi bi prav posebno radi verovali, da osobito tisti politiki, ki danes v Italiji odločajo, vidijo v poroki mlade princezinje z bolgarskim kraljem nekaj bolj plemenitega kot pa običajno politično kupčijo, do katere jo namerava italijanski fašizem ponižati. Bolgarskemu narodu, katerega tudi mi spoštujemo kot junaškega in katerega štejemo med svoje slovanske brate, je fašistična ideologija popolnoma tuja in prepričani smo, da se italijanskim fašistom ne bo posrečilo, da bi kovali dobiček iz ljubezni italijanske kraljevske princezinje. Zato kot katoličani, ki v svojem življenju, javnem in zasebnem, zagovarjamo krščanska načela miru in ljubezni, danes izražamo iskreno željo, da bi ta nova zveza postala tudi, kar se tiče naše domovine, zanesljivo poročstvo za prijateljske odnose med nami in med obema narodoma.

Pri tej priliki pa se ne moremo ubraniti nekega iskrenega obžalovanja, da so nekateri fašistični listi, saj so vedno isti, ta dogodek hoteli na prav umazan način izrabiti, da manifestirajo proti naši kraljevini in da poskušajo podreti vse mosto-

ve med nami in med Bolgarijo. Sicer vemo, da se je to zgodilo le vsled nacionalistične zaslepljenosti. Tako je med drugim za našo miselnost popolnoma nerazumljivo, kako more »Il Popolo di Trieste« ravno na dan poroke med Ivano in Borisom, ko temu dogodku posveča več kot eno stran, kjer govori v najbolj izbranih in navdušenih besedah o obeh zaročencih, napisati v isti sapi in v istem listu besede, iz katerih diha pravo diabolčno sovraštvo proti naši zemlji. Njegov uvodnik je posvečen materi zaročenke. Ali se list sploh zaveda, da je mati Ivane slovanske in naše krvi in da se ji mora srce trgati ob bolečine in gnusa, če mora sprejemati častitke iz ust, ki preklinjajo narod, iz katerega je izšla? Ali se mu res zdi umestno, da se ravno na ta dan spušča v neslano dokazovanje,

da bolgarski narod ni slovanski, s čemur bi brez dvoma rad nanovo podčrtal, da je v očeh fašizma slovanstvo največje zlo? Ali je potrebno, da ravno na ta dan izizzvalno vpije ven v svet: »La Bulgaria non è più sola« (Bolgarija ni več sama), kakor da bi bila slovanska Bolgarija morala čakati 100 let, da je našla v nekem problematičnem fašizmu svojega osvoboditelja. Naravnost bedasto se nam pa zdi, če »Popolo di Trieste« baš na ta dan in na koncu svojih poročil o poroki z velikanskimi črkami razglša neke fantastične vesti o oboroževanju Jugoslavije.

Dobro čutimo, da bi fašizem kraljevsko poroko v Assisi rad tolmačil kot veliko zmago proti Jugoslaviji. Nas to ne razburja, zato ker vemo, da bo take neplemenite račune zgodovina demantirala.

Poročna svečanost

Assisi, 25. oktobra. as. Za gostim špalirjem vojaštva je bilo po assiskih ulicah danes na tisoče in tisoče povablencev. Assisi je preživel noč brez spanja. Princesinja Giovanna, ki je danes postala bolgarska kraljica, je sicer pred poroko rekla: »Ne dotaknite se mojega Assisija!« Kljub temu pa danes mesta ni spoznati v morju vojaštva in drugih ljudi.

Kraljevske rodbine so dosepele na assisiki kolodvor danes zjutraj. Vojaštvo je zaprlo vse ceste. Varnostni ukrepi so dosegli velikanske dimenzije. Ze dolgo pred slavnostnim sprevedom proti cerkvi so bile vse privatne hiše zaprte in je policija varovala vsa hišna vrata. Poročni spreved je tvorilo okoli 100 zaprtih avtomobilov, ki so se vrstili v skoraj 4 km dolgem sprevedu. V cerkvi je bil srednjeveški slavn oltar v svoji impozantni enostavnosti brez posebnih okraskov. Samo dva srebrna svečnika sta ga krasila. Dame so nosile bele zaprte obleke s čipkami brez okraskov. Gospodje so bili v frakih in z odklikovanji. Povabljeni gostje v cerkvi so čakali celo uro. Kakor hitro je poročni spreved došel v cerkev, se je s kora oglasilo veličastno petje. Med drugim se je pela tudi krasna pesem sv. Frančiška »O življenju in smrti«. Kralj Boris je bil v uniformi svojega regimenta, princesinja Giovanna pa v beli obleki z vlečko. Nosila je šopek belih vrtnic.

Poročne ceremonije so trajale komaj pol ure. Kralj Boris je na vprašanje duhovnika odgovoril z italijanskim: »Sì!« Assisiki ljudstvo je prišlo na svoj račun šele, ko je poročni spreved po svečanstih v cerkvi in po obisku groba sv. Frančiška v spodnji cerkvi zapustil cerkev in se podal v mestno posvetovalnico. Tukaj se je vršilo podpisovanje poročnih aktov, pri čemer sta bila Mussolini in Federzoni poročni priči.

Nato se je podal poročni spreved v vilo »Constanco«, ki je 11 km oddaljena od Assisija. Tukaj se je vršil poročni obed. Maloštevilni prostori vile niso mogli sprejeti vseh 270 povablencev. Kraljevska veličanstva so obedovala sama v majhnem, čednem salonu. Mussolini, njegov bolgarski kolega Ljapčev in drugi odličniki so obedovali v drugem prostoru. Ostali povabljeni pa so bili pogosteni v rastlinjaku. Vse spalnice so bile spremljene v oblačilnice. V eni od teh je odločila bolgarska kraljica pajolan in si nataknila krasno krono, ki jo je podaril italijanski kraljevski par in ki je okrašena z večjim številom dragocenih draguljev. Osem tujih policistov je varovalo skrinjico s krono tekom noči. V isti sobi si bo bolgarska kraljica oblekla potovalno obleko. Danes zvečer bodo odpotovali v Ancono, odkoder se bo mladoporočni kraljevski par, spremljan od štirih italijanskih rušilcev, podal v Varno.

Olažšanje davčnih bremen Ukrepi za lažje odplačevanje davčnih bremen

Belgrad, 25. oktobra. AA. Na podlagi sklepa ministrskega sveta je minister za finance izdal niz ukrepov za olažšanje davčnih bremen in za lažje odplačevanje davčnih dolgov.

Tako je precejšnje število davčnih uprav na škodo davčnih obvezancev v pogledu zgradarine opustilo, da ugotovi, kateri deli posameznih mest, trgov itd. spadajo v skrajno periferijo, in zato obdavčijo tudi zgradbe, ki jim gredo davčne olajšave. Zato je bilo davčnim upravam neloženo, naj v soglasju s političnimi oblastmi najkasneje do 10. prihodnjega meseca ugotove, kakšne mestne predele je treba pripisati k skrajni periferiji in katere četrti ne. Takoj nato morajo davčna oblastva odpisati previsoko odmero tega davka najdlje do konca tega meseca. Tako bo znaten del poljedelskih zgradb v mestih in trgih oproščen tega davka. Obenem bo precejšnjemu delu takih oseb v mestu kakor tudi manjšim obrtnikom po sreskih mestih že odmerjeni davek do neke mere reducirani.

Istočasno so bile obveščene finančne direkcije, da lahko popravijo odmero zgradarine za zgradbe, v katerih stanujejo poljedelci in manjši obrtniki teh mest.

Ti ukrepi veljajo obenem za obdavčitev zgradb v večjih mestih. Glede zemljiškega davka

v krajih, kjer še ni dovršen katastrski pregled, so odstranjene vse razlike v površini katastrskih izmer, ki jim je treba posvetiti največjo pozornost. Posednikom, ki ne želijo počekati na katastrsko izmero, je dana z okrožnico ministrstva financ D. K. št. 95.823/29 možnost, da popravi površino s tem, da jo da vpisati v svoje lastninske listine s tem, da predloži načrt svojega posestva od strokovnjakov. Vrh tega bo ministrstvo financ, kjer bo ugotovilo razlike med prijavljeno površino teh lastnikov in faktičnim stanjem, odredilo izmero, da s tem čimprej odstrani te razlike.

Davčnim obvezancem za zgradarino je podaljšana pritožbeni rok do konca t. l., tako da bodo mogli vložiti pritožbe tudi oni davčni obvezanci, ki so zamudili dotedanji rok.

Davčnim obvezancem, ki jih je letos obiskala nerodovitnost, bo na njihove prošnje dovoljeno, da jim finančne direkcije odgode plačilo letošnjega davka do 1. novembra leta 1931.

Onim davčnim obvezancem pa, ki so še danes v zaostanku z dohodarino, davkom na lastnino in vojnimi dohodki, smejo finančne direkcije na podlagi konkretnih prošenj, premoženjskemu stanju in plačilni sposobnosti dovoliti odplačilo teh davkov v letnih obrokih do konca leta 1935.

Načrt zakona o industrijski banki Delniški kapital v začetku 150 milijonov — Delnica po 1000 Din.

Belgrad, 25. okt. m. Posebna komisija je v pravosodnem ministrstvu končala načrt novega zakona o industrijski banki. Izročil se je že pravosodnemu ministrstvu v potrditev. Pri izdelavi načrta so sodelovali strokovnjaki iz vse države. Zakon je moderen.

Sedež banke, ki se bo ustanovila v nedolocenem času, je Belgrad. Delniški kapital bo znašal v začetku 150 milj. Din. Razdeljen je na 150.000 delnic po 1000 Din. Kapital se bo lahko s pristanikom zbora delničarjev in odobrenjem trgovskega in finančnega ministrstva povečal, toda samo do 1 milijarde.

Podpis akcij se bo vršil tri mesece potem, ko stopi zakon v veljavo. Delnice se bodo glasile na priposnika. Banka se bo bavila z izdajanjem kredita industrijskim podjetjem, med katera se šte-

jejo tudi hotelirska podjetja. Z izdajanjem industrijskih obveznic bo sprejemala hranilne vloge in izdajala založnice.

Banki bo načeloval ravnatelj, ki ga bo izbral upravni odbor. On bo vodil vse posle pod nadzorstvom odbora. Banka ima pravico imeti v svojem pečatu državni grb. Banka uživa vse pravice in ugodnosti, ki jih ima Državna hipotekarna banka. Država jamči za izplačila industrijskih obveznic, ki jih bo banka izdajala in tudi za hranilne vloge. Papirji te banke in njene obveznice se bodo lahko uporabili kot kavnice pri oterah in licitacijah v nominalni vrednosti. Kuponi delnic so oproščeni vseh državnih in samoupravnih davkov, doklad in pristojbin in sploh vseh drugih plačil. Cim stopi zakon v veljavo, se bo takoj postavil vladni komisar.

Koroški Slovenci s kršč. socijalci

Celovec, 25. okt. d. (Izv.) Koroška slovenska stranka se je odločila, da bo v bodočih državno-zborskih volitvah pozvala svoje volivce, da glasujejo za krščansko socialno stranko. Koroška slovenska stranka se je odločila za ta političen eksperiment iz dveh razlogov: prvič se v Avstriji pripravljajo kulturni boj in koroški Slovenci bi ne slabili radi one stranke, ki v političnem življenju brani krščanska načela, drugič pa so dobili od krščanskih socijalcev konkretne obljube, da se bodo zavzemali za kulturno avtonomijo slovenske manjšine.

Nikdo ne bo smel več prezreti iskrenosti koroških Slovencev, ki so privolili v veliko žrtv in opustili svojo lastno volivno listo. Upamo, da bo krščansko socialna stranka, ki v prošlosti ni bila naklonjena slovenski manjšini, razumela gesto in v bodoče vračala zvestobo za zvestobo, kadar bo treba braniti naravne pravice svojih sedanjih volivnih zaveznikov.

Proces proti Slovincem 6. nov.

Rim, 25. okt. p. Dne 30. okt. prične izredni tribunal za zaščito države zasedanji. Ta dan prične proces proti skupini komunističnih agitatorjev. 6. ali 7. nov. se bo pričel proces proti 59 Slovincem in Hrvatim iz Istre, za katere vleje ista obtožnica, po kateri se je vodil znani proces v Trstu.

Eksplotacija rudnika Ljubija

Belgrad, 25. okt. Neka angleška finančna skupina ponuja za eksploatacijo železnega rudnika Ljubija kapital 1 milijon funtov. O tej ponudbi so se zvedele podrobnosti. Angleška družba Neylor Benzon et Cie. je stavila našemu ministru za šume in rude ponudbo, s katero se obvezuje, da bo letno izkopala 350.000 ton železne rude in jo spravila preko bakarske luke. V ta namen se angleška firma zavezuje urediti bakarsko luko in zgraditi take naprave, da bi se železna ruda iz vagonov neposredno natovarjala na ladje. Angleška družba bi v ta namen zgradila svojo progo in posebne vagonne. Državi ne bi bilo treba za ureditev pristanišča dati nobenega denarja, marveč bi vse stroške trpela družba. Angleška firma se obvezuje plačevati vse takse in zaposliti samo-naše domače delavce.

Zakon o sodišču za zaščito države

Belgrad, 25. okt. AA. Nj. Vel. kralj je na predlog g. ministra za pravosodje in po zasišanju predsednika ministrskega sveta predpisal zakon o drž. sodišču za zaščito države.

Dunajska vromenska napoved. Nadaljnje padavine. Temperatura bo padla. Severozapadni vetrovi. Na planinah pod 1000 m sneg.

interesanten. Cerkev jim je okostenela forma, brez življenja — zato ker ne poznajo njenega življenja. In mogočnjaki zemlje Kristusu in njegovi Cerkvi vedno znova kopljejo grob in ga pečatijo in se srdijo, da vselej vstane iz groba in živi.

Da, Kristus živi in veliko radost tistih, ki ga

ljubijo. Kristus živi, vlada in kraljuje! Toda praznik Kristusa Kralja mora biti vernikom tudi opomin, da se morajo za njegovo kraljestvo vedno boriti; ker njegovi sovražniki ne ape in bi v Kristusa ne verovali, tudi če bi vsak dan pred njihovimi očmi iz grobov vstajali mrljci.

Čudež na Visli

(K 10 letnici poljske zmage nad sovjeti.)

Ta pregled temelji na obeh glavnih delih o vojni leta 1921: knjigi »Na Visli« poljskega generalstaba generala Sikorskega in knjigi »Operacije krasnoj armiji v Poljski« sovjetskega glavnega poveljnika Tuhačevskega.

Dne 11. novembra 1918 je podpisala porazena Nemčija zgodovinsko kapitulacijo, in je ustanovil Pilsudski neodvisno poljsko vlado. Z mirno naglico je ustvaril začetkom maloštevilno vojsko in že začetkom februarja 1919, komaj tri mesece pozneje, se je vrnil na poljske rive. V enem tednu je zasedel Brest-Litovsk in potem po vrsti Pinsk, Grodno ter 20. februarja Vilno. Aprila je dosegla Poljska sedanje meje in je zavladala v Varšavi nepopisno navdušenju. Toda Pilsudski je želel širše naravnane meje in tudi razumel, da dolga svoje uspehe protisovjetskim voditeljem: Denikin na jugu, Kolčaku v Sibiriji in Judenici pred Petrogradom, ki so boljševovali doli največ posla, čim so se zrušile koncem 1919 vse te bele vlade, se je morala pripraviti Poljska na hude udarce. Se januarja 1920 je imel Trocki na poljski fronti komaj 25.000 mož. Aprila je naraslo to število več nego petkrat. Ognjevit Pilsudski, ki ni ustvarjen za čakanje, je sklenil prestopiti udarce. Generalni štab je priporočil napad v smeri Grodno—Varšava, kjer se je severno od Pinskega barja zbirala rdeča vojska. Tudi Pilsudski, revolucionar po preteklosti, je politiki na ljubo žrtvoval vse ugovore vojnih izvedencev. Manj nego za strategijo, se je zanimal za načrte begunskega hetmana Petljura o samostojni Ukrajini pod poljskim pokroviteljstvom. V zvezi s to odločitvijo je bil padec zaslužen generala Josipa Halerja, ki je iz Pariza pripeljal v domovino prve, vzorno opremljene polke iz ameriških Poljakov. Haler je zaman protestiral zoper napad na vabljeni, a strateško brezpomemben Kijev, ki bi rdečim polkom preprečil prosto odločitev, tizaljen in razburjen je stopil v pokoj in odšel na kmeto, da bi Poljsko rešil nevarnega notranjega sovražstva med svojimi in Pilsudskega pristaši. Po 12-dnevem brzemu maršu so Poljaki dne 7. maja brez boja zasedli Kijev. Petljura, ki je sledil Poljakom z lastnimi šibkimi oddelki, je svečano vstopil v svojo prestolico. Toda previdni Pilsudski zopet ni delil splošnega navdušenja. Obhajali so ga mučni dvomi. Če so boljševovali tako mirno izgubiti Kijev, je pomenilo to, da mu ne pripisujejo velikega pomena. In res kmalu je pričela rdeča vojska na dolgi severni fronti od Dvinska do Visle besen protinapad, ki je veljal — Varšava sama! Glavni sovjetski poveljnik, še le 28 let stari nekdanji gardni poročnik Tuhačevski, zmagovalec nad Kolčakom, je že 15. maja predel slabe poljske utrdbe in z enim skokom prišel 100 km daleč v zahledje. Poljsko vodstvo je nujno moralo odločiti iz Ukrajine najboljšo četo, da bodo ustavili prodiranje Tuhačevskega. A med tem je planila na slabo zavarovani Kijev konjenica Budenega. Vprizorila je strašno klanje. Zmedene, raztresene, obupane poljske divizije so v divjem strahu zapustile Ukraino. Budeni ni ostal v Kijevu, a je s sabljami podil Poljake naprej. Francoski vojni agent v Varšavi, kapitan Kuntz, nima besedi za grozote tega poraza. Teden pozneje so se rešili žalostni ostanki Poljakov v domovino: na begu so prekorčili isto mejo, odkoder je dne 25. aprila prišel Pilsudski napad proti Kijevu. Po dolgem posvetovanju v Varšavi je sklenil poljski vojni svet, da se bo utrdila vojska na črti nekdanjih nemških jarkov blizu Varšave. Vladala je velika poistota: glavni poveljnik, nekdanji avstrijski general Szeptiecki, globoki starec, je zahteval mir za vsako ceno.

Med tem, ko so podili Budenijevi konjeniki ostanke poljskih divizij iz Ukrajine, so vrle s spretnimi udarci zdaj v severni, zdaj zopet v južni smeri štiri armade Tuhačevskega poljsko fronto daleč nazaj. Po prvi bitki dne 4. junija so bežali Poljaki v divjem neredu 70 km daleč. Vodstvo jih ni moglo ustaviti niti ob močno utrjeni reki Bereznici. Dne 11. junija so uspešno prišli rdeči polki z enim sunkom vrgli Poljake iz Minska in dne 15. junija zasedli Vilno; prekoračili so tekmo 11 dni kljub stalnemu boju z vedno novimi Pilsudskijevimi četami 170 km. Poljski gener. štab je z močno posadko v nagli ojačevali veliko trdnjavo Grodno. A rdeča konjenica je preplavala Njeman in se prikazala v zahledju okoli trdnjave zbrane vojske. Zopet so morali Poljaki v naglici pogrniti utrdbe v zrak, ker sicer bi bili obkoljeni. Isto se je ponovilo s trdnjavo Brest-Litovsk ob Bugu. Francoski vojni svetovalci z generalom Weygandom na čelu so tu mislili zadržati beg in pričeti protinapad. A tri divizije starega carskega stratega Sologubina so na mah zasedle najmočnejšo postojanko, Režico. Prihodno noč so peljali domači brestski komunisti napadalce v trdnjavo samo. Stalni poveljnik, general Sikorski, globoko potrjen po umoru vseh svojih častnikov, je odredil umik na Vislo. S petjem in godbo je drla zmagovalna rdeča vojska pred poljsko prestolico, in ko jo je zagledala, je zagnala besni krič: »Dajmo Varšavo!« — Vsi konji, topovi in vozovi so bili oviti z rdečimi trakovi, ki so nosili to geslo.

A med tem, ko je drvela armada Tuhačevskega proti severozapadu, da bi obkolila Varšavo od strani vzhodno-pruskega koridorja, je Budeni po znani pri Kijevu prozrl vsa povelja odrediti na sever Tuhačevskemu na pomoč. Nekdanji stražmojster pri carskih dragonicah, zmagovalec v meščanski vojni na jugu, si je začel Budeni novih zmag in v nepopisni domišljiji odšel na jugozapad proti Lvovu. Stalin, takratni komisar južne fronte, ga je zaman brzojavno rotil, naj pusti Lvov. Budeni je odvrnil: »Briga me vaša strategija! Tako se je ustvaril usodni položaj. Obe krili sovjetske fronte: Budeni in Tuhačevski, sta drveli vedno bolj narazen, namesto da bi se združili. Pred Varšavo samo je ostala samo slaba skupina stotariš Hivesinac, kakih 15 tisoč mož. General Weygand, ki je pred Varšavo zbral poljske močve, je takoj vedel, kaj mora storiti. Premagati je moral še nasprotstvo zbeganih poljskih poveljnikov, ki mu niso verjeli, da je odkorak Tuhačevski na sever in so pričakovali naval na Varšavo samo. Po dolgem sporu v vojnem svetu dne 4. avgusta se je Pilsudski za tri dni zaprl v Belvederu, nekdanji palači carskega namestnika, Sam prizna, da je tam preživel najbolj mučne trenutke v življenju. Naposled je na srečo Poljske pristal na Weygandove dokaze. V zadnjem trenutku je izvršil potrebno premikanje vojnih oddelkov. Med nepopisno zmedo v Varšavi, ki so jo trinoma zapuščali prestrašeni meščani, med pripravi na selitev vlade v Poznanj, se je pričel dne 14. avgusta zadnji odločilni boj. Tuhačevski, ki se je bližal Varšavi od zadaj iz severne smeri, je že pre-

Noben narod noče vojne

Lep govor ministra dr. Kumanudija: „Naša država ni borbena, niti osvojevalna“ — „Svoj narodni ideal smo skoro že uresničili“

Belgrad, 25. okt. m. Srečali so ministri imeli daljši sestanek v Rumi. Najprej je govoril dr. Frankeš o kmetijski krizi. Nato pa Maksimović o tem, da so se na sestanku zbrali ljudje iz vseh strank in plemen.

Izjavo je podal dr. Kumanudi, ki je izjavil: V stari narodni skupščini se ni moglo tako resno razpravljati o splošnih vprašanjih in problemih. Zelo redko je bil slučaj, da bi se začelo vprašanje zunanje politike. Tu smo pa bili govorniki, ki je govoril o vznemirajočih glasovih, ki prihajajo iz inozemstva in se s strahom vprašali, kako je to grmenje, ki prihaja iz daljave. Smatram za svojo dolžnost, da vam na tem sestanku odgovorim:

To grmenje, ki se čuje iz daljave, to je tista gospodarska kriza, ki pri nas pritiska in od česar trpi ves svet. To je tudi brez dvoma ena izmed posledic svetovne vojne. Dokler bodo take krize mučili narod, sam prepričan, da na vojsko niti misliti ne bomo. Dvignost let je poteklo od vojne

vojne, vendar se še niso mogli izbrisati sledovi tistih strahot, ki jih je vojna prizadejala. Nobenega naroda ni, ki bi danes hotel vojno.

Naša država ni bila borbena, niti osvojevalna. V koliko smo se vojevali, smo se vojevali zato, da si vrnemo tisto, kar je naše, ali da se ubranimo pred tujnimi napadi. Nobenega razloga nimamo, da bi tudi z najmanjšim delom želeli, da bi se mirovno slanje v kateremkoli oziru spremenilo. Svoj narodni ideal smo v glavnem uresničili. Od nikogar ne želimo, kar je tuje. Naša, kakor tudi vsakega od naših sosedov velika težnja je, da nadaljujemo življenje v miru, prepričani, da nas svet smatra kot glavni steber miru v tem delu Evrope in kot državo, ki bo do konca delala na tem, da se ohrani mir.

Francoski zunanji minister Briand je v začetku letnega zasedanja Društva narodov dejal, da ni vojne, dokler bo on v Franciji v vladi. Ako se Francija oborožuje, ni v tem nobenega nasprotja. Država, ki se danes oborožuje, se ne

oborožuje zato, da bi se vojskovala kot napadalec, marveč, da bi se branila, če bi bila napadena. Ni razorožitve, dokler ne bo dovolj jama, da bodo mir čuvali vsi.

Kar želi Francija, želimo tudi mi, da se proži jama za mir. Do takrat pa bo oboroževanje služilo v obrambo državam. Vsak narod je dolžan, da se brani pred napadalcem.

Drugo resno in važno vprašanje je vprašanje narodnih manjšin. Po mednarodnih pogodbah smo nasproti manjšinam dolžni postopati tako, kakor to one zaslužijo. Posebej naglašam, da je želja te vlade, da bodo manjšine v naši državi zadovoljne. Vse, kar se bo storilo in kar se je storilo — in mnogo se je storilo — se je naredilo zato, da se položaj manjšine popravi in da se jim da ne samo tisto, kar smo jim dolžni po mednarodnih pogodbah dati marveč tudi več.

To je politika sedanjega režima glede manjšin. Ta politika se bo v tej smeri tudi nadalje izvajala.

Pretrščljiv pogreb ponesrečenih rudarjev

Vsa Nemčija v žalovanju — 262 hrst

Alsdorf, 25. okt. m. Pogrebne svečanosti žrtve alsdorfske katastrofe so se pričele danes zjutraj ob 8. Zvonovi vseh cerkva so dali znamenje za pričetek žalnih svečanosti. Službe božje v katoliški in protestantski cerkvi so bile obiskane od nepreglednega števila ljudstva, ki je moralo v velikih trumah stati pred cerkvami. Po službah božjih se je vršila žalna seja v občinski posvetovalnici. Vse krste so bile visoko pokrite s cvetjem. Posebej lep venec je poslal državni predsednik Hindenburg.

Ob polnoči je v zvoniku oznanjeval koral na pihala, da so vse nemške in avstrijske radio oddajne postaje med seboj v zvezi. Nato se je oglašil glas generalnega ravnatelja eschweilrske rudarske družbe dr. Westermanna. V kratkem nagovoru je izrazil sožalje rudniški upravi in obljubil v njenem imenu prostostalim sorodnikom ponesrečenih žrtve, da ne bodo trpeli radi tragične smrti ponesrečenih rediteljev materielnih težkoč. Zahvalil se je nato pogumnim reševalcem, ki so z nadčloveškim naporom dvigali trupla izpod zemlje. Za njim je govoril državni delovni minister dr. Stegerwald. Izrazil je sožalje državnega predsednika in nemške vlade, nakar se je zahvalil zastopnikom francoske in jugoslovanske vlade za udeležbo pri žalnih svečanostih. Potem je izročil krasen venec državnega predsednika, ki ga daje kristam v imenu vsega nemškega naroda. Pruski trgovski minister Schreiber je govoril nato v imenu pruske vlade. Dolžnost merodajnih faktorjev je, da se potrudijo doognati prave vzroke

nesreče.

V kratkih je nato govoril zastopnik ponesrečenega rudarstva. Zaklical je mrtvim: »Pohivajte, dragi tovariši v pokoj in večnem miru!« V imenu mrtvih je zahteval povečanje varnostnih odredb v rudnikih, da bi ne sledile nove žrtve tem, ki jih danes pokopljajo. Tem govorom so sledili govori škofov Sträterja in Wolfa, dalje prežeta renskih provincialnih sindod, zastopnika protestantov, cerkve in achenškega rudarja v imenu židovske občine Poranja. Govoril je še zastopnik krščanskih strokovnih delavskih zvez. Po njegovem mnenju je glavni vzrok delovni tempo v rudnikih in zaradi tega zahteva v imenu delavcev, da naj se skliče mednarodna konferenca, ki bi ta tempo omejila. Nadaljnji govornik je nastopil v imenu rudarske delavske internacionale in za organizacijo nemških rudarjev. Dejal je: »Mi ne tožimo, mi ne obtožujemo! Mi samo vprašamo, zakaj?« Treba je storiti vse, da ne bo treba zopet kdaj postaviti isto vprašanje. Tri mesece po Neuradu — to je strahovito obtožba! Zastopnik holandskega Rdečega križa je nato izjavil sožalje svoje vlade in svojega naroda.

Po žalnih govorih so zapeli delavci pesem »Allein nur Gott in der Höhe sei Ehre!« Istčasno so se začeli zvonjenje zvonov in glas napovedovalca, ki je sporočal, da prenašajo 262 krst na mrtvaške voze. Desetstotoglavna množica stoji glavo ob glavi v gostem dežju. Sliši se vrolo bučanje množice, lahno zborovski petje in glasovi duhovnikov, ki molijo za žrtve.

Zmagovita vojaška revolucija v Braziliji

[Prejšnja v'ada v ječi — Program nove vlade

Pariz, 25. okt. AA. Iz Newyorka poročajo, da je bil bivši predsednik brazilske vlade Louiz prepeljan v trdnjavo Copacabana, kjer je glavni stan generalnega štaba revolucionarnih čet. Obenem poročajo, da so uporniki prišli bivšega podpredsednika republike Yena in vse bivše člane vlade, bivše senatorje in narodne poslance, pristaje prejšnje vlade in da so jih internirali v dvorcu Guanabara.

Pariz, 25. okt. AA. Po poročilu iz Ria de Janeiro so množice izpuštile na prostost vse politične krivice, ki so bili v zaporih. Med drugim je bil oproščen general Molani. Za poveljnika redarstva je postavljen Dangroyen. Ogromne skupine navdušenih demonstrantov križarajo po ulicah in vzlikajo vojski. Meščani in vojski so se okinčali s cvetjem in nosijo rdeče znake. Vojaški pokret je zmagal na celi črti.

Senzacionalna iznajdba

Magnetični žarki, ki na daljavo prekinjajo električni tok

Praga, 25. okt. AA. Iz Rimpurka na severnem Češkem poročajo, da so bili neki češkoslovaški soferji na povratku s Saškega v Nemčiji nehoti pričče zanimivega poizkusa, ki je bil izvršen na Saškem v bližini češke meje. Ko so avtomobili prispeli v največji brzini na določen kraj, so iznenada obstali zaradi prekinjenja električnega toka v motorjih. Avtomobili so se ustavili ne glede na svojo brzo in tip. Imobilizacijska cona se je raztezala v dolžino 4 km. Soferji so si prizadevali spraviti

Program vojaškega in meščanskega komiteja obsega te-le točke:

Razpust kongresa in skupščin posameznih držav.

Sklicanje konstituyente.

Proučitev verskih vprašanj.

Omejitev in odreditve uvoznih in izvoznih količin za narodne pridelke in proizvode.

Izenačenje pokraj in davkov.

Sklicanje nacionalnega kongresa, ki bo v njem zastopana vsaka država s 13 predstavnikov.

Newyork, 25. okt. p. Po poslednjih vestih iz Rio de Janeiro prevrat ni potekel brez krvi, marveč je bilo mnogo ubitih in 60 ranjenih. Škoda, ki se je ob nemirih povzročila, se ceni na 70.000 pz. Revolucionarne čete so vzpostavile mir, nakar je vlada izdala manifest, v katerem je napovedala razpust parlamenta in kongresa.

motorje v pogon, vendar zaman. Čez nekaj časa je prispel saški orožnik, ki je soferje opozoril, da bodo mogli nadaljevati pot ob 3 popoldne. In res, ustavljeni avtomobili so mogli nadaljevati pot ob tem času. Po verziji, ki pa še ni potrjena kot resnična, sodijo, da gre za poizkus z novimi magnetnimi žarki, ki delujejo v daljavo in prekinjajo električni tok ter s tem onemogočajo delovanje magnetov v motorjih.

duc z znanim krvolokom Dzeržinskim na čelu. Ni mu bilo sojeno posrečiti lasno domovino z rdečim terorjem in izvršiti Leninovo povelje o »svetovni revoluciji iz Varšave preko Berlina v Pariz in London«. Zapre v zagoni so rdeče divizije druge za drugo ponižno položile orožje. Samo besni Gaj, poveljnik kavkaškega kozniškega zbora je ušel na nemško ozemlje po desetidnevni neoprestanih bitkah z močnejšim nasprotnikom, ki mu je od vseh strani zapiral pot. Razpršil je s sabljami v polnem diru cele armade in oživil spomin na Napoleonovo konjenico. — pripovedujejo francoske priče njegovega srditega boja, ki so mu celo nadeli ime Gay Khan. S to zadržjo tragedijo se je dne 25. avgusta zaključil pred 12 dnevi pričeti napad na Varšavo. Namesto meseca julija popolnoma močne zmage je doživel Tuhačevski avgusta strahovit poraz. Božji previdnosti hvaležni Poljaki sami so imenovali svojo zmago čudež na Visli. Zbog po desetih letih sočasnja ta krvava vojna na usodne meje obeh nasprotnikov in delujoče, da morajo tudi revolucionarji novejši vsleji upoštevati navodila vojne znanosti.

Imenovanja

Belgrad, 25. okt. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja na predlog ministra notranjih zadev in v soglasju s predsednikom ministrskega sveta je postavljen za višjega pristava okrajnega načelstva v Kočevju v 7-I Marjan Tomasić, pristav istovast v 8-I. Dalje je s sklepom ministra notranjih zadev v soglasju s predsednikom ministrskega sveta postavljen za politično upravnega pripravnika pri okrajnem načelstvu v Kranju v 9-I Milan Vrdalji, diplomirani pravdnik iz Pisarovine za politično upravnega pripravnika pri kr. banski upravi dravske banovine v 9-I Iven Gročovič, diplomirani pravdnik iz Vrbanke na otoku Krku in Stanislav Vertovšek, diplomirani pravdnik iz Kranja, za pisarskega pripravnika železniškega komitajata v Mariboru v 5-II Zvonimir Murač, bivši zvični dnevničar iz Splita.

Belgrad, 25. okt. m. Minister za šume in rudarje je postavil za šefa gozdarske uprave v Kalu Gregorja Siterja, za šumskega ravnatelja v Petrovaradinu Josipa Žužka, za šumskega ing. pripravnika v Ljubljanskem gozdarskem ravnateljstvu Franca Virnika, za šumskega ing. pripravnika v Banjskem Josipa Slandra.

Napredovali so v 1. II. poštni uradnik Franca Salehar, v 2. II. poštni uradniki Olga Ketik, Andrej Lončar, Ana Vovk.

S kraljevim ukazom so postavljeni na pošti Ljubljana II. za upravnika Ivan Rabič, na pošti Ljubljana 5 za uradnika Ivan Novak, pri pošti Ljubljana 6 za uradnika Anton Babič.

Velika poneverba v Zagrebu

Zagreb, 25. okt. p. Kriminalni odsek zagrebske policije je danes izdal tiščico za Bogoslavom Petanjakom, ki je poneteril večjo vsoto denarja v zagrebski davčni upravi. Zvedelo so se tele podobnosti. Bogoslav Petanjek je 15. oktobra prošil za kratek dopust, da bo odpotoval v Krapino. Dopusta ni dobil, vendar je klub temu odpotoval. Iz Krapine je poslal predstojnikom pismo, v katerem opravičuje svoj nenaden odhod brez dovoljenja in obenem javlja, da je obolel. Vse to se je zdelo predstojniku sumljivo in je poslal Petanjekovega brata v Krapino s prećno, da bi se informiral o Bogoslavu Petanjaku. V tem pa se je zvedelo, da je tudi Petanjekova žena izginila iz Zagreba. Ko se je Petanjakov brat vrnil iz Krapine, je povedal, da Bogoslava Petanjaka sploh ni bilo v Krapini. Sedaj so pri davčni upravi z nadomestnimi ključi odprli blagarno in ugotovili primanjkljaj 168.000 Din. Ker so mogoče manipulacije z začasnimi priznanicami, bo posebna komisija pregledala poslovanje. Mislil se, da gre za milijonske vsote. Davčna uprava je poslala poročilo ministrstvu.

Nova velika rudniška nesreča

Saarbrücken, 2. okt. as. Danes popoldne ob 2 je prišlo v rudniku Meybach do eksplozije jamskih plinov. V jami je bilo 90 mož. Do sedaj so potegnili na dan 3 rudarje brez poškodb, 4 pa so bili lažje ranjeni. Usoda ostalih 83 ljudi je še neznana.

Revolucionaren pokret španskega delavstva?

Pariz, 25. oktobra, as. Iz Madrida prihajajo alarmantne vesti, katerih točnost se še ne da kontrolirati, o revolucionarnem pokretu delavstva. Španski socialisti, splošna španska delavska unija in radikalne delavske organizacije so baže sklenile, pričeti z revolucionarnim gibanjem. Začetek pokreta naj bi bila generalna stavka. Delavci nameravajo zasesti pošto, brzojav in železnice.

Rusiji preti la' ota

Riga, 25. okt. AA. Po vestih iz Rusije so se vjetska oblastva zagrešila nove zločine. Prebivalstvu grozi glad. To je posledica sovjetskega dumpinga, ki so ga sovjetska oblastva forsirala iz začasnih ozirav, ne da bi pri tem upoštevala potrebe domačih tržišč in računala s količinami pšenice, ki so potrebne za prehrano prebivalstva. Sistem krushnih kart ostane še nadalje v veljavi. Moke v večji količini sploh ni. Zato preti Rusiji glad. Te dni je bilo postreljenih 48 oseb zaradi sabotaže sovjetskih ukrepov.

Grško turška pogodba

Atene, 25. okt. AA. Na podlagi poročil iz Ankare so bila grško-turška pogajanja z uspehom zaključena in predsednik grške vlade Venizelos je davi odpotoval v Ankaru.

Turška vlada bo znižala za 22% dosedanje carine na uvoz grškega mila. Uvoz grškega konjaka bo v bopče znižal 40% celokupnega uvoza konjaka. Tudi grška vlada je sprejela neke turške protizahvale.

7000 amer. Slovencev

proslavlja spomin prvega slovenskega škofa v Ameriki

Ameriški škof proslavlja Slovenca - misijonarja Frid. Barago

Glasilo K.S.K. Jednote od 14. t. m. poroča: Največja slovenska naselbina v Ameriki, Cleveland, je v nedeljo 12. t. m. v polni meri ter na najlepši način proslavila našega največjega ter najbolj zaslužnega ameriškega Slovenca, pionirja slovenskih misijonarjev ter prvega slovenskega škofa, blagopokojnega Friderika Barago v spomin 100-letnice njegovega prihoda v to deželo.

Pomen slavnostnega dne in pa krasno vreme je privabilo na ta čarobni in sveti kraj — k Lurški M. B. na gričku in romarski božji poti v Providence Height — okrog 7000 vernikov. Zastopane so bile vse štiri slovenske fаре našega Greater Clevelanda: šentiviška, collinwoodska, newburška in fara sv. Kristine v Euclidu.

Ze pred 2 popoldne se je ob Chardon Rd. na hribu (po novem ga nekateri imenujejo Rožnik) zbrala nepregledna množica vernikov v raznih skupinah, odkoder so v procesiji med peljem ter molitvijo korakali niže proti kapelici Matere Božje. Kako lepo so z onega hriba odmevale lepe Marijine slovenske pesmi vseh farnih pevcov, okrog 100 po številu, katere je vodil Mr. Ivan Zorman, naš znani rodoljub in organist fаре sv. Lovrenca. Da, take krasne manifestacije vnetih ter vernih katoliških Slovencev že dolgo ni videl naš Cleveland, med katerimi je bilo osobito veliko mladine.

Okrog 3 popoldne je v spremstvu č. duhovščine (16 po številu), bilo oblečenih deklic sirotišnice Angela Varuha (z godbo na čelu) v svojem ornatu prikorakal mil. clevelandski škof Rt. Rev. Joseph Schrems, DD., vnet čestilec pokojnega škofa Baraga in velik prijatelj clevelandskih Slovencev. Slavnost je v obeh jezikih otvoril Rev. B. J. Ponikvar, župnik fаре sv. Vida, na kar je imel mil. gospod škof nad pol ure trajajoč slavnostni govor.

Ker je Rt. Rev. Schrems svoječasno pastirval v Grand Rapids, Mich., mu je življenje ter delovanje prvega katoliškega škofa v državi Mi-

chigan, škofa Friderika Baraga, dobro znano. Mil. gospod škof je imel pri sebi kopijo pastirskega lista, katerega je pokojni škof Baraga leta 1851 izdal svojim vernikom takoj po imenovanju. Iz tega pastirskega pisma je nam v imenu pokojnika razlagal štiri važne točke, nanašajoč se na življenje bogoljubnih in vernih kristjanov. Obenem je čestital vsem ameriškim, osobito pa še clevelandskim Slovencev, da imamo v ameriški zgodovini tako zaslužnega moča, kakor je bil pokojni škof Baraga. V poljudnih besedah je orisal ves Baragov življenjepis od začetka do konca ter vsem priporočal, da naj tega velikega škofa-rojaka ohranimo v blagem spominu ter da naj živimo tudi po njegovem navodilu.

Nato je govoril še Rev. Vitus Hribar, župnik färe Matere Božje v Collinwoodu, ki je opisal težavno delovanje pokojnega škofa Baraga v Michiganu ter Wisconsinu, med takratnimi poganskimi Indijanci.

Ker se je te slavnosti udeležil tudi Rev. Bernard Ambrožič, velik čestilec pokojnega škofa Baraga, nam je tudi v kratkih besedah orisal življenje ter delovanje škofa Baraga z iskreno željo, da bi že kmalu napočil oni zaželeni čas, da bi bil škof Baraga prišel med svetnike.

Na tej slavnosti se mudeči gospod župnik iz Joliet, Rev. J. Plevnik je vernikom priporočal, da ne smemo nikdar pozabiti najbolj slavnega in najbolj zaslužnega moča med ameriški Slovenci, to je pokojnega škofa Baraga. Rev. Plevnik je rekel, da je vesel, ker naš slovenski Cleveland danes v tolikem številu proslavlja škofa Barago in da se iz tega razvidi, da Baragov duh še živi med nami ter bo živel vedno.

Govoril je tudi glavni predsednik KSKJ brat Anton Grdina in naš znani pesnik Mr. Ivan Zorman. — Po slovesnih petih litanijah je bila slavnost okrog 6 popoldne zaključena in tisočeri romarji so se vsi zadovoljni vrnili na svoje domove.

Očetov, bratov, sinov ni...

Ob odkritju vojaškega spomenika v Stari Loki (26. oktobra 1930).

Očetov, bratov, sinov — ni...
Zakaj ste nas pustili,
zakaj za vedno ste od nas odšli?
Zakaj se z nami v domovini novi
ne veselite srečnih, jasnih dni?

Očetov, bratov, sinov — ni...
Srce nam bridka bol razjeda,
oči namakajo grenke solze.
Po vas, očetje naši, bratje mili,
po vas, sinovi naši, krepki, čili
mi brez utuhe stegamo roke.

Očetov, bratov, sinov — ni...
Oh, kje ste!
Ne znamo pota k vam,
ne znamo ceste...

Na vašem grobu, morda zapuščenem,
ne križ, ne kamen ne stoji...
In ni je najti duše drage, mile,
da s svetkami vaš grob krasi,
da s solzami ga poskropi...
Je ni, — je ni...

Poglejte! Kjer vaš rod prebiva,
tam gorka je ljubezen še doma;
ljubezen naša, danes vam odkriva
nagrobni križ — spomin prestanega gorja...

Pozdravljamo te, tihi, mrzli kamen —
ljubezni gorke glasen spomenik!
Ko v sreči nam budiš spomine bridke,
pa lepše dobe bodi nam mejnik!

KOLINSKA
TVORNIKA CIKORIJE
LJUBLJANA.

PRAVA KOLINSKA CIKORIJA

Slovenski sv. misijon v Holandiji

V dneh od 27. oktobra do 2. novembra se vrši sv. misijon v treh največjih kolonijah, kjer prebivajo naši rojaki, in sicer: v Brunsumu, Eygelshoven in Heerlerheide; od 2. do 9. novembra pa se vrši v Lutterade. To bo prvi misijon naših izseljencev v Holandiji, zato se ga ljudstvo tudi zelo veseli.

Nič ni čudnega, če je v hladni tujini pod vplivom raznih socijalnih neprilik in ob peklenski zlobi sveta ovenelo to, kar je materina beseda in domača cerkev vsadila našemu dobremu narodu najbolj globoko v srce. Sv. vero poživeti, ogreti ljudstvo v veri očetov — to bo namen misijonskih dni.

Sv. misijon bodo vodili poleg stalnega izseljenškega duhovnika Holandije še gg. Al. Pohar, superior misijonske hiše v Celju, p. R. Pate družbe Jezusove iz Louvain (Belgija) in g. A. Hafner, slovenski izseljenški duhovnik iz Francije.

Ko bo zaključen sv. misijon v vseh imenovanih kolonijah, se zbere naš narod dne 9. novembra v središču delavskega revirja v Heerlenu, kjer se bo posvetil presv. Srcu Jezusovemu. — Isti dan se vrši potem katoliško zborovanje, ki se ga udeležijo tudi holandski duhovniki ter zastopniki holandskih katoliških društev.

Bog daj svoj blagoslov!

Da bo misijon obrodil sad, se priporočajo gg. misijonarji in naši izseljenci svojem v domovini, v pobožen spomin v molitvili

Belokranjski kotichek

Gospodarski tetaji. Okr. kmetijski odbor v Črnomlju je ugotovil program za dva zimska gospodarska tečaja, ki se imata vršiti v Belikrajini, in sicer v Metliki od 9. novembra do 18. januarja 1931 in v Črnomlju od 16. novembra do 25. januarja 1931 ob nedeljah in praznikih popoldne, izveniši Božič in Novo leto. Predavali bodo: okr. kmet. referent, veterinarski referent kot poročevalac za živinorejo, okr. sanitetni in šumarski referent; po dve uri bo predaval pravni referent in eno uro na vsakem tečaju predava šef katastrske uprave v Črnomlju, geometer Prelovec. Stroški za nagrade so preračunani za Metliko 1850 Din in za Črnomelj 1140 Din. Pozdravljamo take tečaje za naše belokranjske kmete in vinogradnike, ki so že večkrat s svojo obilno udeležbo na podobnih tečajih v Črnomlju in Metliki pokazali svojo veliko ukazelnost, dvomimo pa, če bodo mogli naši kmet-ski gospodarji v popoldanskih urah udeležiti se teh tečajev v zaželenem številu. Po naših skušnjah bi bil najbolj prikladen čas od 9 do 12 dopoldne.

Cestni odbor. V Belikrajini, v črnomeljskem okraju, ki je tako majhen, da pri državnoborskih volitvah nismo nikdar dobili svojega lastnega poslance, imamo dva cestna odbora, ki sta se pred kratkim na novo konstituirala, in sicer cestni odbor v območju okraj. črnomeljskega sodišča, ki obsega 21 upravnih občin s 14.000 prebivalci in 180 km banovinskih cest in cestni odbor v območju okr. sodišča v Metliki, ki obsega 10 upravnih občin s 10.000 prebivalci in okrog 70 km banovinskih cest. Stroški črnomeljskega cestnega odbora se krijejo s 43% in stroški metliškega cest. odbora z 42% doklado. Črnomeljskemu cestnemu odboru, ki šteje 9 članov, načeljuje župan gosp. Müller in metliškem, ki šteje 7 članov, načeljuje župan g. Golja.

Črnomelj. Mestna občina je zgradila novi del pešpoti, in sicer od restavracije g. Klemenca do kolodvora, katere je bila zares neobhodno potrebna. Zeleli bi, da bi se še zgradila pešpot na najbolj prometnem in najbolj blatnem kraju, to je poleg mestne tehnične tja do trafike Ahašič.

Tatovi odgnali par volov

Begunje, 24. oktobra.

Ko je danes zjutraj posestnik Popek stopil v hlev, da bi nakrmil svoje vole, je s strahom opazil, da je hlev prazen. 10 do 11 tisoč dinarjev, toliko so bili namreč vredni voli, dandanes ne zaslužimo kaj lahko, posebno še pri nas ne. Vsak se sedaj boji, da se ne bi tudi njemu pripetilo kaj takega. Imamo nočnega čuvaja, toda njegov delokrog je prevelik, ker leži vas najmanj 1 km ob glavni cesti daleč. Potrebno bi bilo, da bi občina kako drugače uredila to nočno službo, posebno sedaj, ko se bliža zima. Pričakujemo pa, da bo orožništvo kmalu dobilo sled za tatovi in jih prijel.

Vola sta bila stara 4 leta in je bil eden pšenične barve, drugi pa temnorjave, rogove sta imela navzdol obrnjene in sta bila podkovana.

Svetovno znana tvrdka

VAN BERKELOV PATENT

tehtnice in rezalni stroji

išče za Slovenijo izurjenega zastopnika

Nudimo:

Prav dobro priliko zaslužka s prodajanjem naših izdelkov svetovnega slovesa, ki so tudi v Sloveniji moderni že zkozi pet let

Na razpolago damo brezplačen avto,

Zanemamo:

Gospoda z dobro splošno izobrazbo, ki je navajen korektnega dela, je brezhibnega slovesa, ne čez 40 let star in razpolaga s prvovrstnimi referencami.

zurjenje v lastnem prodajnem tečaju. Samo gospode z vsemi temi lastnostmi vabimo da vložijo podrobno obrazloženo ponudbo z referencami in sliko.

VAN BERKELOV PATENT D. D.

Zagreb. Radišina ulica 11

Strašna katastrofa v Alsdorfu

Blizu 300 mrtvih rudarjev — Kje so Slovenci?

»Ali so naši še živi?«
Množica svojcev pričakuje pred vhodom prvih rešencev, ki prihajajo. »Kje so naš oče?« — »Kje je moj mož?« — »Kje je moj sin?«
In mi: »Kje so naši Slovenci?«

Alsdorf, 22. oktobra 1930.

(Izvirno poročilo našega poročevalca.)

Ze v D-vlaku proti Kölnu, ki je drdral iz Passau-a proti Kölnu, sem izvedel za nesrečo, ki se je zgodila v Alsdorfu pri Aachenu v rudniku Ana I. V Nürnbergu smo že imeli prve izjave časopisov. Komaj sem prišel v Köln, sem po kratkem odmoru odhitel proti Alsdorfu.

Leta 1926, sem našel med rudarji v Alsdorfu tudi 27 slovenskih družin, zato ni čuda, da mi je šla ta nesreča k srcu, in pa tudi, ker sem bil ravno na poti k našim rudarjem-izseljencem na Holandskem.

V Aachenu — mesto vse v zastavah, pa za stave na področju, znamenje žalosti!

V Alsdorfu. — Velikanska množica pred rudniškim poslopjem. — Nič glasnega vpitja, tako tiho in skrivnostno je vse. Vse obdaja groza. Trinadstropno uradniško poslopje je velika razvalina. Obratni svet je imel za časa katastrofe ravno posvetovanje — niti eden ni ušel smrti.

Velikanski železni stolp s svojimi velikimi kolesi, ki so dvigala ali spuščala dvigalo — se je prevrnil kakor bi bil iz papirja, ter podrl bližje stoječa poslopja. Na vse strani štrlijo železni drogov. Kakor bi se bil podrl kak železen most. Daleč naokoli v Alsdorfu so vse šipe popokale.

Ravno ko pišem, že pripovedujejo, da nara-

šča število mrtvih na 300. Zene, otroci prihajajo, odhajajo z nemo grozo na obrazu; povprašujejo po možu, po očetu, po sinu. »Ga še nismo našli, ne vemo,« dajejo odgovor reševalci, ko so ožgano ali zlomljeno truplo tega ali onega odnesli proč. Ranjencev je malo. Mrtvi imajo strašne rane: odtrgane ude, izžgano meso — otroke in žene odričajo nazaj, da ne vidijo te strahote. Po hišah pa zastoj čakajo očeta, sina...

Reševalci delajo naporno, nadčloveško, pa ves trud je zaman: pod razvalinami v rovih ni več živih. Nad nami pa se razpenja krasno nebo, avtomobili žvižgajo sem ter tja, časnikarski reporterji povprašujejo zdaj tu, zdaj tam, kinematografski fotografi pa reglajo s svojimi aparati, da nastitijo senzacij željne z jokom in stokom ubogih žrtev.

Tesno mi je pri srcu. Kako rad bi vprašal: »Ali so tudi Slovenci med ponesrečenimi?« Ko sem pred štirimi leti iskal tu Slovencev, so mi rekli to-le: »Pojdite jih iskat po gostilnah, tam jih boste našli!«

Kje jih bom sedaj našel moje Slovence? Ali so že v večnosti? —

Strahovita eksplozija dinamita je uničila v pa rsekundah stotine življenj pod zemljo, uničila tolikim zlate gradove, ki so jih gradili...

Slovenci, ne v tujino, če že treba umreti, zakaj bi umirali v tujini, ko pa imamo »lepo našo domovino.« A. Pohar, superior misij. družbe.

Redukcija slovenskih rudarjev v Črni in Rušah

V Črni domačine reducirajo, tujci ostajajo

Črna, 23. okt.

Kdorkoli, ki je bogat, lahko sprejme v službo ali odpusti vsakogar, ki ga hoče; delojemalce pa mora biti, zlasti dandanes, ko je toliko brezposelnih, zadovoljen, če dobi delo in pa potem ne izgubi. Pri vsem tem pa je mnogo odločujočih okolnosti, n. pr. človekova zunanost in simpatija, rodniške zveze ali sploh protekcija, včasih tudi narodnost, mnogokrat pa ne pokaže delojemalca. Skoraj noben delodajalec pa ne pokaže delojemalca tega, kar je kot človek dožal, namreč ljubezni. Tudi reducirani rudarji v Črni, o čemer je poročal »Slovenec« z dne 18. t. m., premišljujejo, kako čuden slučaj je vendar to, da so oni, Slovenci in jugoslovanski državljani reducirani, dočim Nemci, Čehi in Italijani, kolikor jih je tu, ostanejo še dalje na svojih mestih.

Praviho, da pojde prihodnje leto neki de-

lavec višje kategorije v pokoj, na njegovo mesto pa pride — Prus.

Ako bi bili tujci kalci taki strokovnjaki, kakršnih mi nimamo, bi morali biti celo zadovoljni, če bi hotel kdo tukaj sploh ostati in nas Jugoslovane naučiti tega, kar zna; a to delo, ki ga ti ljudje vrše, bi ravnokot dobro vršili tudi Slovenci; saj ga štak vrše, a — v tujini.

Vsi reducirani rudarji so vsaj več ali manj katoliškega prepričanja, a takih, ki bi svoj plašč obračali po vetru, ni med njimi.

Ruše, 25. oktobra.

Tovarna za dušik odpušča delavce. Za vzrok odslovitve navaja, da stoji ves promet z dušikom. Do zdaj je bilo odpuščenih že blizu 250. Predvsem se odpuščajo samci in tujci; seveda bodo tudi domačini in družinski očetje prišli na vrsto. Od uradnitva do zdaj še ni bil nihče odpuščen.

Kako živijo v Rusiji

Kaj razkriva pismo, ki je došlo iz Rusije

Dol. Logatec, oktobra 1930.

Gospodična, katere starši živijo ob sibirski meji, je prejela te dni pismo od svojcev, pisano 19. sept. t. l. Pismo razkriva žalostne razmere, v katerih mora živeti ruski narod pod sovjetskim režimom.

Ljudje naravnost stradajo, dasi živeža ne primanjkuje. Tako n. pr. stane kilogram moke 22 dinarjev, medtem ko Rusija žito izvažata ter stane kg ruske pšenice ali koruze v Trstu 1 Din. En član te družine vrši službo blagajnika ter prejema 120 rubljev mesečne plače ali po naše 2600 Din.

Ako primerjamo ceno moke in višino mesečne plače (za delo 10 do 12 ur dnevno!) vidimo, da je tam 8 do 9 krat nižja, kakor pri nas.

Kot najboljši dokument obubožanja in revščine trpečega ruskega naroda je na pismo samo, ki je pisano na papir, iztrgan iz starih blagajniških knjig izza časa, ko so pisci pisma kot trgovska družina živeli v blagostanju.

Taka pisma, o katerih verodostojnosti ni dvoma, pač dovolj jasno povedo, da so vsa poročila, ki slikajo Rusijo kot državo napredka — neresnična.

Pri gluhtonemih...

Gluhtonemih otrok v Sloveniji preveč - Gluhtonemnica premajhna - 50 dečkov, 49 deklic - Vzoren red in lepi učni uspehi

Ljubljana, 25. okt.

Ko sem stopil na dvorišče tiste tihe, velike stavbe nasproti ljubljanske bolnišnice, me je kar nenadoma obšla čudna misel. Bogve, sem si dejal, bogve, ali je gluhtonost človeku v srečo ali gorje? Za mnogo lepega, tolažnega, srce božajočega je prikrajšan — brez odmeva gre ritem življenja mimo njega — a, še več krutega, poraznega, grenkega mu je prihranjeno — ne hlimba ne laž, nobena surova psovka, nobena umazana beseda nima dostopa v njegovo srce... S to mislijo v sebi sem prestopil prag gluhtonemnice — in že sem bil ves prijetno zavzet nad izredno svetlimi in snažnimi hodniki, ki so v tako kričočem kontrastu s hodniki otroškega vzgojišča v rumeni hiši tam za vodo.

Gospod učitelj Ljubo Dermelj, ki je eden najstarejših učiteljev v gluhtonemnici, mi je z redko uslužnostjo začel razkazovati zavedne prostore. Spalnice gojenec so svetle in zračne. In, dasi ne bogve kako moderno opremljene, popolnoma ustrezajo svojemu namenu. V vsaki spalnici je približno 30 postelj. Poleg njih je kabinet za nadziralec osebje in nekaj sob za garderobo. Slednje so opremljene z velikimi praktično urejenimi omarami, v katerih ima vsak gojenec ali gojenka svoj predal. Vsi zavodski prostori kakor tudi njegova oprema je precej trpela po vojaštvu, ki je med svetovno vojno zasedlo pretežen del gluhtonemnice. Večina gojenec in gojenka mora za obleko skrbeti sama, odnosno njihovi starši, za najrevnejše gojence pa skrbi pristojna občina. Rdeči križ in zavod sam, ki ima vedno nekaj razpoložljivih oblačil v zalogi.

Učne sobe v gluhtonemnici se razlikujejo od sob v drugih šolah. Klopi stojijo tu v krogu, da morejo učenci od vseh strani opazovati učitelja pri pouku. Stene šolskih sob so polne slik, ki so važen in neobhodno potreben pripomoček pri pouku, posebno v nižjih razredih.

Stopili smo v sobo za ročna dela. Kakih deset dečkov se je z vidnim interesom sklanjalo nad raznimi še nedovršenimi umetninami svojih rok: lesenimi rezbarskimi izdelki. Na poziv gosp. učitelja Rupnika, ki jih je pri tem delu nadziral in tudi sam marljivo sukal žagico v roki, so dečki vstali, se postavili in strumno pozdravili: »Dobro dan! Izredno čuden in skrajna mučen vtis napravi na človeka prva beseda, ki jo kdaj sliši iz ust gluhtonemca. Zdi se mu, da more slednji izstiniti iz sebe vsak glas le z največjim naporom in koncentracijo vseh svojih duševnih sil. Prav tako se je godilo meni. S čudom sem strmel v obraze malih strunakov in globoko pomilovanje me je obšlo...

Vzgoja in poučevanje gluhtonemih otrok je sila težavna stvar. Gluhtonost nima glasovnega govora, ki ga vsesplošno rabijo ljudje za medsebojno razumevanje in tudi nima čutnega govora, po katerem sprejemamo besedni govor. Nedostajanje govora in sluh je pa tisto, kar tvori strašotni prepad med gluhtonemcem in človekom vseh čutov, je zlo, ki otežkoča vzgojo in pouk gluhtonemih otrok tako zelo, da temu ni najti nikjer primerne niti z daleka ne. Pouk slepeev, duševno zaostalih otrok itd. je prava igrača v primeri s poukom gluhtonemcev, ker dobijo učitelji takih otrok že kolikor toliko razvit govor, ki ga v šoli le izpopolnjujejo, dalje razvijajo in pilijo, katerega otroci z lahkoto dojemajo z zdravim sluhom itd. Učitelji gluhtonemih vsega tega nima. On je tu pred enim psihičnim objektom do katerega jedra ne more zlepa, ker so do njega duri, držeče skozi sluh, zaprte s sedmimi strašnimi zapali. Utriti se mora torej dohod do govora in z njim v dušo po drugih potih. To je orjaško delo, ki ga opisujejo in cenijo vsi pravi misleci in znanstveniki.

Stopili smo v naslednjo sobo, kjer je bilo okoli gospodične učiteljice Zore Pijanec ki je v zbranih kakih 20 deklic z ročnimi deli v rokah. Sledil je skupni pozdrav učenk kakor v prvi sobi, nakar je gospodična učiteljica na mojo prošnjo stopila k majhni svetlošči in svetloški deklici in jo pobarala:

»No povej mi, kako se pišeš?«
Njene razumne oči so intenzivno in pazljivo sledile gibanju ust gospodične učiteljice, nato pa je izpregovorila počasi, a še dokaj gladko:

se zavod v skladu s številom gluhtonemih otrok v Sloveniji čim bolj razširi.

Pouk v gluhtonemnici.

Vzgojo in pouk gluhtonemih vršijo v zavodu naslednji: ravnatelj Grm, katehet Viktor Segar, učitelj Pijanec, Zora in Matilda Podkrajšek ter učitelji: Ljubo Dermelj, Rudolf Dostal, Erbežnik Ivan, Mirko Dermelj, Vilko Mazi, Karol Puhar, Ivan Kunst, Metod Krmelj, Albin Ogorelec, Drago Zupančič ter hospitantje: Peter Matjašević, Zdravko Omerza in Vinko Rupnik.

Učitelj gluhtonemcev ni samo učitelj, marveč tudi oče svojim gojencem in gojenkam. Zelo važno njegovo delo je torej vzgoja, ker pravi otrokov dom, če ga ima, pred šolo in po šoli v tem pogledu dosti stori ne more. Ta panoga vzgoje pa zahteva, več kakor vsaka druga, posebnega globokega znanja in primernega ravnanja.

Naša gluhtonemnica se odlikuje po dobrih strokovnih močeh, čeprav radi neurejenih razmer in velikih stroškov nismo mogli pošiljati učiteljev v strokovno izobraževanje v tujino. Učitelji-novinci so se urili na domačih zavodih ter so tudi opravljali strokovni izpit.

Ljubljanska gluhtonemnica je osmerazredna. Nadvse zanimivo je prisostvovati pouku v I. razredu, v katerem učitelj začne orati trdo in pusto ledino teh ubogih, v večem molku ukletih otroških sre.

Ko smo stopili z gospodom ravnateljem Grmom v razred, se je kakih 30 svetlih očk zvedavo uprlo v nas. Gospod učitelj Mirko Dermelj nam je nato nazorno pokazal, kako vrši pouk.

Prvi zlog, ki se ga gluhtonemni otroci z velikim in dolgotrajnim trudom nauče izgovoriti, je »pac«. Dihanje pri izgovorjavi povzroča otrokom veliko težavo. Čim več zlogov izgovore v enem dihu, tembolje je za organizem. Iz gibanja ust zajamejo otroci posamezne zloge, pozneje pa samo z vidom. Govor se razvija na podlagi tipa in vida. Pri tem pokliče učitelj učenca ali učenko večkrat k sebi in ga nauči pravilnega odpiranja ust in artikulacije tudi z roko, če je treba.

Zanimivo je dalje, kako mali učenci zajamejo vase posamezne pojme. G. učitelj Dermelj je napisal na tablo z velikimi tiskanimi črkami »TA«. Ko so učenci ta zlog parkrat gladko izgovorili, je pripisal k imenovanima črkama še črko »E« — torej »TATE« Nato je položil na predal omare v kotu desettimarski bankovec, povezal na glavo enemu od učencev širok klopuh in ga postavil pred vrata. Učenček, ki je to reč gotovo še večkrat ponovil, je tedaj nenadoma planil s hodnika v šolsko sobo, ponuzal bankovec in hotel z njim zbežati. Gospod učitelj pa ga je med splošno veselostjo ostalih učencev zgrabil za ramo in mu bankovec vzel. Nato je pokazal s prstom nanj in s kretnjami resno in svareče pobaral: »Kdo je to?«

In so učenci kar koj točno znali označiti fantiča: »Tate!«

V tretjem razredu so nas učenci in učenke že znali dokaj gladko pozdraviti: »Dobro jutro!«

Dobra knjiga - zaklad v hiši

Za skrajno nizko mesečno naročnino dobite:

LEPOSLOVNO KNJIŽNICO

Najboljši sodobni svetovni pisatelji. Letos izide knjige F. Timmermansa, F. Mauriac, J. Bojerja, Andrea Gidea, W. Berendta, P. Liperta. Skupno 6 knjig — ca. 1500 strani mesečno 15 Din — v platno, 12,50 Din karton.

LJUDSKO KNJIŽNICO

Svetovni in domači pisatelji, izbrano čtivo dostopno vsakomur: Izidejo knjige V. Hugoja, Maurice-Constantin Weyerja, H. Malota, Jammesa, Dickensa itd. Skupno 6 knjig, ca. 1600 strani, mesečno 12 Din v platno.

ZBIRKO DOMAČIH PISATELJEV

Poleg nadaljevanja Izbranih spisov Ivana Preglaja (2 zvezka na leto) izidejo sodobni in starejši slovenski pisatelji, letos predvidoma Fr. Levstikovo zbrano delo in Anton Leskovec. Skupno 4 knjige, ca. 1100 strani mesečno 10 Din v platno.

ZBIRKO MLADINSKIH SPISOV

Najlepši izbor čtiva za mladino! O Božiču

Nova šola v Murški Soboti

M. Soboti, 24. oktobra.

Šolsko vprašanje je v M. Soboti že nekaj let sem precej pereče. Otroci je od leta do leta več, šolske poslopje pa je v takem stanju, da niti čisto navadni vasi ne bi služilo v ponos, a kaj šele Mur. Soboti, ki je nekako središče Slovenske krajine. Na kratko povedano je šola premajhna in tudi drugače ne odgovarja zahtevam časa. To so videli vsi merodajni činitelji, radi tega so že lani začeli razpravljati o zidanju nove šole. V občinski proračun je bila v ta namen vzeta večja vsota. O zadnji se je tudi drugače mnogo govorilo, toda zadnjega se ni storilo nič odločilnega.

Šele sedaj se je začelo vprašanje nove šole zopet pretresati. Sestavljena je bila posebna komisija, ki je imela nalogo, da z ozirom na zidanje nove šole stori potrebne korake. V komisiji so bili: banov. prosvetni šef dr. Kotnik, okr. načelnik Lipovšek, okr. sanitetni referent dr. Gregorc, šol. nadzornik Čížek, banski svetnik in župan Benko, šol. upravitelj Gabrijelič, stavbeni podjetnik Mesarič in zastopniki občin: Rakivčan, Cernelavec in Nemčavec. Komisija je soglasno sklenila, da se šola mora zidati. Stavbišče je komisija izbrala v bližini gimnazije. Tam se naj postavi primerno enonadstropno šolsko poslopje, ki bo nudilo dovolj prostora otrokom iz M. Soboti in iz sosednjih vasi: Rakivčan, Cernelavec in Nemčavec, ki spadajo pod soboški šolski okoliš. V nove proračune se naj vzamejo primerne vsote.

S tem je prvi korak narejen in želimo le to, da bi prišla nova šola prihodnje leto pod streho.

Tudi računanje, ki se — razumljivo — vrši na povsem drugačen način kakor v drugih šolah, je šlo tem učencem že dokaj spretno izpod rok.

V šestem razredu pa so se učenci in učenke že kar postavile s svojim jezikovnim znanjem in nas na moč presenetili.

Jih je pobaral gospod učitelj: »Otroci, kdo je prišel?«

In so otroci takoj v zborni odgovorili: »Prišla sta dva gospodala!«

Tupatum se opaža pri posameznikih, da jim glas nehote zaide v višino, kar je seveda napak. Za organizem je vedno boljše, če gre glas v nižino, namesto v višino.

Učni uspehi so v ljubljanski gluhtonemnici na splošno zadovoljivi.

Končam z besedami gospoda ravnatelja Grma:

»Kulturna višina države se ceni navadno po šolstvu, ki ga država ima. Velicina države pa se ne kaže zgolj v šolstvu za duševno normalne in telesno zdrave državljane, marveč tudi v šolstvu za tiste nesrečnike, ki jim je zlohotna usoda ugrabila ta ali oni čut, ali jih pa pri duševnih zmognostih prav po mačehovski prikrajšala. To so šole za gluhtonemce, slepe in slaboumne otroke. Zlasti za gluhtonemce otroke, ki jih je procentualno največ in ki postanejo, izobraženi in vzgojeni v šoli, prav dobri delavci in samostojni služilci kruha in niso torej v življenju nobenemu v nadlego, bo treba zgraditi več šol. Zato: razširite ljubljansko gluhtonemnico!«

angleškega in češkega sukna!

BOGATA IZBIRA!

A. & E. SKABERNÉ
LJUBLJANA

Prvi sneg

Vode naraščajo

Ljubljana, 25. oktobra.

Danes popoldne se je dolgočasno deževje polagoma prelevilo v prvi sneg, ki je začel vos moker nalezavati. Proti večeru pa je začelo že kar zares snežiti in če bo držalo vso noč, bo Ljubljana v nedeljo vsaj po strehah res bela Ljubljana. Danes je sneg pobelil tudi naše planine, ki so se s tem za pol leta odele v bel plašč.

Radi deževja zadnjih dni so vode zopet občutno narastle. Ljubljana se zopet umazana vali skozi mesto in z Ljubljanskega gradu se vidi zopet nekaj luž, ki so zalile močvirni svet. — Prav tako je Sava pri Litiji precej narasla. Če se bo dež spremenil v sneg, potem smo lahko brez skrbi pred povodnjami.

Tudi Drava je radi neprekinjenega deževja v zadnjem času začela naraščati. P sledice je čutili v Pesniški dolini, kjer se »marješko jezero« zopet poraja.

Maribor, 25. oktobra.

Danes okrog poldneva je začelo v mestu Mariboru snežiti. S tem nam je letošnja jesen dala prvo pokušnjo velike porcije snega, ki ga bomo najbrž dobili. Snežilo je sicer le malo časa, zakaj sneg se je kaj hitro spremenil v deževje.

Litija, 25. oktobra.

Dobili smo prvi sneg, ki je korajžno začel po hribih. Pobelil je že prej Sv. Goro, danes pa vasi Vače, Tina pod Sv. Goro, Mošenik in drugo. Če bo snežilo naprej, se bomo jutri morda že v Litiji lahko kepali.

Postaja in most na Otočah

Brezje, 24. oktobra.

Pred par meseci se je menda vršil komisijonelen ogled na Otočah glede preureditve kolodvora. V kolikor to odgovarja resnici, nam ni znano, vendar je skrajni čas, da se postaja temeljito preuredi, poveča, napelje pitna voda ter električna razsvetljava. Vsega tega sedaj nima kolodvor, ki ima razen Kranja in Jesenice na Gorenjskem največ osebne prometa. Velike važnosti je tudi to, da se postaja vsekakor mora imenovati Otoča-Brezje in ne samo Otoča. Ogromna večina prometa gravitira na Brezje, poleg tega so se pa po izjavah ponikov samih, posebno onih, ki so prišli iz hrvaških in drugih oddaljenih krajev, dogajali slučajji, da so zahtevali vozni listek do postaje Brezje, o kateri pa službojočemu organu seveda ni bilo nič znanega. Za nov naziv postaje naj bi se Brezjani zavzeli v vlogi na ravnateljstvo drž. železnice, in sicer takoj, ker se bo že v začetku novembra pričelo razpravljati o novem voznem redu.

Drugo vprašanje je: najkrajša zveza Otoča-Brezje ali nov most čez Savo tik za kolodvorom. Akcija naj se obnovi. Več zanimanja naj pokaže občina, ki ima gotovo dobiček od tujkega prometa; vsa čast nekaterim posameznikom, ki so tudi v finančnem pogledu pokazali veliko razumevanje za stvar, hujšače z neumnimi ugovori pa so bili takrat, ko smo napeljevali vodovod in elektriko in se bodo našli tudi sedaj, čeprav bi bil novi most za Brezje ravno tako velikankega pomena, korist od njega pa bi imel brez razlike vsak Brezjan ravno tako, kot prebivalci okoliških vasi. Končno pa je skrajni čas, da se odpravi pobiranje mostnine, ki napravi vse kaj drugega kakor dober utis.

V kapnici pred svojo hišo aton la

Tragična smrt Malenškove Jožele.

Raka, 24. okt.

Kdo bi verjel, da naše Jožefine ni več med nami. Težko si mislimo to. Včeraj smo jo videli še veselo, zdravo in rdečo kakor jabolko.

Zvonovi so oznanili žalostno vest, da je po nesreči umrla dolgoletna in vestna članica Marijine družbe gd. Jožefa Malenšek. Smrt jo je dohitela pred domačim pragom.

Kakor vsako jutro, je tudi davi zgodaj vstala in hitela po domačih opravkih. Kaj je nameravala pri kapnici, katero ima pred hišo, bo ostalo tajno. Sklepati se da, da je nameravala zajeti vodo, ali pa kaj pomiti, pri čemur je izgubila ravnotežje in padla na glavo v kapnico. Iz tega položaja se ni mogla nikakor rešiti, ker je kapnica ozka in približno do 1 m globoka.

Ko so domači zjutraj odhajali na delo in po različnih opravkih, so opazili, da iz kapnice mole človeške noge. Takoj so prišli v hišo in trpilo potegnili iz kapnice. Ugotovili so z grozo, da je to Jožefa sama — na žalost že mrtva. Vsaka pomoč je bila zastoj, ker je nesrečnica bila gotovo že kako uro v vodi. Obveščeni so bili takoj bratje, ki so že sami svoji gospodarji ter sestra, ki je gospodinja omožena na Raki.

Revica je akrbno gospodarila in gospodinjila na svojem precej lepem posestvu in vinogradih, ter sama krajjevala v svoji hišici, pred katero je tako tragično izdihnila.

Danes leži na nartvašnem odru obsuta s cvetjem, pri katerem se vrste domačini z objokanimi obrazi in pomilujejo njo, katere je živela res tako kakor uči sv. pismo.

V nedeljo jo s spremstvom Marijine družbe položimo v domačo zemljo!

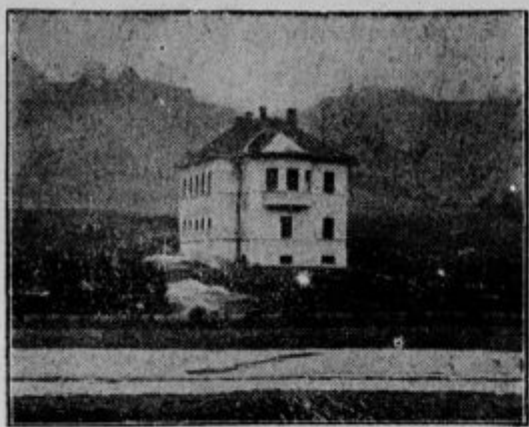
»faz se pišem Mravljak Zofija.«
»In kje si doma?«
»Jaz sem doma v Gortini na Stajerskem.«
je odgovorila punčka točno, zajemajoč učiteljevo vprašanje zgolj iz gibanja njegovih ust, ne da bi slišala le eno samo besedo.
»In koliko si stara?«
»Jaz sem stara 11 let.«
»In kaj je tvoj oče?«
»Moj oče je kmet.«
Kar objel bi jo človek — to drobno, ubogo, zlatolaso deklico z modrimi, razumnimi očmi...
Ogledali smo si nato še ostale prostore v gluhtonemnici — kuhinjo, jedilnico, shrambe, kleti itd. — v katerih vlada najstrožji red in snaga. Opažati pa je vsepovsod, da trpi zavod na občutnem pomanjkanju prostorov in bi bilo le želeli, da se v doglednem času uresniči želja gospoda ravnatelja Grma, ki stremi za tem, da

Sanoform

izvrstno tonaletno in čistilno sredstvo se dobi v vseh lekarnah in drogerijah.

Za zdravje naroda

Zdravstveni dom v Rogatcu

V Rogatcu, dne 24. oktobra.

V Rogatcu, središču prelestne pokrajine ob gornji Solli, bo otvorjen v nedeljo 26. t. m. Zdravstveni dom.

Društvo Narodno Zdravje v Rogatcu je sprožilo misel Zdravstvenega doma, a Higijenski zavod v Ljubljani, ki je vedno pripravljen podpirati vsako tako stremiljenje, nam je postavil na solnčni brežini ob cesti v Krapino dom, ki bo ponos okraja in v katerem se bo pospeševalo vse, kar je koristno ljudskemu zdravju.

Pripravljalni odbor je imel v začetku devet članov, na koncu so mu ostali trije zvesti, in sicer g. zdravnik, župan in načelnik železniške postaje.

Do 500.000 Din je stala zgradba in oprema Doma, in potrditve leto je trajalo, preden je bila zgradba izvršena, da se je mogla opremiti z vsem potrebnim in se je vselila zaščitna sestra. Zemljišče je podarila občina, ki ga je kupila za 18.000 dinarjev, a poleg tega je trpela vse stroške za dovoz materiala, a vse drugo se je napravilo s prispevki iz Higijenskega zavoda.

Delokrog Zdravstvenega Doma obsega rogatsko zdravstveno okolišje.

Morda ustrežem, ako ob tej priliki povem, kakšne naloge bo opravljal Zdravstveni Dom.

V Domu bodo delovali: splošna zdravstvena posvetovalnica, ambulatorij za občo zdravniško pomoč, dečji dispanzer, dispanzer za jetične, šolska zdravniška posvetovalnica in poliklinika, ljudska zdravstvena šola in ljudsko kopališče.

Zdravstveni Dom bo ugotavljal zdravstvene razmere prebivalstva, odpravljal vzroke slabega zdravstvenega stanja z nasveti in dejanji ter dal brezplačno zdravniško pomoč siromašnemu prebivalstvu. S socialno higijensko zaščito dece bo zmanjševal umrljivost otrok. Skrbel bo za zdravljenje jetičnih in zaščito zdravih zoper to družabno kugo. Skušal bo preprečevati nastopajoče nalezljive bolezni. S higijensko propagando in poslom bo dvigal zdravstveno kulturo. Preprečeval in odpravljaj bo škodo po alkoholizmu, kar je pri nas zelo nujno in potrebno.

Splošna zdravniška posvetovalnica bo poslovala dvakrat na teden. Tu se bodo dobili brez-

plačni nasveti o vseh vprašanih, ki se tičejo naselbinske in stanovanjske higijene, nasveti za pravilno prehrano. Vodial se bo zdravstveni kataster stanovanjskih hiš in prebivalcev v okolišju in dali nasveti v vseh vprašanih, ki se tičejo javnega zdravstva.

V ambulatoriju, ki mora poslovati na teden najmanj trikrat po eno uro, bodo prejemali neimoviti prebivalci vso potrebno zdravniško pomoč. Dobivali bodo tudi prvo pomoč pri nezgodah.

V področju otroškega dispanzerja v Rogatcu bo poliklinika za dojenčke in male otroke, kjer se bo vršilo ambulantno zdravljenje bolnih otrok, za katere ni nihče obvezan, ali za katere obvezanec ne more trpeti stroškov za zdravljenje.

V posvetovalnici za matere se bodo sprejemali le zdravi otroci z materami brez razlike stanu in gmotnega položaja, zaradi nadziranja nege, prehrane in zdravstvenega stanja otrok. Posvetovalnica za matere bo poslovala strogo ločeno od poliklinike.

Poliklinika bo poslovala ob delavnikih dvakrat na teden ob dopoldanskih urah in posvetovalnica za matere tudi dvakrat na teden ob popoldanskih urah.

Zelo važna naloga Zdravstvenega Doma je šolska zdravniška posvetovalnica in poliklinika. Na šolski polikliniki bodo otroci dobili brezplačno zdravniško pomoč.

Najvažnejša naloga Zdravstvenega Doma je pa ljudska zdravstvena šola. Po njej se bo širila med ljudstvom zdravstvena kultura in izobrazba, in sicer s poukom od osebe do osebe, od hiše do hiše, z zdravstvenimi predavanji, s poučnimi tečaji, higijenskimi razstavami, razširjanjem poučnih časopisov in letakov, knjig itd.

Skupne kopeli šolskih otrok pod vodstvom šolskega osebja so brezplačne, drugače pa plačujejo osebe določeno pristojbino, ki znaša za prho 2 Din, v kadunjah pa 6 Din od osebe.

V Zdravstvenem Domu je nameščen zdravnik — g. dr. M. Ogorevc —, ki je vodja Doma. On bo vodil vse strokovno in pomožno osebje.

Doslej je nastavljena ena zaščitna sestra. Ta bo morala pomagati zdravniku v Zdravstvenem Domu in po njegovih navodilih posejati bolnike v njih stanovanjih ter ugotavljati zdravstvene in socialne razmere bolnikov. Nadzirala bo izvrševanje zdravniških predpisov, dajala nasvete o zdravljenju in opozarjala zlasti na to, kako škodljivo vpliva alkohol na potek bolezni. Sestra bo prihajala v hiše kot prijateljica in gledala, da si čimprej pridobi zaupanje. Upravljala bo javno kopališče.

Pravilnik zahteva od sester, da je življenje njihovo tudi izven službe tako, da je prebivalstvu za vzor in spodbudo.

Iz tega spoznate veliki pomen Zdravstvenega Doma za okraj. Delo kajpada ni lahko in vsega smotra se doseči ne bo moglo, ker je strokovnega osebja premalo, da bi moglo vse naloge točno izvrševati.

Zdravstveni Dom v Rogatcu bo otvorjen. Bog daj, da bi bilo delo Zdravstvenega Doma v korist vsega prebivalstva v okraju.

Neguj tudi Tvoje lepe zobe

da bodo pristojali
Tvojim rudečim
ustnicam in nežni-
ma licama. Upotre-
bljavaj dnevno edino

Sargov
KALODONT
Lepši zobje

Koledar

Nedelja, 26. oktobra: (20. pobinkoština nedelja): Kristus Kralj; Evarist, papež mučenik.

Jutri: ponedeljek, 2. oktobra: Frumencij, škof; Antonija, devica.

Osebnosti

— Duhovniške izpremembe v lavantinski škotiji. Anton Rataj je premeščen iz Gornje Lendave v Cankovo, Jakob Saffošnik pride v Gornjo Lendavo, Anton Somrek iz Bizeljskega v Stari trg, Franc Glavnik pa od Marije Snežne na Bizeljsko.

— Iz železniške službe. Premeščeni so: uradnika III-3 Ronko Franc, nadzornik proge Kranjska gora, progovne sekcije Jesenice za nadzornika proge Litija, progovna sekcija Ljubljana glavna proge; Crnković Julij, nadzornik proge Kamenje, progovna sekcija Novo mesto, za nadzornika proge, progovna sekcija Ljubljana gor. dol. proga; Zvančiča I-4 Poženel Emilija adm. zvančiča, Ljubljana gor. kol. v prometno-komercialno oddeljenje; dnevnikaš Vehovec Alojzij, Trbovlje na Rak. — Nameščeni so za uradnike II-5: Bernik Jožef, prometnik, Medvode; Caf Ivan, prometnik Trbovlje; Derganc Jožef, prometnik, Borovnica; za zvančiča I-1 Kanič Franc, skladiščnik, Maribor gl. kol.; dosedaj žandarmerijski narednik. — Ostavko je podal na službo uradnika II-5 Dekleva Tugomir, komercialni uradnik, Trbovlje. — Napredovali so za uradnike III-3: Bučar Peter, vlakovodja, Ljubljana gl. kol.; Majcen Anton, vlakovodja, Ljubljana gl. kol. in Pleterski Franc, vlakovodja, Ljubljana gl. kol., dosedaj zvančič I-1.

Mala kronika

★ Pozor na položnice. Celi današnji poštni nakladi smo priložili položnice za obnovitev naročnine. Oni p. n. naročniki, ki jim naročnina koncem oktobra še ne poteče oziroma imajo list plačan že do konca tekočega leta, naj izvolijo položnico shraniti za poznejše plačilo ali, kar je še bolje, oddajo prijatelju, ki doslej še ni naročnik našega lista.

Ali ste se že prijavili kot naročnik na knjižno zbirko, ki jih proti mesečnemu plačevanju izdaja Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani? Zahtevajte brezplačni cenik! Interesenti iz lavantinske škotije, pišite Tiskarni sv. Crila v Mariboru, ki je prevzela nabiranje naročnikov za Štajersko!

★ Zasavska cesta. Včeraj smo poročali, da je dovoljen kredit za obnavljanje ceste v znesku 13 milijonov dinarjev, ki naj veže Ljubljano—Litijo—Radeče. Danes izpopolnjujemo to poročilo in toliko, da bo ta cesta, za katero je kredit dovoljen, šla razširjena in popravljena sedanja banovinska cesta Ljubljana—Sostro—Besnica—Trebežovo—Smartno—Cervoca—Sv. Križ—Svibno—Radeče. Prava zasavska cesta pa bo nova in pojde skoro povsod ob savski struji. Ta bo stala 60 milijonov ter je tudi v načrtu.

★ Redna služba božja na Šmarni gori ob nedeljah in praznikih z današnjim dnevom za letos preneha; vendar bo pa tudi v zimskem času služba božja 8. dec., 25. dec., 1. in 6. jan. ter 2. febr. in sicer ob navadni uri. Kdaj se bo začela spet redna služba božja, bomo objavili apomladi v časopisih.

★ Društvo zaščitnih sester v Ljubljani priredi 8. novembra ekskurzijo v Zagreb. Sestre, ki se je nameravajo udeležiti, naj javijo do 1. nov. naslovu.

Novosti v našem prosvetnem radiu. S prihodnjim tednom se uvede v našem radiu šahovska ura. Ing. Ciril Jeglič bo prišel nadalje s svojimi predavanji o gojitvi cvetlic (pogovori s prijateljico vrta). G. dr. V. Bohinec pa pričeneja svoj ciklus predavanj o geologiji zemlje in nebesnih teles.

Zvonovi iz Rovereta. V Roveretu (Italija) se nahaja veliki zvon, ulit iz topa svetovne vojne. Posvečen je »vsem mrtvim velike vojne, imenuje se za to »Campana dei Caduti«. — Zvon padlih. Italijanske postaje bodo na praznik vernih duš, 2. novembra, svoj program za nekaj minut prekinile ter prenašale zvonjenje zvona iz Rovereta.

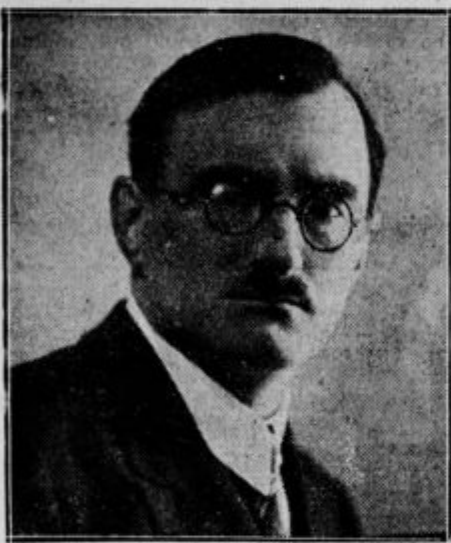
Cudovito skrbi Dr. Dobrojed za našo ljubo deco. V kakšnem oziru? V prehranjevalnem. On ve, kako važna je prebava za naše malčke. Zato uči: Ne redite otrok z onimi umetnimi modernimi sredstvi, ki se tu in tam priporočajo, ampak redite jih z naravnimi jedili, kot so jajčne testenine »Pekatele«. Pristen pšenični zdrob in jajca so vendar najbolj redilne snovi. Na ta način bodo

matere vzgojile zarod, ki bo krepak in vstreden. — Kdo mu ne bo pritrldil?

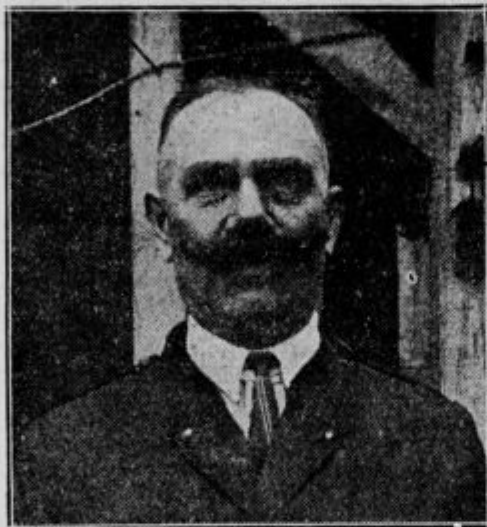
★ Gledališko skladišče v Belgradu se podirio. Belgrajsko gledališče izda letno težke denarje za svoje kulise in opremo. Kulise pa so bile spravljene tako nemarno in v tako razpadlem postopju, da so vse propadale. V petek so delavci izbirali v tem skladišču v Jugovičevi ulici kulise. Naenkrat se je udrila streha in pokopala pod seboj delavca Petra Marića. Njegovi tovariši so pozabili na lastno nevarnost in ga izveklili iz razvalin, sicer težko ranjenega, vendar živega. Upati je, da se bo zaradi te nesreče belgrajsko gledališče pobrigalo za dostojno skladišče.

★ Tračnice so kradli. Belgrajska policija je prišla neko tatinsko družbo, ki se je bavila s krajo tračnic. Bili so to štirje brezposelni pristaniki delavci, med njimi tudi en Slovenec, ki so se zaradi pomanjkanja zaslužka spravili na tatvino tračnic. Računali so s tem, da je nadzorstvo nad velikimi in masivnimi predmeti manjše, kot nad malimi. Pokradli so več tračnic, ki so jih prodali neki tovarni za znesek 26.000 Din. Pri ponovnem poskusu tatvine pa so jih zasačili in prijel.

★ »Dekliški odere IV. zvezek je v tisku in izide v najkrajšem času. Obsegal bo 5 iger: »Angela«, božična igra v 5 slikah; »Tri lepotic«, burka v 1 delj; »Pamet ko je srečala«, burka v 1 delj; »Kakor vidite«, veseligr v 4 slikah; »Ure na razpotju«, slika za starega leta večer. — Naročila sprejema uprava »Vigredic«, Ljubljana. Ljudski dom.

Dr. M. Ogorevc

Župan Ivan Geisel

Dan veselja v Kostanjevici

Kostanjevica, 2 okt.

Notranjost staroslavne trdnjave pobožnosti, cerkve sv. Jakoba, smo srečno prenovili. Vsa dela so srečno končana.

Talco bo naša cerkev skladna na zunan in znotraj. Starodavni lepi portal je drugi med

Prenovljen portal

zgodovinsko najpomembnejši v Jugoslaviji. Že prejšnji naš župni oče, g. Podbevšek, je kanil prenoviti cerkev, a uspelo je to željo uresničiti šele sedanjemu skrbnemu pastirju naših duš, g. Francu Golobu.

Popravila smo se lotili 16. julija t. l. in končali 24. tm. Akademski slikar, g. Kleinert

**Pridobivaite novih
naročnikov!**

Kaj pravite?

Res je: na tisoče veselje se letno vrši pod krinko prosvetnega in kulturnega delovanja tega in onega društva, kar je samo v nečast našemu narodu. Naša društva zavajajo naš narod k razsipanju in pijančevanju. Vzrok in porok temu so oni, ki društva vodijo, ker sami niso pravilno vzgojeni. Naš narod pa rabi denar bolj kot kdaj ljudi, ki imajo pravo vzgojo, ki je podlaga blagoslanju posameznika, družbe kakor tudi države. Ta vzgoja pa mora biti usmerjena najbolj k varčevanju. Te vzgoje se moramo poslužiti zlasti pri mladini, ker kažejo izkušnje, da se da debeleje kultivirati le takrat, dokler je še mlado in v rosti.

V škofiji Ljubič sem zadnjič videl nekaj prave razveseljevanja, še več pa slišal. V ljudski šoli so namreč upeljali za otroke male hranilnice. Vsak otrok ga lahko dobi, kdor hoče. Vanj prinašajo otroci denar do konca leta. Po dinarju, po petdeset par, kolikor paž kdo in kdaj zmore. Ob koncu leta se tak hranilnik izprazni, denar prešteje, nakar ga razredni učitelj na ime lastnika hranilnika naloži v poštno hranilnico. Take hranilnice so upeljali že na več šolah, in se je to obneslo zelo dobro, tako da gredo zneski prihranjenega denarja v hranilnikih na desettisoč dinarjev letno.

Vidite, gospod urednik, meni tole zelo ugađa. S hranilniki se vzgoja otroka k štedenju. Doma dobi denar, ker je bil priiden, ker je naredil to ali ono delo, ker je dobil dobro izpričevalo ali ker se je hotel izkazati šolje za šolje itd. Otroci lahko la denar zaneso takoj k šolstodetstvu ali šolstodetstvu, pa se spomni na svoj hranilnik, gre korajžno v šolo in ga izroči učitelju. Učitelju je treba samo nekaj ur, v katerih razloži pomen varčevanja in hranilnik in uspeh je dosežen. Tako vzgojen otrok bo znal ceniti denar, ki si ga je ob samopremagovanju sam prislužil in bo varčeval tudi v času, ko bodo šolske klopi že daleč za njim. In tudi, če bo pozneje s temi hranilniki na ta način vzgojen le desettisoč ali pa magari samo enega od sto učencev, je vseeno dobro. En sam vzgojen polegne za seboj stotine.

Hranilniki pa so dobri tudi iz drugega vzroka. Saj se otroku, če je vlagal vso dobo ljudsko-šolskega pouka dinarke in to napravo, nabere prave čedna esota, ki mu potem lahko omogoči, da ga oče z nabranim in prištenim denarjem da učiti kako obrt, ali pa mu denar ostane kot osnovni kapitalček za nadaljnjo štednjo.

Gospod urednik! Na ta način si ne bomo vzgojili ne kapitalistov in tudi ne skopuhov. Pametno varčevanje vodi nujno k pametnemu gospodarstvu v večjem stilu in razno tega v našem narodu tako čestokrat pogrešamo. Zelim le, da bi odgovorni činitelji, ki imajo v svojih rokah vzgojo naših otrok, prave si poskušili na ta način pri pomoči, da se ustvari nov, varčen in gospodarski rod!

OGLEJTE SI DANES

RAZSTAVO

MOSKIH IN OTROŠKIH

OBLAČIL

ZNANE SPECIJALNE TRGOVINE

J. MAČEK

NA ALEKSANDROVI C. 12

DA SE BODETE PREPRICALI O NAJ-
VEČJIZALOGI, KIOMOGOCIVSAKO
MUR NABAVO PO OKUSU IN CENI

★ Prijava za zgradarino je vložiti pred koncem meseca oktobra. Knjiga »Zgradarina«, ki jo je spisal davčni kontrolor L. Novak, nudi vse podatke, kako je sestaviti prijavo in koliko davka plača vsak posameznik na hišne dohodke. Knjiga obsega tudi obrazce, kako sestaviti prijave, prošnje in pritožbe ne samo za zgradarino, temveč tudi za pridobitno itd. Obsega tudi obrazce prošnje za trajno davčno oprostitev, za nove stavbe, za odpis davka ob praznovanju stanovanja itd. Knjigo je zložila Jugoslovanska knjigarna. Cena 25 Din za izvod.

★ Črničevi računi za osnovnošolski pouk. I. in II. del, prirejeni po novem učnem načrtu sta izšli in se dobijo pri založnici Ranovinski zalozi šolskih knjig in učil v Ljubljani.

★ Gojimo petje narodnih pesmi! Naša pevka društva in pevke zveze dosežejo z narodno pesmijo povsod najlepše uspehe. Narodna pesem je tudi najlepše, kar smo ohranili iz preteklosti v sedanjost. Mnogo priznanja so dosegle posebno Bajukove »Slovenske narodne pesmi I. zv. (obsega 2 prejšnja zvezka), ki so izšle pri Novi založbi v Ljubljani. Cena 25 Din je izredno nizka

Osvežite se s kopeljo, kateri ste dodali eno od naravnih blagodejnih soli za kopanje: Isla Eau de Cologne Badesalz, Isla Chypre Badesalz, Isla Koniferen Badesalz. Izvrstno diše in osvežujejo, izvanredno dobro delujejo na kožo in na splošni občutek. Dobivajo se v lekarnah, drogerijah in parfumerijah. Za Jugoslavijo: PARACELSUS k. d., Zagreb 3.

★ Slovenci, ki potujete v Zagreb, obiščite gostilno pri »Staroj Harmonici, Radiceva ulica 1 (na dvorišču) tik Jeladice trga. Vodijo jo Černetovi, kateri so imeli nad 150 let staro gostilno na Sveti Gori pri Gorici. Razen vseh domačih vin se toči tudi gorški »brlice in istrski burgundec.

★ Novosadska trgovina s kolezi, Engl & sin se je odločila, da v Novem Sadu zgradi lastno tvornico koles. Načrtuje se, da bo tvornica že začela z izdelavo koles začetkom decembra, a začetkom poletja bo nudila na našem trgu prva domača kolesa, ki bodo veliko cenejša kot inozemska. Ta tvornica bo zaposlila 100—150 delavcev.

★ Če vas tišči obutev, obrnite se na pedikerja v kopališču hotela Slon, nakar boste lahko nosili vse vaše čevlje brez nadloge. Procedura stane samo 8 Din, na vrsto pridete lahko vsak dan.

Vsem posetnikom Bleda

kakor domač. občinstvu se vlnudno naznanja, da je bivši hotel BEOGRAD oziroma STEIDL sedaj na novo otvorjen. Nudijo se izborna vina in razni prigrizki po nizki ceni. Tujske sobe na razpolago. — V soboto in nedeljo sveže jeterne klobase in pečence.

★ Zvonarna Strojnih tovarn in livarn d. d. Ljubljana je dobavila za župno cerkev Sv. Petra v Zagrebu, Vlnška ulica, nov vetilni bronasti zvon glasa H v teži 2122 kg, s katerim so vsi župljani zelo zadovoljni in je imenovana trdnica prejela od pred. župnega urada sledečo pismo: zahvalo: »Milo mi je, da mi je upravo dužnost izraziti tvrtki svoje priznanje, a i zahvalnost šlo je uložila truda, da je zvon izredno na zadovolstvo i moje i svih, koji se za zvonu interesiraju, a napose na zadovoljstvo mojih župljana. — Posebice mi je dužnost, da pohvalim Vašega monterja, koji ne samo da je vješt svome poslu, već je radio i s ljubavlju dobar i prijezan svima, koji su mu bili dodijeljeni, da mu u radu pomažu. — Znam sam već prije za solidnost ove tvrtke, pak me veseli, da sam se to sam uvjerio o ovoj solidnosti. Odsede ću još laglje moći da preporučim tvrtku svakome, koji se bude davao na posao, koji je meni ona tako lijepo izvela. — Mons. dr. Jos. Lončarić, župnik Sv. Petra.

★ Nagrobne spomenike nancene v namno-
vejših oblikah dobite pri kamno-ekskiparskem podjetju Franjo Kunovar, pokopališče Sv. Križ Ljubljana

★ Spominjajte se »Doma slepih! Položnica št. 14.672

★ Opozorjamo na oglaš. Spodnještajerske Ljudske posojilnice na zadnji strani današnjega »Slovenca«

★ Najlepše izbore modnega angleškega sukna za obleke, zimske sukne itd. Vam nudi po priznani ugodnih cenah Ivroka Novak, Ljubljana, Kongresni trg 15. Priporočamo neobvežen ogled.

★ Voščene oltarne sveče vseh vrst, zvite, sveče za božična drevesca, nagrobne lučice, sveče za hišno rabo, kadilo itd. priporočila svečarna »Pax«, Ljubljana, Celovška cesta 14.

Ljubljana

Kod naj vozi naš tramvaj?

Deset let so nam ga obljubovali ljubljanski mestni očetje, pred vsakimi volitvami, končno so ga vendarle začeli graditi, vsaj najpotrebnejši dve progi. Vsa čast in hvale, častiljivim mestnim očetom za to. Toda še nista dogradili niti ti dve progi, že beremo o obsežnih nadaljnjih načrtih, h katerim si pa dovoljujemo priponiti marsikaj.

Da nas ne bo kdo napačno razumel, izjavljamo takoj v začetku, da zagovarjamo z vso odločnostjo izgradbo nadaljnjih tramvajskih prog, kajti avtomobil za notranji promet v mestu in za zvezo s predmestji nikakor niso primerni. Še domačin nikoli ne ve po katerih ulicah vozijo in kdaj, kaj žele tuje, dočim kažejo smeri tramvajev že trdnice same in človek se vsaj lahko zanesa, da se bo v doglednem času vendarle primajal odkod. Torej mesto je treba prepreži s tramvajem, avtobuse naj pa magistrat lepo proda zasebnim podjetnikom za zvezo Ljubljane z okolico, kajti ti znajo voditi tak promet očividno mnogo bolje in ceneje kakor ljubljanski magistrat.

Gre pa za vprašanje, po kakem redu naj se proge grade. V tem pogledu je gotovo vsa Ljubljana, razen ljubljanskih občinskih četov, edina, da po tisti vrsti, kakor so proge potrebne. Do konca Šiške je absolutno nujna. To drži! Ali je pa res tako nujna tudi v St. Vid? Tja vodijo dobre železniške zveze, v kolikor pa ne zadosujejo te, pa za bližnjo bodočnost popolnoma zadostujejo sedanji avtobusni podjetja. Če se zgradi tramvaj, propadejo prvič te, razen tega smo pa tudi popolnoma prepričani, da bi taka tramvajska proga za enkrat mo-

NIVEA-CREME

Prejeto se namazate z mliem, se morate namazati s to kremo. To ne preveč, da se ne zm njša tvoritev pen. Videli bode, da tudi vsakdanje brilje ni kvarljivo za kožo. Nasprotno pa ne boste imeli več rdeče kože ki tako neprijetno peče, in ne raz-
p kanih mest. Obenem boste uvideli, da postaja Vaš obraz vedno mlajši, lepši, bolj nego an. NIVEA-CREME se ne more nadomestiti ker samo ona vsebuje eucerit in v tem temelji njeno izrazito učinkovitost.

Škatle po: 5,—, 10,— in 22,— Din; tube po 9,— in 14,— Din
Proizvajalec v Jugoslaviji:
Jugosl. P. Beiersdorf & Co., d. s. o. j., Maribor, Meljska cesta 56

★ Korpulentni ljudje morejo s skrbno rabo naravne »Franz-Josef« grenčice doseči izdatno izpraznjenje črev brez napora. Stevilna strokovna poročila potrjujejo, da so z učinkom »Franz-Josef« vode zelo zadovoljni tudi bolniki, ki jih muči bolezen na ledvicah, protin, revmatizem, kamena ali sladkorna bolezen. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in špecerijskih trgovinah.

Trda je no imaš kovača.
»Kam bi delal?« vpraša brihtna glava
Trda: »Če si ku i Doma služkinj
in čez mesec tvoja soba bo oprava.

rala biti še precej pasivna. Zakaj torej tiščali s tako progo, dočim se druge, ki so neodložljive in bi po vsaki človeški pameti morale biti tudi aktivne, odlagajo za nedogledno bodočnost. Na primer proga na pokopališče pri Sv. Križu, kamor roma vsako popoldne na slošne Ljubljančanov ter danes po-
žira prah ali pa gazi blato. Ali ni izgradba te proge stokrat potrebnejša kakor iz Šiške v St. Vid? Enako so nujne proge od Gospodarske zveze vsaj do topnišarske vojašnice, od garnizijske bolnišnice vsaj do žrebčarne, od Ambroževega trga vsaj do mostu čez Grubarjev kanal, spoj med novo progo na Vič in progo po Karloški cesti. Zlasti je pa nujna položitev drugega tira pri sedanjih stari progi, kajti prav gotovo je eden izmed glavnih vzrokov dosedanje slabe rentabilnosti našega tramvajev, da ga nikoli ne moreš in ne smeš uporabljati, če se ti kam mudi. Zaradi čakanja na izogibašnih prideš peš kamorkoli poprej nego s tramvajem.

Skratka: prav resno polagamo častiljivim ljubljanskim mestnim očetom na srce, naj ne grade tramvajev v oblake, temveč že enkrat rešijo vsaj najnujnejše rešitve potrebe. To ne zahtevamo le »trgovci, hišni posestniki in slični »krogi«, ki si lastijo pridevek »sinterent«, temveč vsa Ljubljana, kajti slednji delavci je interesant in mora plačati tramvajski listek po isti ceni, kot gospodje hišni posestniki. Razlika je le ta, da ima marsikateri hišni posestnik avto in zato tramvajev sploh ne potrebuje, dočim tega nima noben slovenski delavec.

Kaj bo danes?

Drama: Ob 3: Snegulčica in škrtje. Mladinska predstava. Izven. — Ob 8 zv.: Razbojnik. Ljudska predstava pri znižanih cenah.

Opera: Ob 3: Vesela vojna. Ljudska predstava. — Ob 8 zv.: Trubadur. Gostuje tenorist Marij Šimenc in gospi Juraničeva. Ljudska predstava.

Nočno službo imajo lekarne: Mr. Trnkocij ded., Mestni trg 4 in Mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20. — V ponedeljek: Mr. Levstik, Resljeva cesta 1; Mr. Bohinec ded., Rimska cesta 24 in dr. Stanko Kmet, Dunajska cesta 41 (Sv. Krištof).

Ljudski kino Glince. Ob 4, 6 in 8 velefilm Ama Karenina po romanu L. Tolstoja.

○ Kako veliko zanimanje za slovensko likovno umetnost vladu med našim občinstvom, je pokazala silno velika udeležba na drugem prosvetnem večeru, na katerem je predaval naš zasluzni umetnostno zgodovinski raziskovalec g. msgr. Viktor Steska z njemu lastno poljudno nazornostjo. S pomočjo skioptičnih slik, katere je stilno in tehnično pojasnjeval, je razgrnil pred nami dragocene zaklade, ki jih vsebuje in predstavlja naša vse premalo poznana in cenjena likovna umetnost. Iako smo mogli spoznati, kako močno temelji slovenska duhovna kultura vprav v naši bogati umetnostni preteklosti. Gospodu predavatelju moremo biti za ta večer samo hvaležni.

○ »Československa dopiřovaci škola v Ljubljani« oslavi čsl. narodni svatek v nedelji, dne 26. t. m. o 3. hod. odpovedni v Narodnim domu akademski, spojenou s loutkovym predstavami »Svanda dudak«. Československá Obec v Ljubljani pořadá oslavu 28. října v pondělí, dne 27. t. m. o 8. hod. večerní v přízemních místnostech restaurace »Zvezda«. Hosté vítají! — Československá obec v Ljubljani proslavi dan narodnega praznika v ponedeljek dne 27. oktobra t. l. ob 8 zvečer v restavraciji »Zvezda« s prijateljskim večerom, Slavnostni govor bo imel konzul g. dr. Resl.

○ Prvi koncert basista Mirka Pušlja v Ljubljani. V ponedeljek, dne 3. novembra koncertira v Filharmonični dvorani slovenski basist g. Mirko Pušelj, ki je svojas študiral petje v Ljubljani, nato ga na nadaljeval in v velikim uspehom dovršil v Parizu, kjer je stalno sodeloval pri raznih domačih in tujih koncertnih prireditvah, sedaj pa se pripravlja, da nastopi svoje umetniško delovanje pri zvočnem filmu. Francoski kritiki hvalijo Pušlja kot muzikalno izredno naobraženega pevca z lepim in zdravim glasovnim materijalom. Pesmi, katere poje, bodo pravzaprav nekaka ilustracija k kratkemu predavanju o sodobni francoski glasbi, ki ga bo imel univ. lektor g. Vey. Koncert se vrši pod protektoratom francoskega instituta v Ljubljani. Vstopnice v Matici knjigarni.

○ Sobotni živilski trg se je razvil v znamenju dežnikov, klavnost in očine revščine. Blaga je bilo malo, kupovalcev tudi ne veliko. Kupci niso bili. Veliko je bilo na trgu zlasti »abok«, ki se v cenah močno dvigalo. Prekupčevalci so pridno na delu in bodo zaslužili ogromne tisočake, iz žepa utrgane konzumentom iz žepa. Znano je, da je bila letošnja letina za jabo k srednja da jabolke ni bilo preveč, da so jih mnogo izvozili v tuje države. To se bo pozimi na sadnem trgu

poznalo, saj se že zdaj pozna. Jabolka letos sploh niso bila nikdar poceni, vse gospodinjstvo so na isti način tožile, zdaj pa so jabolka že celo zares draga. Posamezne boljše sorie se prodajajo tudi po 8 in 9 Din kilogram. Grozdja je na trgu vedno manj, iz prve roke sploh ne več. Smedevsko grozdje, fino, okusno, prodajajo že po 9 Din. Drugega sadja na trgu skoraj ni. Kostanj je bil po 2—3 Din liter, bilo ga je zelo malo, večinoma slabši pridelek. Kmetje iz okolice menda »ploh ni bilo včeraj na trg: cele vrste stonč je bilo praznih. Krompirja od desetih nikar več bilo ni, tudi drugih živil ne dosti. Pač pa je bilo kljub deževnemu vremenu na trgu dovolj perutnine in jajc, toda kupčije ni bilo zadostne. Prav tako so se zelo dolgočasili prodajalci sira in drugih mlečnih izdelkov, ki imajo navadno celo dopoldne dovolj odjemalcev. Onsratn Ljubljane na Sv. Petra naspisu je bilo pripeljanih le nekaj voz krompirja in zelja, toda kupčija se seveda tudi tam ni mogla razviti.

○ Beračev ni več. Še so berači, res, samo beračiti se ne upajo več. Tako odločno sta nastopila proti njim mesina občina in policija. V petek bi kmalu policija ne mogla aretirati nikogar zaradi beračenja, da se ni našla nerodna izjema. Neki ubogi starček, ki ne bere časopisov in tudi ne lepih manifestov magistrata proti beračenju, se je zmotil in perkrat pomolil na cestah klobuk pred sabo. Takoj ga je zgrabila trda pest stražnika in ga odvedla v zapor. Tako je bilo beračenje v Ljubljani odpravljeno.

○ Netaktnost. Peikov »Slov. Narod« je poročal iz tajne seje obč. sveta, da so bile prošnje 6 »uslužbencev« — v resnici so to uradniki — odklonjene ter navaja tudi njihova imena. S tem jih javnosti izpostavlja kakor ljudi, ki niso zaslužili po-
višanja, dasi imajo pravico nanje. Stara praksa častikarjev, ki so se držali takta, je bila, da se v takih rečeh ne objavi ime tistega, čegar prošnja je bila nepovoljno rešena. Včerajšnji »Narod« je sicer nekaj popravil, češ da so prošnje bile »odložene«, s tem pa način njegovega poročanja ostane isti. Več takta!

DRAGO GORUP & CO.

Ljubljana, Miklošičeva cesta 14/II.

Vam nudi solidne in vseh cen

**damske
zimske plašče**

PRIDITE

in oglejte si zalogo brezobvezno!

○ Trimesečni gospodinj-ski tečaj za kmet-ska in delavska dekleta na dr. Krekovi gospodinj-ski šoli v Zg. Šiški pri Ljubljani se prične 3. novembra 1930.

○ Mestna zastavljalnica bo imela redni draž-bi marca 1930 zastavljenih predmetov in sicer za dragocenosti — zlatino, srebrnino itd. — 6. novembra za elekto — blago, perilo, stroje itd. — pa 12. novembra t. l. od 15 dalje v uradnem pro-storu na Poljanski cesti 15.

○ 4000 Din ukradenih. Večja tatvina se je pri-petila te dni krojaču Petru Skubicu z Glince. Sedel je v Končanovi gostilni v Rožni dolini med večjo družbo. Pri tem je odlozil suknjic, v katerem je imel spravljjenih 4000 Din, svojo sliko in nekaj računov. Bilo mu je vroče in je zato suknjic odlo-žil v skrit kot v gostilni. Ko se je hotel obleči, ni bilo suknjica nikjer in seveda tudi ne denarja. Sku-bi sumi tatvino nekega mladeniča, ki je edini ved-el, kam je okradenec spravil suknjic. Ta mlade-nič pa je neznano kam izginil in ga sedaj išče po-licija.

○ Z dežnikom v oko. V Kemnarjevo gostilno na Zaloški cesti je te dni vstopil mlad, komaj pri-bližno osemnajstleten mladenič in močno natrkan. Zahteval je pijače, gostilničar pa mu jo je odklo-nil. Mladenič je postal siten, tako da ga je 40 letni klepar Alojzij Korbar iz Stranji pri Kamniku dva-krat moral odvesti iz gostilne. Ko ga je potisnil v drugič iz gostilne na dvorišče, ga je pijani mla-denič sunil s konico dežnika v levo oko. Mladenič je nato izginil, težko ranjeni Korbar pa je odtal-oval v bolnišnico. Nevarnost je, da bo ob oko. Mla-denič je znan in ga bodo oblasti kmalu izsledile.

○ Delavec okradel delavca. Bosanski delavci, ki delajo na ljubljanskih zgradbah, so po navadi veliki reveži. Zato je vsakega med njimi hud uda-rec, ako mu kaj zmanjka. 17 letnemu, a že poroč-
nem delavcu Pondžirju Saborinu je nekdo izmak-nil te dni na novi stavbi na Vodovodni cesti iz kovčka nekaj obleke in par čevljev, v vrednosti 400 Din. Tatvino je izvršil neki Saborinov tovariš, ki je nato izginil. Saborin bo moral delati najmanj dva tedna, da bo nadomestil škodo po tatvini.

○ Ovratnike hizičnišne pere, svetlo lila, ke-mično čisti obleke: Šimenc, Kolodvorska 8.

Bled

Prememba posesti. Eno najlepših vil na Bledu, vilo »Bellac«, je kupil od dosedanjega lastnika Ret-tja, trgovca iz Treta, ljubljanski veletrgovec g. J. Bo-nač. — Tudi hotel »Beograd« v Zagoricih je prešel iz dosedanjih rok v last ge. Janke Ratharek, ki bo v njem započela hotelsko obrt.

Odhod kraljevske družine. Po odhodu Nj. Vel. kraljice Marije so ostali Nj. Vis. prestolonaslednik Peter, princeza Tomislava in Andrej še dalje na Bledu. Vedno bližja zima pa nam je pregnala še te ljubke goste. Dvorni viak jih je v petek odvedel v prestol-nico, da tam počakajo pomladi in z njo zopetne vr-nitve na prelepi Bled.

Maribor

Msgr. Umek - novi stolni župnik

Msgr. Umek, dosednji dvorni kaplan, je imenovan za stolnega in mestnega župnika mariborskega. Obenem je imenovan za dekana dekanije Maribor levi dravski breg.

Novi stolni in mestni župnik je rojen 29. septembra 1886 v Pišecah. Po dovršenih gimnazijskih študijah se je odločil za duhovniški poklic in je vstopil v mariborsko bogoslovje. 27. julija 1910 je bil posvečen za mašnika; v času od 1. avgusta 1911 pa do 7. avgusta 1914 je kaplanoval v Vuzenici, nakar je do 11. decembra 1918 služboval kot vojni kurat. Blagopokojni škof dr. Mihael Napotnik ga je imenoval za dvornega kaplana in škofijskega tajnika, katero funkcijo je z vestnostjo in neumornostjo vršil tudi po imenovanju za stolnega kanonika, mestnega župnika in dekana. Za zasluge na cerkvenem polju je postal 15. junija 1928 tajni dvorni kaplan Nj. Svetosti papeža.

Novemu stolnemu župniku, kanoniku in dekaniu ob visokem imenovanju naše najpristojnejše čestitke; naj bi božji blagoslov obilno rosil na dušebrižniške brazde ljubeznivega novega stolnega župnika. Bog blagoslovi njegovo delo!

Meščani!

Danes proslavi mariborska čehoslovaška lita praznik narodnega in državnega odrešenja čehoslovaškega naroda. Da pokaže vesele Maribor na zunanji čustvo bratske ljubezni in hvaležnosti, v ljudno pozivam meščane, da okrasijo svoje hiše z državnimi zastavami, kar bo tudi mestna občina storila na vseh svojih poslopijih. — Župan dr. Juvan, s. r.

Novi stolni župnik msgr. M. Umek nastopi svoje mesto dne 1. novembra. Slovenska instalacija bo dne 15. novembra na 74. rojstni dan prejšnjega vladike dr. A. Karolina.

Za škofijskega dvornega kaplana in škofijskega tajnika je imenovan Jurij Lebič, dosedaj korni vikar stolne župnije. Čestitamo!

Za Maribor nekaj novega in lepega bodo krasne arkade, ki jih gradi arhitekt Czeike na novem franciskanskem pokopališču. Z dograditvijo omenjenih arkad bo dobilo omenjeno pokopališče čedno in decela svojico lice. Podjetnost očetov franciskancov, zlasti č. g. župnika V. Landergotta, je v tem oziru vsega priznanja in hvale vredna.

Posestne izpremembe. Jugoslovanska združena banka, podružnica Maribor, je kupila od Roze Linger hišo na Aleksandrovi 46 za 450.000 Din.

Bilanca letošnjega gradbenega gibanja pravi: gradbenih dovoljenj je bilo izdanih v letošnji gradbeni sezoni 73, uporabljenih pa 55. Bilanca gradbenih dovoljenj bi ne bila nazadnje tako slaba; toda v pretežni meri se ta dovoljenja nanašajo na razne preureditve stanovanjskih, skladiščnih in pisarniških prostorov, dočim je v letošnji sezoni stanovanjskih gradenj jedva 19; gradbenega dovoljenja se v tem oziru tičejo 10 priličnih stanovanjskih hiš, 7 enonadstropnih, 1 dvo- ter ene trnadstropne hiše (palaca OUZD). Zanimiva je vzporedba z gradbenim gibanjem v prejšnjih letih. L. 1926 je bilo izdanih 98 gradbenih in 49 uporabljenih dovoljenj; L. 1927 — 74 gradbenih in 60 uporabljenih dovoljenj; L. 1928 — 271 gradbenih in 210 uporabljenih dovoljenj; L. 1929 pa 118 gradbenih in 40 uporabljenih dovoljenj. Vsega skupaj je bilo torej v zadnjem petletju izdanih 634 gradbenih in 314 uporabljenih dovoljenj.

Žažne okrajne cestne zadeve. Na večerajšnji seji okrajnega cestnega odbora mariborskega je poročal načelnik Franjo Zebot: Banska uprava je dovolila, da se virmirajo vsote, ki so predvidene v proračunu za razna dela, ki pa se letos ne bodo vršila. — V zadevi združenja šentlenarskega, slovenjbiškega in mariborskega okrajnega cestnega odbora bo banska uprava pripravila tozadevni pravilnik, tako da bodo posamezni cestni odbori obrnili v gotovem oziru svojo avtonomijo. — Okrajni cestni odbor ima v svojem proračunu 150.000 dinarjev za občinske ceste in bo v teku novembra tozadevne podpore razdelil med posamezne občine. — Podravska cesta Maribor—Dravograd se bo na nevarnih ovinkih pri Kamnici izravnavala in je tozadevni kredit na razpolago. — Z ozirom na proračun za L. 1931 se je sklenilo, da se doklade nikakor ne smejo zvišati. Izvršijo naj se samo tista okrajna cestna dela, ki jih je cestni odbor lansko leto sprejel kot svoj program za celo dobo. — Odobri se nastavitve strojnika Siniča pri cestnem valjarju. — Nadaljevala se bodo preureditvena dela na cesti Limbuš—Sv. Križ; Sv. Lovrenc ter cesta v Framu. — Vsote, ki so bile določene za razne zgradbe, ki se letos niso mogle izvršiti (Hoče—Sv. Areh; Ruše—Sv. Areh; Sv. Jakob—Št. Ilj; Čirknica—Zg. Kungota; Ruše—Fala) se naložijo pupilarno varno v oblastno hranilnico za iste namene.

Na državni praznik dne 1. decembra priredi krajevni in sreski odbor Narodne odbrane v vseh prostorih Narodnega doma veliko prvo decembarsko narodno proslavo. Ostala društva se naprošajo, da opustijo omenjenega dne svoje morebitne prireditve.

Med najstarejšimi Mariborčankami je bila 83 letna Marija Čvach, soproga poslovođe. Včeraj je preminula v svojem stanovanju v Gledališki ulici 10. Pogreb blage in častiljive pokojnice bo jutri ob 15 iz mestne mrtvašnice na Pobrežju.

K otvoritvi dupleškega mostu. Z ozirom na trajno slabo vreme, ki ovira izvršitev končnih del, je okrajni cestni odbor mariborski v sporazumu s pripravljajelnim odborom sklenil, da se dne 9. novembra izvrši samo uradna otvoritev mostu, dočim se nameravajo veliko ljudsko slavlje preložiti na pomlad.

Quousque tandem... V poslednjem času se pri tukajšnjem policijskem predstojništvu množijo poročila, ki se nanašajo na »cehe« v tukajšnji kavarni Evropa. Dogažajo se namreč slučaj, da morajo gostje plačevati ceho za stvari, ki jih sploh niso naročili. Radi množičnih se slučajev je tukajšnje policijsko predstojništvo uvedlo preiskavo, ki je v najtesnejši zvezi tudi z okolnostjo, da se stanovanjci v bližini pritožujejo radi ponočnega hrupa, ki prihaja iz omenjenega lokala. V interesu občinstva je, da se ta zadeva čim temeljiteje uredi in da se ne ponove več slučaj v gornjem smislu. Sicer so tudi radi drugih zadevščin policijske intervencije v omenjenem lokalu na dnevnem redu.

Rokovnjači na sodišču. Včeraj jutraj je višji državni pravdnik dr. Jančič, ko je prišel v svojo pisarno, opazil, da je nepovabljen »gugni ga« stikal po aktih. Nekaj zaupnih pisem, ki so bila v njegovi miznici, so se preko noči znašla v — košu. Takoj se je razvedelo, da so nepograntni svedroci posetili skoraj vse pisarne okrajnega in okrožnega sodišča ter odnesli več dežnikov, obrisač, suknjičev, preproge za okna, zastore itd. Na lice mesta je takoj odšel okrajni nadzornik Cajnkó ter se je ugotovilo, da so se svedroci pri vsemu poslužili deloma ponarejenih, deloma pa pravih ključev. Preiskava za ugotovitev krivcev se nadaljuje.

Za to, da plačam 7000 Din davkov, sem dober. Na Vodnikovem trgu; 17. julija 1930 je bilo. Mizarski mojster Franc B. je smatral za potrebno, da se obregne ob višjega policijskega stražnika Josipa Škrjancja, češ: »Pravice nimam; toda za to, da plačam 7000 dinarjev davkov, sem dober.« Ta obregljaj je pa dopolnil s pristavkom, ki je imel za posledico, da se je Franc B. včeraj moral zagovarjati pri tukajšnjem okrožnem sodišču. Pristavka ne moremo objaviti. Obtožence je bil obsojen na 700 dinarjev globe, v slučaju neizterljivosti na 12 dni zapora, pogojno eno leto.

Nič kaj veliko blaga ni bilo na večerajšnjem sobotnem trgu. Deževje... Zelenjave skoroda ni bilo; pač pa veliko gob, zlasti snežink. Na vozovih so pripeljali kmetje 42 vreč krompirja, 23 vreč čebule, 19 zelja, 7 pšenice, 1 rži, 4 ječmena, 7 ovsa, 4 koruze, 2 ajde in 4 prosa. Na perutninarjem trgu: 22 kokoš, 1106 piščančkov, 33 rač, 20 gosi in 27 puranov. Slaninarjev je bilo 56; pripeljali so na svojih vozovih 126 zaklanih svinj.

Zgodba o sifonskih in pokaličnih krogličnih steklenicah. 31 letni Otmar B. je po poklicu trgovski potnik. Včeraj je sedel na za božni klopi pri tukajšnjem okrožnem sodišču. Obtožuje se namreč, da je tekom leta 1927 odvezl Henrika Senekoviču 401 sifonskih steklenic z vsebino 1/10 litra, in da je razen tega nasnoval Franca J., da je Henriku Senekoviču vzel 331 pokaličnih krogličnih steklenic ter 61 dvo-literskih sifonskih steklenic, ki jih je obtoženec od Franca J. odkupil. Obtoženec je sicer zanikal vsako krivdo, češ da je vse steklenice, s katerimi je razpolagal, kupil od Senekoviča. Otmar B. je bil obsojen na štiri mesece strogega zapora ter dveletno izgubo častnih pravic.

Za moko vreme samo KARO-ČEVLJE. Maribor, Koroška 19.

Slike za legitimacije izdeluje lepo in ceneno foto Japelj, Gosposka 28.

Trenchcoti, usnjeni jopiči, zimski plašči, Hubertus-plašči, snežni čevlji in snežni škornji, galosje, čez 300 vrst krzna, kakor tudi vsa manufakturno blago na obroke, L. Ornik, Maribor, Koroška 9.

VINOTOČ RACERDVOR

je še odprt do 3. novembra. — Staro in novo vino. — Sladki vinski mošt 8 Din.

Mariborska okolica

Iz Vodla pri Št. Petru je poslal ugledni tamonjši posestnik J. Vezjak našemu mariborskemu uradništvu lep šopek cvetolič, vijolic. Najpri-srečnejša hvala!

V Radvanju je prišlo dne 27. junija t. l. do razburljivega dogodka. Ivana Gupteitnerjeva je namreč omenjenega dne prosila občinskega čuvaja Petra Heriča, če sme v spodnjegradovski gozd po borovnice; Herič ji je dovolil. Gupteitnerjeva se je vračala iz gozda z vrečo na glavi. Ker je Herič menil, da v vreči niso borovnice in je Gupteitnerjevo pozval, naj mu pokaže, kaj je v vreči, česar pa Gupteitnerjeva ni hotela storiti, je prišlo do razburljivega prizora. Gupteitnerjeva je pričela občinskega čuvaja, ki mu manjka ena roka, klofutati; Herič si je pomagaj s palico, ki je na koncu opremljena s sekirico ter udaril z njo Gupteitnerjevo po glavi. Poškodba je v smislu izvedenčevega poročila sama na sebi težka. Tako pravi obtožnica. Razprava proti Heriču, ki se zagovarja s silobranom, bo jutri pri tukajšnjem okrožnem sodišču. Za izid razprave se Radvančani zelo zanimajo.

Iz Pesniške doline. Pri Sv. Marieti sta dva fanta navajala na 17letnega oskrbnikovega sina Maksa Horvata ter mu z nekim topim orodjem prizadejala tako težke poškodbe na hrbtu in glavi, da so ranjena morali prepeljati v mariborsko bolnišnico. Kdaj bo konec teh obračunavanj?

Kamničani imajo ugodno priliko, da dobijo za dva dinarja že zgodaj jutraj bogato in pestro opremljeno nedeljsko »Slovenec« številko. Se-gajte pridno po njej vsi, ki ljubite dobro in prijetno čtivo.

V Sp. Porčiču se je ponesrečil hlapec Jakob Strakl; prišel je z levice v slamerznicu in zadel pri tem občutne poškodbe tako, da so ga morali prepeljati v mariborsko bolnišnico.

V krčevinski šoli bo danes ob 15 sestanek vseh, ki se želijo vpisati v gospodinjstvo in kmetijsko nadaljevalno šolo; na sestanek so vabljeni tudi starši šolskih otrok, da izrečejo svoje želje in mnenja glede obdarovanja ubogih učencev z obleko in obuvalom.

Do Zrkovcev pa Devce Marije v Brezju je mariborsko mestno električno podjetje pod vodstvom inž. Uršiča že napeljavalo električno razsvetljavo. Celu Pobrežje se sedaj lahko ponaša z električno lučjo. Ziveli Pobrežani!

Celje

Danes popoldne ne zamudite priti v novo gledališko dvorano palače Ljudske posojilnice, kjer ob pol štirih vprizori Gledališka družina KPD krasni Finžgarjev štiridejanski igrokaz »Naša krič. Vstopnico dobite danes popoldne med 9. in 12. pri dnevnih blaginji v palači Ljudske posojilnice v veži vhoda s Kralja Petra ceste. Istotam pa tudi popoldne od 2 dalje.

Proslava čehoslovaškega osvobođenja se vrši danes ob pol 11 v Narodnem domu. Med drugim nastopijo pri proslavi tudi združeni celjski moški pevski zbori.

Umetnik svoje vrste je policiji dobro znani postopač Tone. Tone je stopil v neko trgovino v Gaberju in si z naslado ogledoval dobroto v lokalu. Pa je tam bila tudi neka gospodična, ki se je ukvarjala z vsebino inserata v dnevniku. Rabila je pomoč in nasvet in je bil Tone za tako stvar takoj pripraven. Stopil je h gospodični in ji dobrohotno pomagal pri razvozljanju inseratne zagonetke. Medtem pa je bila gospodična položila na mizo svojo 250 Din vredno urico, ki jo je po Tonetovem odhodu neprijetno pogrešila. Ker ura ni katra in so vse okoliščine take, da je mogla izginiti edino le v Tonetov žep, so Toneta aretirali. Tone sicer vztrajno tajl, da bi bil kaj v sorodstvu z izginolo uro, vendar mu to ne bo dosti pomagalo. Če drugega ne, to se mu bo zgodilo, da v Celje ne bo smel več hoditi postavljat kegljev, kar je bila doslej njegova edina zaposlitev.

V tem pustem jesenskem dežju ti more lepa gledališka igra v prijetni dvorani za nekaj ur pričarati veselo in živahno razpoloženje. »Naša krič« je igra našega zdravega gorenjskega ljudstva in naše lepe Gorenjske. Danes popoldne si je ne pozabite ogledat v novi gledališki dvorani Ljudske posojilnice.

Spretni prodajalec časopisov išče podružnica »Slovenec« v Celju, Cankarjeva cesta 4. Zagotovljen je lep zaslužek.

Celjski družabni klub sklicuje za jutri ob 8 zvečer v malo dvorano v palači Ljudske posojilnice (vhod s Kralja Petra ceste) sestanek svojega članstva.

Vse članstvo Gledališke družine naj se zanesljivo zbere v torek 27. t. m. točno ob 8 v gledališki garderobi radi bralne vaje za novo igro.

Poskusno kuhanje s plinom se vrši jutri v ponedeljek 27. oktobra ter v torek 28. oktobra vsakikrat ob 8 zvečer v kuhinji gospodinjstva šole na dekliški meščanski šoli v Vodnikovi ulici. Vstop je vsaki gospodinjstvi prost.

Ptuj

Umrla sta. — To pot je smrt posegla s koso v mojstrske vrste. V četrtek jutraj je umrl krojaški mojster Kosi Franc, star 58 let. Smrt ga je zajela v bolnišnici. — V četrtek popoldne pa je umrl kolarski mojster Vezjak Franc v 60. letu starosti, ki zapušta dva nedoročena otroka. — Oba spoštovana mojstra sta umrla radi kapi. Družnina obeh hišnih posestnikov naše sožalje.

Manjše nesreče. Posestnikova hči Kupljen Klara iz Andrejcev, stara 26 let, je v sredo zadela v lonec vrele vode. Lonec se je prevrnil in kuharica je dobila tako močne opekline, da so jo morali prepeljati v ptujsko bolnišnico. — Da se na svoj korak nikdar ne smemo preveč zanesati, se je to dni prepričal posestnik Lozinšek Janez iz Stanišine v Halozah. Prišel je iz hiše, malo nerodno stopil in si je pri tem zlomil levo nogo. V bolnišnici mu tako nesreča kar ne gre v glavo.

Napaden je bil, je povedal 1906, leta rojeni Varžič Anton iz Slovencev vasi. Zvečer se je vračal z dela. V bližini Št. Jenja na Dravskem polju se mu je približala skupina moških, od katerih je menda enega spoznal. Pri napadu je bil precej poškodovan na desni nogi. V petek so ga prepeljali v bolnišnico.

Najdeno. Vajda Janez je v petek našel v bližini Bukovcev polno vrečo ajde, ki tehtala okrog 100 kilogramov. Vreča se je najbrže zamužila z voza, ki je vozil po Zavreškem polju, ne da bi voznik to opazil. Kombinacija pa je tudi drugačnega mogoča. — Te dni se je našlo tudi kolo, ki še ni dospelo do lastnika. Kolo zgubiti je že malo težje! Če kaj izgubiš, se moraš navadno vdati v usodo, da si nekdo bi lastnik izgubljenega. V naših dveh slučajih pa poznamo najditelja, ne pa — lastnikov. Oboje je v varstvu mestne policije.

Trgovine in prazniki. — Na Vse svetnike bodo ptujske trgovine ves dan zaprte; v nedeljo pa bodo odprte od 7—12.

Sadjarska anketa se je vršila včeraj. Določile so se sadne vrste, ki naj se goje v ptujskem okraju.

Jugoslovanska Čehoslovaška Liga v Ptujju prireditel sodelovanjem Glasbene Maticice in Dijaškega orkestra v torek, dne 28. t. m. ob 8 zvečer v dvorani Glasbene Maticice v Ptujju proslavo čehoslovaškega narodnega praznika »28. oktobra«.

Trbovlje

Gospodarska revščina pri vseh slojih prebivalstva. Letošnje leto si morajo Trbovlje zapisati v črno knjigo. Delavstvo je pričelo praznovati že januarja ter je tedensko delalo samo po štiri dni. Zima je pred durmi, delovne razmere se še niso izboljšale in delavstvo je obupano. Trgovci in obrtniki so delavstvo podpirali v polni meri, ko so jim dajali živež in druge potrebščine na kredit. Statistično je dokazano, da so samo prve tri mesece kreditirali trgovci rudarjem čez 3 milijone Din več, kakor prejšnje leto. In ko so ob koncu leta delavci, trgovci kakor tudi obrtniki popolnoma izčrpani, dobivajo te dni ti zadnji, ki so neposredni davkoplačevalci, odloke za plačilo davkov. Tarnanje je povsod kamor prideš, in obupano je vse. Seveda so imeli precejšen blagovni promet, pa kaj, ko niso denarja sprejeli od upnikov, pač pa pritiskajo na trgovce njihovih upnikov, od katerih so blago sprejeli pa ne plačali, računajoč, da se gospodarska kriza pri rudarjih v jeseni zboljša in bo delavec svoj dolg poravnal. Davka ne bodo mogli plačati, rubežen je pa že napovedana. Tako mora biti vse gospodarstvo uničeno. V prejšnjih letih se je pri davkarjih vsaka gospodarska kriza povšečevala. Naj se ozirajo vsi pristojni faktorji na trboveljsko revščino, ter se naj pri plačevanju davkov ne dela sila.

Kmetiska nadaljevalna šola. Dne 2. novembra 1930 se odprla 4. kmetijski tečaj in traja do 31. marca 1931. Pouk bo vsako nedeljo od 8 do 12 in vsak četrtek od 8 do 12 iz najvažnejših kmetijskih panog. Začetek pouka je v nedeljo dne 2. novembra 1930 ob 8 jutraj v trboveljski šoli. Ta tečaj je namenjen kmetijskim mladim in samostojnim mladim gospodarjem in vsem, ki se zanimajo za kmeti-sko vprašanje. Pouk je brezplačen. Po končanem tečaju dobe obiskovalci izpričevala, kateri jim bodo nudila marsikatero ugodnost. Gospodarji se pozivljajo, da pošljejo v ta banovinski tečaj svoje sinove. Natančna pojasnila daje vodstvo šole.

Predno kupite peč

vprašajte Vašega sorodnika, znanca, prijatelja, ki že ima ZEPHIR-peč, in brez-dvoma bodele čuli o tej peči samo naj-boljši, ker je kurjava z drvni higijenska, prijetna in s ZEPHIR-jem najcenejša

Zahtevajte brezplačen popis!

»Zephir« d. d., Subotica

(tvornica peči in emajla)

Varujte se slabih ponaredb.

Samoprodaja za Ljubljano: Breznik & Fritsch,

Celje: D. Rakuseh; Maribor: Pinter & Lenard

Ljutomer

G. Leopold Culk, upravitelj osnovne šole v Cezanjevcih pri Ljutomeru, je v četrtek zvečer končal tek svojega življenja. Ne on in nihče drugi tega ni pričakoval. Pretekli terek sta se rajni g. upravitelj in ekspozit v Cezanjevcih Ferk, podala vesela v vinograd g. svetnika Bratuška, župnika v Sveti-njah. Brez luči sta se zvečer vračala proti postaji. G. upravitelj pa je med potjo tako nesrečno padel, da si je zlomil pri padcu eno rebro in dobil težje no-tranje poškodbe. Ni mogel naprej. Prebil je noč v bližnji viničariji, drugi dan pa ga je ormoški zdrav-nik dr. Hrovat prepeljal s svojim avtomobilom v or-moško bolnišnico, kjer je vsled notranjih poškodb in notranje krvavitve podlegel. Rajni g. Culk je bil izvrsten šolnik starejše generacije, star 57 let. Imel je že 35 službenih let in se je ravno pripravil v za-sluzeni pokoj. Izvrstno je vzgojil svoje otroke. Sin je inženjer-arhitekt v Ljubljani, ena hčerka je misij-onjska sestra nekje na Holandskem, druga hčerka študira v samostanskem učiteljsku v Mariboru. Pre-ostali soprogi in otrokom naše sožalje, rajnemu g. upravitelju pa blag spomin.

Anton Učakar, bivši upravnik pošte v Ljub-meru, sedaj pri direkciji pošte v Ljubljani, je v Ljubljani umrl. Skozi osem let je bil upravitelj pošte v Ljutomeru, kjer ga imajo ljudje še danes v do-brem spominu.

Murska Sobota

Skupni grob junakom. V osvobodilnih bojih l. 1919. je 5 jugoslovanskih vojakov v M. Soboti iz-gubilo življenje. Sedaj so njihove zemeljske ostanke izkopali in jih položili v skupen grob. Postavili jim bodo primeren spomenik.

Premestitve. Cankovski kaplan g. J. Safonik je prestavljen v Gornjo Lendavo. Na njegovo mesto pride dosednji gornjelendavski kaplan g. A. Rataj.

Delitev sadnih mladik. V dnevih 29. 30. in 31. t. m. se bodo v kmetijski šoli v Rakičanu delile sa-dike. Razdeljenih bo 1150 sadik.

Boj miši nadlogi. Za uničevanje poljskih miši je banska uprava dala 10.000 Din podpore.

Ruše

Dva uzmovita. Lep obisk smo dobili pretek-le dni. Dva popolnita sta prišla v Ruše in stikala po hišah, kje bi bilo najti kaj plena. Oglasila sta se v tovarni za dušik in prosila za delo, seveda za boljše delo. Obiskala sta gradšč grolfice Kulmerjeve in vpraševala, kje ima grolfice svoje sobe in je-li doma in kdaj pride domov. V drugi hiši sta prosila za pre-nočišče, seveda za sobo z lepo posteljo. Prišla sta zjutraj tudi v cerkev in jo ogledovala od zunaj in znotraj. Prizadete stranke so zadevo javile orožni-kom, ki so nato vso noč stražili v gradšč in v Ru-šah. Popolnita sta tiho odšla.

Nova šola raste vidno iz zemlje. Delajo pa tudi z vsemi pripomočki moderne tehnike, da bi bila zgradba še pred zimo pod streho. V baraki je žaga na električni pogon, beton pripravlja poseben stroj, prodec se dovaja po majhni železnici. Samo deževje zelo nagaja; delo pa vsled marljivega vodstva nagle napreduje.

Slovenjgradec

Tiskarski škrt. V zadnjem našem poročilu o imenovanju ulic je tiskarski škrt napravil pomoto, da je »Ozko pot« to je pot od Potoschnikove hiše do Gollovega šteknja prekrstil v »Slovnikov trg«, izpu-stil pa je dosednji cerkveni trg pred župno cerkvijo, kateri je v resnici imenovan v »Slovnikov trg«, kate-rega pač ne moremo pustiti, ne da bi bil tako ime-novan.

Prevzem gramoza. Pretekli teden je tukajšnji okrajni cestni odbor prevzel gradnjo na vseh ba-novinskih in drugih cestah, ki spadajo v njegovo področje. Z prevzemom je cestni odbor prav zadovo-ljen, ker je ves gramoz lepo urejen v enakomerne in izravnan kupce, kar še dosedaj ni bilo. Gramoz stane nekaj čez 180.000 Din. Drazba je bila 17. III.

Središče ob Dravi

Vinska trgatev je pri kraju. Letos je bilo grozd-ja bolj malo, saj je ponekod večkrat udrhala toča po trsu. Toda po teh hudih udarcih se je grozdje še nekam opomoglo in tako so gospodari napredali nekaj več, kakor so prej računali. Le škoda, da je precej segnilo radi dolgotrajnega deževja. Pa še vseeno je dosegla ponekod sladkost mošta precej visoko (22 stopinj). Večina so mošt že prodali vin-skim prekupecem. Cena je bila od 3 Din naprej, ko-ličkor stopinj je pač bil. Mošt z visoko stopnjo slad-kosti pa se je prodajal po pravilu: Kolikork stopinj, toliko »skron«. Pri oddaji večje količine tega blaga pa niso dobili lastniki od prekupecev takoj plačila, temveč so dobili eno tretjino takoj, drugo dobe ob novem letu, tretjo pa marca. Našemu producentu ni to ravno po volji. Toda pristati pa mora na take pogoje, ker sicer težko proda svoj pridelek.

V nedeljo popoldne se poročita v farni cerkvi vneta delavca »Središče prosvete« g. Fr. Zidarč in gđ. Karolina Fras. Obea zarobenca želimo v za-konskem stanu obilo božjega blagoslova, mnogo sreče in jima obenem k temu koraku tudi prav iz srca čestitamo. Na mnoga leta!

Premestitve učiteljskega osnovnih šol

Ljubljana, 25. oktobra.

Z odlokom ministrstva prosvete O. N. broj 75.888 z dne 17. oktobra 1930 so premeščeni:

Vittori Jospina iz Virštana v Brežice, Janko Marija iz Starega trga v Rajhenburg, Dolgan Alojzij iz Svibna v Sevnico, Jančič Stana iz Sv. Jurja v Sevnico, Silovinc Pavel iz Krškega v Senovo, Engelmann Vladimir iz Cerklje v Senovo, Jare-Mohorko Albina iz Ptujke gore v Kobilje, Fister Julija iz Veleseva v Zdoie, Penko-Coné Eleonora iz St. Jurja v Slov. goricah v Sv. Anton, Hladnik Julija iz Sv. Jereja v Globoko, Gruden Franc iz Laškega v Planino, Zolner Oskar iz Maribora v pisarno okr. šol. nadzornika v Mariboru, Rožar Marija iz Cezanjevcev v Smarنو v Rožni dolini, Potočnik Matilda iz Murske Sobotе v Griže, Potočnik Sonja iz Laškega v Petrovče, Inglic Marija iz Vitana v Ljubljano, Pirjevec-Nagode Marija iz St. Jerneja v Loče, Majerhold Marija iz Nove Stitve v Lepo Njivo, Bosteale Marija iz Vel. Dola v Mozirje, Kristof Vera iz Planine v Mozirje, Skilan Josko iz Stenice v Konjice, Strgulje Alojzij iz Resnika v Konjice, Polak-Sedramac Nada iz Vojnika v Konjice, Del Coti Vida iz Dramelj v Ilhan Vajevce Dragica iz Sv. Barbare v Halozah v Komendo, Jerneje Ivana iz Vojkega v Selo, Strah Anton iz Veliškega Podloga v Dvorsko vas, Hočevar Gabriella iz Karlovcе v Velike Lašče, Milkoč Adama iz Žužemberka v Karlovcе, Hauptmann Maksa iz Sv. Lovrenca v Slovenjgradec, Labernik Ida iz Ljubljane v Loški potok, Wittne Josip iz Borovca v Ovnjak, Uhlir Marija iz St. Urške gore v Sodražico, Modic Ana iz Kočevja v Stare cerkev, Rusia-Gregorež Jožica iz Stare cerkve v Kočevje, Baltazar Viljem iz Brezovcev na Jezersko, Pertot Milan iz Mute v Litijo, Drovenc-Jezovšek Marija iz Zidanega mosta v Litijo, Fatur Julija iz Ljubljane v Izlake, Radanović Ana iz Brežic v Vače, Ambrožič Vasilav iz Žužemberka v Veliki Gaber, Ambrožič Branka iz Žužemberka v Veliki Gaber, Benedičič Ivana iz Adlešič v Zaino, Poredoš Stefan iz Pertoč v Dokležovje, Sever Marija iz Cvena v Ljutomer, Jandl Franc iz Cezanjevcev v Apače, Kuharič Irma iz Ljutomer v Cven, Mohorko Ciril iz Studencev v Hoče, Hital Ana iz Ljubljane v St. Vid nad Ljubljano, Treo Gabriella iz Velikih Lašč v Dol pri Ljubljani, Markič Alojzij iz St. Janja v Kolovrat, Japel Pavel iz Vrhunke v Stari trg, Drobnič Ana iz Kolovrata v Begunje, Hočevar Ciril iz Kroga v Maribor, Globokar Ivan iz Stične v Grahovo, Maselli-Herman Matilda iz Dobropol v Raket, Lešnik-Persuh Terezija iz Sv. Lovrenca v Podovo, Vrač Frančišek iz Dobja v Ruše, Zabukošek-Petrovič Albina iz Dramelj v Slivnico, Unger Matilda iz Maribora v Sv. Lovrenca, Hočevar-Drakler Marica iz Kroga v Studence, Zlatič Leopold iz Sevnice v Sv. Benedikt, Konečnik Ciril iz Krčevine v Radvanje, Dolženič-Tomažič Vlasta iz Radvanja v Maribor, Kavčič Jadviga iz Trbnj v Sv. Jurij v Slov. goricah, Žiher Nada iz Limbuša v Studence, Petrun Josip iz Maribora v Sv. Lovrenca, Ledinek Miloš iz Črne v Tezno, Ledinek Bogomila iz Črne v Tezno, Dvorščak-Ferenčak Terezija iz Radvanja v Studence, Košenina Vlado iz Dokležovja v St. Lenart, Košenina-Povše Roza iz Dokležovja v Sv. Lenart, Stančar Ana iz Kobilja v Reko, Kocuvan Milan iz Ruš v Dobje, Sturm Franica iz Sv. Marka v Ponikvo, Velnar-Murša Amalija iz St. Janja v Mursko Soboto, Gaberjevič-Praprotnik Sonja iz Sv. Marka v Mursko Soboto, Majnik Ferdinand iz Jezerskega v Brezovce, Horvat Bela iz Pince v Sv. Jurij, Titkan Josip, šol. upr. iz Puconcev za učitelja v Puconcih, Babič Filip, učitelj iz Puconcev za šol. upr. v Puconcih, Stevanec Rudolf iz Salovec v Budince, Lapejce Alojzij iz Budincev v Salovec, Deneš Marija iz Kokovec v Tišino, Mayer Marija iz Murske Sobotе v Prosenjakovce, Knific Pavla iz Dvora v Žužemberku, Čadež Marija iz Mokronoga v Dobriče, Peterlin Melita iz Kočevja v Žužemberku, Stokelj Karel iz Marije Reke v Marenberg, Majcen Gabriella iz Sv. Jurja ob Ščavnici v Marenberg, Jajna Ljudmila iz Bogojine v Črno Golja Anton iz Ojstrice v Črneče, Lazar Ivan iz Črneč v Ojstrico, Soršak-Debeljak Alojzija iz Nornja v Prevalje, Tomažič Maksa iz Braslovč v Guštanj, Praprotnik-Korenjak Terezija iz Pernic v Sv. Barbaro, Podboj Draga iz Vranskega v Sv. Peter, Križman-Schwarz Angela iz St. Janja pri Dravogradu v Gornjo Ponikvo.

Serona Vinko iz Sv. Lovrenca na Pohorju v Sv. Jurij ob Ščavnici, Čudek-Kleinmayer Julija iz Most v Lichtenurnov zavod v Ljubljani, Završnik Antonija iz Ribnice na Vrhniko, Benčina-Grilanc Olga iz Polhovca Grada na Vrhniko, Jeglič-Globočnik Mercedes iz Lichtenurnovega zavoda v Ljubljani v Moste, Potokar Ivana iz Lichtenurnovega zavoda v Ljubljani v Moste, Završnik Rudolf iz Most na vadalno moškega učiteljskega v Ljubljani, Štrukelj Vida iz Velikega Gabra v Polhov Gradec, Koritnik Mladen iz Tršča v Čabar, Košca Franc iz Kranja v Škofjo Loko, Clemente Avgustin iz Kravate Peči v Dolino pri Trzinu, Jerzeršek Franja iz Sel v Voklo, Rus Viljem iz Črnomlja v Lom, Kus Marija iz Talčega Vrha v Lom, Tratar Josip iz Sv. Križa v Trebnje, Jesih Iva iz Šmarjete v Mokronog, Vidmar Mirko iz Škrilja v Cerklje ob Krki, Arnshek Jospina iz Senova v Cerklje ob Krki, Pavletič Erika iz Rajhenburga v St. Jernej, Vardjan Ema iz Gribelj v Šmarjeti, Gerlanec Bogomila iz Celja v Laško, Slokan Filip

Miran Jarec:

Mavrični ptič, stanovanja in odlični gospod

Čez pokrajino, ki ji vse obzorje krvavo gori v črno, zgosteno oblajo, nad samotno groze in opustošenja, leti mavrični ptič. Bog ve, odkod, Bog ve kam — leti — leti ves žareč kot rep pravilnega kometa in nemir in slutnje vzbujajo osamele ljudi, rodke in drobne med silnimi črnimi tovarniškimi dimniki. Mavrični ptič leti — leti in ugane nekeje za daljnim morji. To je seveda fantastična poezija, to je seveda sekundni utrip domišljije, ki se je zmotila, da živi v letu 1930., navajena geometričnih likov in aritmetičnih enačb. Modernizirano oko vidi vsepovsod samo še geometrične like. Po cestah hodijo ti liki, pravilno in točno kot, da imajo urnik v voznem redu. Dolgočasno je na svetu, porečeš. Ah, kako si zastareli. Se slutiš ne, starokopitnež, da se dandane odpravljajo čudeži kot nikoli poprej. Ne verjameš? Poslušaj in spomin na mavričnega ptiča, ki bega tovarniške dimnike, je samo še pustia in prazna bajka, kajti pri nas imamo neverjetno mnogo inteligentnih ljudi. Inteligentni človek pa je vzvišen nad bajke in poezijo, ki so se ji njo ukvarjali nekoč trubadurji in pa dijaki. Inteligentni človek ima kopico sprječeval, modno obleko, vseh tudi avto in vilo. Toda o vili pozneje. Inteligentni človek se zna doktorsko podpisati, sicer pa piše na pisalnem stroju in nikoli ne utegne, ker ga vedno čakajo stranke. Tudi je zelo kulturn, kajti pisalni stroj, avto, bogata žena in razkošno stanovanje in plesi in družabnost — to je

iz Hrastnika v Trbovlje, Trepečnik Ljudmila iz Radeč v Trbovlje, Rihar Rafael iz Dobove v Trbovlje, Paternoster Marija iz Trbovlje v Hrastnik, Skuli Vladimir iz Trbovlje v Zidani most, Vidmar Dragotin iz Laškega v Sv. Jereja, Vidmar Olga iz Laškega v Sv. Jereja, Čeh Branko iz Slovenske Bistrice v Pertočo, Vardjan Vida iz Radevice v Podzemelji, Pirnik Maksa iz Litije v Šmarje-Sap, Horvat Izidor iz Hotize v Dolno Lendavo, Horvat-Stante Albina iz Hotize v Dolno Lendavo, Peternel Ludovik iz St. Ruperta v Dolgo vas, Zupanja Justina iz Loka v Zice, Flak Otton iz Zagorja v Bukovico, Kotnik Dragotin iz Kobilja v Slivnico, Kotnik-Spranik Justina iz Kobilja v Slivnico pri Celju, Skaložnik Zora iz Planine v Breg, Eileta Lidvina iz Slovenjgradca v St. Ili pod Turjakom, Bregant Oskar iz Gornje Ponikve v St. Janj pri Dravogradu, Bregant Angela iz Gornje Ponikve v St. Janj pri Dravogradu, Kluder Emilija iz Ljutomer k Sv. Barbari, Fras Albert iz Ptuj k Sv. Duhu v Halozah, Novčan Josip iz Ptuj k Sv. Marjeti, Korbar Olga iz Maribora k Sv. Marku, Šijanec Olga iz Velike Nedelje v Ormož, Rasinger Ladislav iz Ljubljane v Ljubno, Stoković Hedvika iz Cerklje v Kropo, Bernik Irma iz Sv. Andraža pri Velenju v Velenje, Verčkovnik Josip, uč. iz St. Ili pod Turjakom za šol. upr. v St. Ili pod Turjakom, Jare-Mohorko Albina iz Ptujke gore v Kobilje, Robič Anton iz Komende v Virštajn, Kopač Marija iz Močanca v Virštajn, Rock Marija iz Kostivnice v Dolno Lendavo, Tavželi Saša iz Hini v Griže, Daneu Danilo iz Črnomlja v Dragatuš, Plevelj Viktor iz Dragatuša v Črnomelji, Gelmayer Bogdan iz Kleka v Črnomelji, Kralj Vida iz Črnomlja v Talčih Vrh, Turk Stanko iz Črnomlja v Metliki, Kregelj Mirko iz Metlike v Črnomelji, Gorišek Marija iz Melincev v Ptujsko Goro, Pardubsky Rajko iz Sv. Antona nad Rajhenburgom v Kamence-Cestini Kardusky-Stefanovič Miroslava iz Sv. Antona nad Rajhenburgom v Kamence-Cestini, Hlebec Marija iz St. Vlada v Smarنو pri Litiji, Groblin Pavla iz Tezna v Črno, Klun Karolina iz Tezna v Sv. Lovrenca v Slovenskih Goricah, Leskovar Ana iz Lahtersberg-Krčevine v Spodnjo Kungot, Bobič Nada iz Ruš v Sv. Jakob v Slovenskih goricah, Verhovnik Marija iz Vel. Lašč v Ribnici, Tivadar Janez iz Črnomelji v Pince, Ljubič Anton iz Radeč v Dobropole, Lumbart Gabriel iz Ljubljane v Velesevo, Zadek Bogomir iz Grahovega v Stično, Petelin Albin iz Cerklje v Škrilji, Križman Josip iz St. Janja v Gornjo Ponikvo, Bregant Marija iz Slivnice v Dramlji, Mačkovšek Franja iz Virštana v Brežice, Zdošek Bogomir iz Letuša v Celje, Piano Ana iz Petrovč v Celje, Novak Franja iz Polja v St. Jurij ob Juž. želi, Zdošek-Jezovšek Marija iz Letuša v Celje, Plevelj Olga iz Ljubčevine v Domžale, Lovšin Iva iz Sodražice v Kočevje, Blenkus Alojzij iz Trave v Livold, Zagažen Ivan iz S. gore v St. Jernej pri Konfiah, Pirnat Janez iz Novega mesta v Kostanjevico, Tancig Vera iz Izlak v Radeče, Vrtovec Ciril iz Sv. Jereja v Loko pri Zid. mostu, Mahkota Anton iz Črnuč v Ljubljano, Kokot Ferdo iz Pišec na Vič, Ribič-Arigner Roza iz Zgor. Šiške v Ljubljano, Cizelj-Alesch-Debeljak Dora iz Šmarja v Ljubljano, Schott Erna iz Šmarja-Sap v Ljubljano, Vilhar Katarina iz Vač v Ljubljano (na Barje), Zupan Marija iz Vreke v Ljubljano, Selisker Roza iz Cerklje pri Krki v Ljubljano, Završnik Alfonz iz Ribnice na Vrhniko, Šmajdek Ivan iz Radeč v St. Vid pri Ljubljani, Schneider Franja iz Ivanjcev v Ljutomer, Štebljšič-Sirnik Marija iz Sv. Duh na Vrh pri Sv. Treh Kraljih, Belak-Spes Blanka iz Sv. Marka v Hoče, Feinigl Ivana iz Mežice v Maribor, Lovše Ivan iz Krčevine v Maribor, Miklavčič Olga iz Reke v Maribor, Smerdu Katarina iz Studencev v Maribor.

Črnomšek-Tomažič Marija iz Hoč v Maribor, Mervič-Gaspard Josipina iz Ribnice v Novo mesto, Puntuh Katarina iz Rakeka v Dolnji Logatec, Andrežič Ivan iz Studencev v Košake, Schaldal Leopold iz Sv. Lovrenca v Slov. goricah v Košake, Schaldal-Lebar Angela iz Sv. Lovrenca v Slov. goricah v Košake, Bantjan Julija iz Pečarove v Muto, Volmajer Karel iz Vuhreda v Vuzenico, Cepuder-Ferenčak Marija iz Melincev v Ptuj, Kovač Marija iz Brega v Ptuj, Ažman Emilija iz Beltincev v Celje, Ažman Gabriella iz Dolnje Lendave v Konjice, Čornj Viktor iz Sv. Jurja v Kostivnico, Virant Julijana iz St. Jurja pri Taboru v Laško, Potočnik Terezija iz Štor v Laško, Urbančič Anton iz Horjula v Ljubljano, Šušelj Katarina iz Centiba v Sostro, Lipovec Josip iz Viča v Ljubljano, Lendovšek Amalija iz Bukovice v Zagorje, Seč Ljudovik iz Dolnje Lendave v Loko pri Žumnu, Kalot Ciril iz Sv. Bolfénka na Rogu v Ptuj, Zolner Oskar iz Maribora v breg v Maribor, desni breg, Medved-Coretti Justina učiteljica iz Maribora, za upraviteljico v Maribor (IV. dek.), Jurčič Ašim iz Maribora v pisarno svetk. šol. nade, v Mariboru, Peternel Marija iz St. Ruperta v Dolgo vas, Skala Anton iz Maribora v Belgrad, Mavrič Peter iz Frana k ministru prosvete, Pečnik Ida iz Maribora v Studence, Flere Viktorija iz Ptuj v Ljubljano, Kodela Henrik iz Celja v Dramlji.

Naročajte »Slovenca«!

kultura. Toda to še vse ni niti bajka, niti poezija, še manj pa čudež. Zgodi se pa nenadoma nekaj nepopisno groznega. Meni se je primerilo, da je spričo mene neki inteligentni človek zblaznel. Ne vem več dobro, ali je bil predsednik delniške družbe, ali kak »direktor«, ali kaj slinčnega. Tak človek že po svoji naruri ne more zblazniti. Pa se je le tako zgodilo, in sicer je trajala blaznost pol ure, vse dotlej, da sem se od njega poslovil. Sedel sem v naslanjaču njemu nasproti v zelo inteligentni sprejemnici (nova stvarnost: kocke, kvadrati itd.) in miral se je spuščal na naju. In čudo: tisti odlični gospod se nenadoma ozre k oknu in vzdihne: »Veste, tudi jaz sem prišal duhovne kulture. Prav zares. Saj mi ne verjamete. Kdo mi pa naj verjame. Toda, moj sin, gimnazijec, piše. Pesmi piše. In moja hči! Tih je kot noč in nič ji ni do bogatih ženin. Duhovnost — etwas geisthafteres — to je pravo. Samo nikoli ne utegnem, to je moja nesreča. Saj si lahko mislite: upravniki svetnik na vseh koncih naše ljube domovine, upravitelji treh velikih stanovanjskih hiš itd., saj se mi kar meša. ... Kako se že pišete ... da, da, seveda ... Miran Jarec, saj sem že bral vaše razprave ... jeziko-slovec ste in to je lepo ... res lepo ... In kar vročičen je bil blagorodni gospod od le lepote. »Vidite«, je nadaljeval, »tako nam primanjkuje inteligence. Deset uradnih imam zaposlenih. Bog se me usmili. Saj ni niti ena inteligentna. Vsako večerjo ji moram popraviti. Včasih kar preskočijo vrsto na papirju in zalipkajo napake na črke.«

»Saj, saj,« sem muha pomikoval, »to so pa res neinteligentna bitja.«

»Premalo čitajo,« je vzdihnil, »naročili jim bom na kupe knjig v cirilici, tako čitanje je zdaj moderno in pa tudi koristno. Vse je treba po-

Kranj

»Z nožem na bližnjega.« G. Jenko Jakob, posestnik iz Brnikov nam sporoča o žalostnem dogodku, ki se je zgodil 21. oktobra in o katerem je poročal tudi petkov »Slovenec«: »Zvečer sem se pešal a kolesom iz Brnikov v Cerklje po živinski poti list. Ko sem se vračal na kolesu, ki je imel luč, sam pa popolnoma trezen, sem pod Cerkljami naletel na gručo vinjenih možkih ki so se gugal čez celo cesto. Zvonil sem, a ker ni to nič pomagalo, sem zaklical: »hople! V istem hipu so vsi — bili so 4 — planili proti meni, me zbili s kolesa na tla, ter me ondi obdelovali. Poškodovali so mi kolo, razbili luč; pri tem sem bil tudi ob svoj klobuk. K sreči je prišel mimo Kaplenkov hlapec iz Zgor-njega Brnika z vozom. Tedaj so napadalec odskočili, jaz pa sem se pobral ter zaklical hlapecu, naj me vzame na voz, da me pelje k orožnikom in zdravniku. Zdravnik je ugotovil moje poškodbe, da teden dni ne bom za vsako delo. Orožniki pa so ugotovili, da sem bil brez orožja in da jaz nisem dal nobenega povoda za napad. Ugotovili so tudi, da so moji napadalec bil planji ter da so se že prej tepli ali med seboj ali z nekimi drugimi fanti. Zato ne morem biti jaz odgovoren za rane, ki so jih bili deležni, pač pa so oni odgovorni za poškodbe, ki sem jih dobil jaz, ko so me tako nenadno napadli.«

Novo mesto

Vsi sveti. Ker sledi letos neposredno za praznikom Vseh svetih, nedelja, se bo obhajal spomin vernih duš na ponedeljek dne 3. novembra. Zato se bodo vsa cerkvena opravila v nedeljo popoldne in v ponedeljek jutraj točno v istem redu kot druga leta 1. in 2. novembra.

Najdeno človeško okostje. V sled hudega deževja se je pred nekaj dnevi uselja v bližini kapiteljske cerkve zemlja, ter porušila del opornega zidu, ki meji na vrt g. dr. Jana. Pri popraviljanju skarpe so delavci našli na ostanke človeškega okostja, kar pa ni nič čudnega, ker je bilo okrog kapiteljske cerkve dvakrat župno pokopališče. Najzadnji je bilo tam pokopališče od leta 1799—1810. Zadnji je bil na tem mestu pokopan dne 10. maja 1810 umrl 82letni Miha Bertonec. V omenjenih 11 letih so pokopali ob kapiteljski cerkvi približno 700 mrtvih, med temi 69 oseb v starosti po 75 in več let, ter 9 oseb starih po 90 in več let. Med temi tudi par po 100 let starih. Te številke jasno pričajo, da so imeli Novomeščani tedanje dobe kaj žilavo življenje.

Prenos trupla. Pred par dnevi so odkopali telesne ostanke pok. dv. svetnika Ludovika Golje, ki je bil pokopan na tukajšnjem starem pokopališču in jih prepeljali na pokopališče k Sv. Križu v Ljubljani.

Pomorsko predavanje. Tukajšnji odbor »Jadranske straže« priredi v četrtek dne 6. novembra velezanimivo in aktualno pomorsko predavanje, na kar že sedaj opozarjamo. Predaval bo g. Viktor Pirnat, učitelj na tuk. osnovni šoli.

Litija

S pošte. Pred kratkim je bila predstavljena poštna uradnica gđ. Mihaela Košir k pošti v Boh. Bistrici. S svojim ljubeznivim nastopom si je pridobila simpatije vseh, ki so imeli opravka na pošti. — Z njenim odhodom pa izgubi pošta četrto uradniško moč, sedaj morajo ogrozni posel poleg priljubljenega poštnega upravitelja g. Cvetkote Kolbete opravljati dve poštni uradnici. Litijaka pošta ima menda toliko enot, da bi morala biti nastavljena še pet uradniških moč. Sedaj pa kaže neke poštne ravnanstvenje poslati nobene nove moči. Sedaj na litijaki pošti sgarajo uradnice od pol 6 zjutraj do 12 in od 1 do pol 7 in od 8 do 10, to je skoraj 15 ur. Ni to vseeno strankam, ki se morajo sedaj dremati ob okencih in po nepotrebnem čakati, da pridejo na vrsto. — Se hujske pa je ob nedeljah in praznikih, ko se pošta ne dostavlja na dom in je cel naval na pošto ob 9 zjutraj, da se izdajo časopisi in pisemska pošta. Taka redukcija uradništva škoduje v prvi vrsti ugledu pošte, v drugi vrsti tudi strankam. Z ozirom na dejstvo, da je Litija center vseh uradov, podjetij: prodalnica, svinečni radnik, trgovina, obrtniške, velike okolice ter da je enot celo za celo moč, apeliramo na poštne ravnanstvenje, da čimprej zopet pošlje na litijako pošto uradnika. — To zahteva ugled pošte in potreba prebivalstva.

Kostanjevica

Smrtna kosa. Nenadno je umrl tukajšnji kr. gozdni namestnik g. Anton Rebbelj. Pokojni je bil v vsakem oziru vzoren in zgleden mož. Pokopali so ga v ponedeljek. Blag mu spomin. Žalujemo naše sožalje.

Predavanje. Zelo zanimivo predavanje Miljenka Vidoviča o temi »Strah« je imel v nedeljo zvečer v dvorani g. L. Bučurja g. Jakob Ericgoj. Direktor avtobusna proga Kostanjevica — Ljubljana. Gospod Melbhor Babnik, lastnik avtobusnega podjetja v Zg. Šiški, je zaprosil za koncesijo redne avtobusne vožnje na progi: Ljubljana — Trebnje — Mokronog — Škocjan — Kostanjevica. Vozil bo po enkrat na dan v vsako smer.

MATERE, ALI MORETE SAME DOJITI?

Ako je preslabo Vaše mleko, bo Ovomaltine takoj okrepil njega solidnost; ako nimate dovolj mleka, Vam bo pomagala okusna koncentrirana naravna krepljena hrana

OVOMALTINE

da bo Vaše mleko obilnejše, ker Ovomaltine krepi celotni organizem.

Dobiva se povsod: velika škatlja Din 56—, srednja škatlja D 32—, mala škatlja D 16—

Moste pri Ljubljani

Največja morilka človeštva je jetika. — Dr. Naegeli je n. pr. konstaliral, da ima 90% vseh, ki so prekorčili 18. leto, v sebi tu ali tam v telesu sledove, ki kažejo, da je bil okužen s jetiko. Zato je važno za vsakogar, da spozna to strašno morilko ter se seznanji s sredstvi, kako se je ubraniti. Zanimajo nas bo torej predavanje g. dr. Marka Korošca o jetiki v torek ob 8 zvečer na III. prosvetnem večeru v Salezijanskem mladinskem domu.

Ježica

Lep napredek in delovanje izkazuje naše Prosvetno društvo. Naši vrli člani sicer ne prirejajo plesov in ne bučnih stvari, ne razglašajo vsake malenkosti po čuopisju, pač pa delajo tiho, vztrajno, pa z največjo poštrevostjo. Šad tega tihega, vnetega prizadevanja je prenovljeni oder in dvorana, kjer se je zadnjo nedeljo na slovesen način igrala prva predstava. Mnogo okusa so pokazali vsi udeleženci od kraja, kateri so imeli opraviti pri popravilih in predelavah. Oder je rešen nerodne in neokusne platke, ki se ji je reklo zastor; novi rdeči zastor so prijetno ujema s stransko zaščitno kuliso, ki jo je narisal g. Cerar, naš vrli organist, skladatelj, pevovodja, komunist in operni pevec. Tudi druga kuliserija je deloma prenovljena, oziroma bo še. Omenjamo, da so marsikatero delo opravili člani sami in zastoj. »Kuliskarje« so večer za večerom, pa tudi že dan prihajali in delali. Nedeljska prireditev je prav lepo uspela v vseh oziirih. Dvorana natlačeno polna, odhajati so morali ljudje, celo iz Vrhnik, iz Domžal in od drugod so prišli. K pomembnemu slavlju je društvo povabilo tudi zastopnike občine z g. županom Severjem na čelu, dalje obe gasilski društvi iz Ježice in iz Stozice, sosedno prosvetno društvo iz Črnuč ter domačo »Zoro« in zastopnika Sokola kraljevine Jugoslavije, kateri pa se vabilu ni odzvali. Za uvod je bila odigrana nova pesem in skladba za mešani pevski in tamburaški zbor, ki jo je zložil naš gospod Cerar in ki je prav čvrsto, mogočno in dovršeno zadonela s desk novoga našega odra. Tudi Lavtizarjeva »Darinka«, spevoigra v treh dejanjih, je uspela. Najbrž se bo »Darinka« 9. novembra ponovila, ker je zanjo zlasti v okolici veliko zanimanje. V ostalem pripravljajo Prosvetno društvo za november še dve igri: »Kajne in »Črna žena«, 30. novembra pa bo v dr. in nem domu slavnostna akademija v proslavo 50. letnice narodnega združenja. Spored bo pester ter prilikli primeren. Vabimo na to proslavo že zdaj. Prijateljstva družba vabimo tudi k obnemu zboru, ki bo dne 31. oktobra ob 8 zvečer v Društvenem domu.

Kočevje

Umrli je po daljšem mučnem trpljenju, lepo prevedena ga. Uršula Klun v 46. letu starosti. Smrl je za družinskega očeta bridkeša, ker zapušta 11 otrok, eden njih je komaj pet mesecev star. Pogreb pokojne krščanske matere je bil 25. oktobra. Naj počiva v miru; družini pa naše sožalje.

Žužemberk

Naše gasilno društvo je imelo letos prav blagoslovljeno leto. Sedanji upravi se je s poštrevnostjo članov in naklonjenostjo dobrotnikov posrečilo nabaviti 400 m močnih cevi z raznimi pritiskalnimi in novo štiricilindrsko, dvokolno motorno brizgalno, ki je bila v preteklem mesecu na prav slovesen način blagoslovljena. Stane za naše razmere visoki znesek 80.000 Din, od katerega je pa nad polovico že plačano. Dolžni smo zahvaliti se vsem našim botrom, ki so radovolje kumovali pri slovesnem krstu brizgalne, banki upravi, g. knezu K. Auerspergu ter vsem znancem in prijateljem, ki so nam z velikodušnimi prispevki prispevali na pomoč. Iskrena hvala tudi godbenemu odseku domačega prosvetnega društva. Prosimo dosedanje prijatelje in znance, da ostanejo društvu tudi v bodoče naklonjeni; ostale pa, da vstopijo v družino naših dobrotnikov!

si podobna, sem se zdrnil) sem doživel podobno, pa še več. Gospod mi je ponudil »primerno« stanovanje. Vse, kakor naslikano v moderni reviji. In cena: 2000 Din mesečno. In potem sem se smejal. Kar krohotal sem se, da je gospoda obšel strah.

»Kako? Kaj?« je vikal in vzdihljal.

Hm, kaj mi naj povem, da 2000 Din, ne, ne, prekurto sem se smejal. Slednji je uganil. »Razumem,« se je hihital, previsoka cena. Vi ste bolj štedljivi. Morda tudi znak modernega pisatelja. To si moram zapomniti. Saj vam nese. V banki ste uradnik! V banki! To je mesečno najbrž 6000 Din, honorarij mesečno 5000 Din, za Boga, vi ste ...

»Ni nisem, blagorodni gospod. Zaslužim toliko (bunka in honorarij skupaj), da smem misliti le na temno čumalo ... recimo 200 Din mesečno ...

Za božjo voljo! Gospoda je zadelo.

»Kako tedaj vendar pišete? Pisatelj, sodobni pisatelj, ki ne živi v konstruktivističnih sobah in kopalnica, kako naj neki piše ...

Saj res. Zda vem. Zda mi je vse razodeto. In gospod je bil tako čudovit v tem hipu, da sem kar zastrmel vanj: njegova ogromna pleša se je v tem bliskovitem tresljaju časa zasvetila in ko je po njej zaplesal mrak in še odsev daljnih obzorj, sem mislil, da je švignila v sobo — bajna — mavrična ptič. In omamljen po tem doživljanju sem zbežal iz sobe.

In zdaj iščem in spet iščem stanovanje — vsepovsod venomer in kdor ima tako stanovanje, kot mi ga je vsiljeval gospod in po ceni, ki sem jo navedel, naj mi javi svoj cenjeni naslov.

Čitateljem „Slovenca“ za nedeljo 26. oktobra

L. J. Beeston:

Njegova tajna

Na čudno resno vabilo, ki ga je bil prejel od Denvila, se je odpravil Trant ob določeni uri, to je ob devetih zvečer, na njegovo stanovanje v Regent streetu, kjer je našel že tudi Forbesa in Lovedaya. Ta dva sta bila prišla že deset minut pred njim.

Takoj se je spomnil Trant na vzrok njihovega zadnjega sestanka — kakor da bi bil v tem času le en sam dan pozabil nanj! In sedaj je z neprijetnim občutkom v želodcu čutil, da se je stvar preokrenila. Ni se varal.

»Sedite, Trant,« ga je vladno povabil Denvil. »Forbes in Loveday sta bila že preje tu. Posvetovati se moramo še enkrat. Da pridem takoj k stvari, Loveday — ta prekleta stvar me je spravila docela iz ravnotežja.«

»Vidim. Čisto ste prepadeni.«

»In Forbes pri vsej svoji navidezni ravnodušnosti ne čuti drugače. In vi, Trant? Ali se čutite srečnega pri misli, da postelja, na kateri ležite, morda ni vaša in da bi vas mogel slep slučaj, ki bi spraval na dan resnico, kar čez noč vreči iz nje? Ali imate to stanje radi?«

»Bilo bi čudno, če bi bilo temu tako,« se je posmejal Forbes.

»Priznam, da je stvar zelo neprijetna,« je menil Trant, »toda...«

»Oh, Denvil ima idejo, ki bi mogla razsvetliti celo Regent street,« ga je prekinil Forbes.

»Res?« je vprašal Trant maloverno. »Kakšna ideja nam neki more pomagati iz te zmede?«

»Takoj boste slišali,« je odgovoril Denvil. »Vzemite smotko in dobro pazite! — Posebne okoliščine tega slučaja zabranjujejo predvsem, da bi kateri od nas brez vednosti drugih kaj storil. Sedaj sem pa prišel do zaključka, da dva od nas — če so bila Lovedayeva poizvedovanja pravilna — po vsej pravici uživata svoje imetje in je tedaj trdo, da bi morala vse svoje življenje preživeti pod senco temnega oblaka, pod grozečim mečem takorekoč.«

»Od srca vam pritrujem, Denvil,« je izjavil Trant. »Čemu naj trpimo vsi? Na drugi strani bi bilo pa jako mučno, če bi trije od nas — vstevši Lovedaya — vedeli za ime nesrečnega četrtega. Loveday nima pravice, da bi svojo tajno izročil takorekoč splošnosti. Denimo — kar je seveda mogoče — da bi se nesrečni četrty odločil, da ostane čisto miren, pridrži premoženje in uniči poročni list. Seveda mu ne moremo ukazati, naj stori svojo dolžnost. Ne moremo mu reči: 'Pokličite svojega odvetnika in rešite se svojega premoženja!' Mož bi pa seveda le čutil, da je v naših očeh jako klavrna prikazen. Za vse čase bi mu sedela za vratom predstava, da ga smatramo za uzurpatorja — neglede na to, da bi se moral vedno bati, da bo kdo izmed nas slučajno vendarle kaj izdal. In to čuvstvo bi vplivalo na njegovo odločitev, bi mu vezalo roke, bi ga napravilo za žrtev imetja — ga morda za vse življenje duševno potro. To ne bi bilo fair in meni ta misel ne ugaja.«

»Od mene ne zahtevajte, da bi kaj povedal,« je izjavil Loveday malodušno.

»Trant,« je začel Denvil z velikim poudarkom, »položili ste prst naravnost na rano, ki jo je odprlo Lovedayevo pomanjkanje na diplomaciji in nemodro Forbesovo vprašanje. Resnica mora na dan, a druge nič ne briga.

Kako bi se to naredilo? Očividno samo na posebno spreten način.«

Denvil je skrbno in previdno izbiral besede in nadaljeval:

»Od Lovedaya bi mogli zahtevati, da gre do prizadetega in mu reče: 'Nesrečna slika je padla na tla v vaši hiši. Toda tudi to ne bi bilo pravilno. Ostala dva bi vedela, ker Lovedaya ne bi bilo k njima. Je pa vendarle neka pot, ki vodi čez mrtvo točko. O njej smo že razpravljali in se glasi tako-le:«

Tamle v pisalni mizi je pisemski papir z ovitki. Loveday naj na dva lista napiše »Vi niste!«, a na tretji list naj napiše »Vi ste!«. Te liste naj nam izroči Loveday v zaprtih ovitkih, tako da bo usodna beseda prišla v roke tistemu, ki mu pritiče. Vsi trije moramo na zunaj ostati popolnoma ravnodušni in se zavezati, da se od tega trenutka naprej te stvari ne bo nihče več dotaknil. Potem bosta dva od nas odšla globoko olajšana in ta dva ne bosta nikdar vedela, kdo je tretji.«

»To je izvrstna misel!« je zavpil Forbes.

Denvil je boljše nadaljeval: »Eden od nas, ki bo prejel usodno obvestilo, mora le na zunaj ostati ravnodušen, pa ostane njegova skrivnost prikrita. Odločiti se more potem popolnoma svobodno za to ali ono.«

»Od trenutka dalje, ko nam Loveday izroči liste, pa mora ostati stvar dejansko pokopana,« je zamišljeno dejal Trant.

»Poštenjaki smo,« je izjavil Denvil.

»Razumem,« je počasi menil Trant, »dva od nas pojmeta od tod lahkega srca in nobeden od nju ne bo vedel, ko ga je zadelo.«

»Tako je,« je ponovil Denvil; »in tretji more potem ravnati kakor hoče, ne da bi se moral bati kritičnih pogledov — in to je pri tej kočljivi zadevi že velik dobiček.«

»Toda Loveday bo le vedno vedel.«

»Loveday je nekaj drugega. On je vesel, da se je svoje skrivnosti znebil. Hotel je naš nasvet in mi mu ga dajemo. Ljubezniv star fant ste, Loveday, in nobeden od nas nima pred vami strahu.«

Loveday je vzdihnil. »Vašega nasveta sem prosil in ga sprejemem,« je dejal klavarno. »Toda, prosim, premislite si še enkrat, pred-

no bo prepozno. Če se vaša misel izvrši, bo eden nesrečen in jaz bom vzrok. Mislim sem, da bo vaš prvotni sklep držal in sedaj ste ga prevrgli!«

»Izpreminjamo ga soglasno,« je odvrnil Denvil, »in vsi smo pripravljeni, da to sprejmemo nase. In zdaj, Loveday, bodite tako dobri, pojdite k pisalni mizi in napišite liste, obrnjeni od nas.«

Loveday je žalostno zmajal z glavo, nato pa sedel za pisalno mizo.

»Za božjo voljo, ne zmotite se!« ga je rotill Trant.

»Ne bom se zmotil, ne bojte se,« je dejal Loveday; čelo so mu rezale globoke gube.

»O tem sem prepričan,« je menil Denvil. »Mi drugi pa pojdimo in glejmo tačas skozi okno, dokler Loveday ne bo gotov, da tudi noben pogled ne bo ničesar izdal.«

Stopili so k oknu in gledali na razsvetljeno Regent street. Slišali so šumenje papirja in tiho praskanje peresa. Bila je usodepolna minuta, in ko bo minula, bo moral eden od njih prenesti težak udarec, ne da bi trenil z očesom.

»To me spominja, kako sem pri dirkah prvič stavil na nekega konja,« je šepetal Forbes. »Seveda je prišel zadnji na cilj.«

»Gotov sem, gospodje,« je rekel Loveday obotavljaje.

Vsi so se hkratu ozrli nanj. S tresočimi se rokami je izročil Loveday vsakemu izmed njih zaprt ovitek. Vsi so ga istočasno odprli in potegnili iz njega list.

»V redu,« je dejal Forbes in vtaknil list z ovitkom v žep.

»Jako dobro,« je dejal Trant s popolnim ravnodušjem.

»Tako je tedaj stvar za vedno končana,« je rekel slednjič Denvil.

Edini, ki se je zbeegal, je bil Loveday sam, ki je bil bled kakor mrlič. Prijatelji so spoštovali njegovo razburjenje, o katerem so vedeli, da je izviralo iz zavesti, da je v življenje enega izmed prijateljev vnesel ežak nemir.

»Zaključujem sejo,« je mirno izjavil Trant, »lahko noč, Denvil.«

»Na svidenje, Denvil,« je rekel Forbes. Loveday se je poslovil samo s kretajo.

»Drži se, stari prijatelj,« mu je prigovarjal Denvil in ga prijateljsko udaril po rami. »Nobeden od nas ne misli slabo o vas. Ravnali ste najpraviše in najčedneje in se vam ni treba trapiti. Lahko noč.«

Denvil je ostal sam in prisluškoval korakom, ki so se oddaljevali. Potem je odprl stisnjeno pest, razgrnil list in še enkrat pogledal nanj. Na njem so stale besede:

»Vi niste!«

Denvil je šel globoko po sapo — oddihnil si je.

»Trant ali Forbes?« je šepetal. »Rad bi vedel.«

Ze pred hišo so se poslovili Loveday, Trant in Forbes in šli vsak svojo pot. Ob prihodnjem svidenju bodo mogli že zopet nepriljeno kramljati med seboj; v tem trenutku pa je bila napetost še prevelika.

Loveday je poklical taksi in se odpeljal domov. Trant je stopil v restavracijo in si naročil priprosto večerjo. Forbes se je vzel na stredo avtobusa.

In ko je avtobus lepo počasi ropotal proti Piccadillyju, je potegnil Forbes list iz hlačenega žepa. Poravnal ga je in še enkrat čital besede:

»Vi niste!«

Forbes je dolgo in zamišljeno strmел na priprosto vrstico. Bilo mu je izredno resno pri srcu. Potem je raztrgal papir na drobne kosce in jih izročil vetru.

»Denvil ali Trant?« je šepetal. »Rad bi vedel.« —

Ko je Trant naročil svojo skromno večerjo, je sedel in kakor brez misli strmел predse. Orkester je igral najveselejši ples iz najveselejših revije celega leta, a to ni napravilo nanj nikakega vtisa. Čez nekaj minut je potegnil iz žepa že prečitani list ter ga položil, ne da bi ga takoj še enkrat prečital, pod svoj krožnik. Potem se je slabe volje lotil svoje večerje.

Loveday je v tem dospel domov, raztreseno odložil klobuk in plašč na mizo, se zgrudil v naslonjač in pokril svoj prepadeni obraz z obema rokama... Tako je ostal dolgo časa, da bi pomiril svoje živce. Ali pa ni njegovo razburjenje še raslo? Slednjič je težko in trudno vstal.

Stisnil je senci z rokami, kakor da bi hotel utolažiti svoje misli.

»Zakaj niso pustili stvari mirovati same na sebi? In vendar tega ne smem reči, ker je bilo jasno, da bodo ob daljšem premisleku prišli na to, da tako ne bi bilo vse v redu. Nesreča je bila v tem, da jim je prišlo na misel, če ni eden izmed njih. Da bi se utegnili to zgoditi, nisem bil pomislil. Bog ve, da tega nisem hotel. Na vsak način tudi tega nisem rekel. To je iznenada bleknil Forbes. Takoj bi bil moral reči, ne; toda bil sem v silnem strahu, da bi mogli slutiti resnico; mogli bi bili reči: 'Ali ste vi, Loveday? Ali ste vi mož, ki kuje cekine iz sleparstva?' Saj sem se čutil tako neizmerno krivega. Zdelo se mi je, da mi gori dejsvo, da namigujem nase, na lich. In potem, ko so mislili, da je eden izmed njih, sem upal, da mi bodo dali — la-

godnejši nasvet. Bodi že kakorkoli, zalezli so v zmoto in jaz nisem ugovarjal. Minuto kasneje, to sem čutil, je bilo prepozno. Kako naj bi jim rekel: 'To se je zgodilo v moji hiši. Izašel sem namišljenega prijatelja, ker sem se bal resnice.' Naravnost bi jim bil moral reči, da se motijo, toda nisem mogel — nisem mogel. In vendar bi le to bilo resnica. Hiša je bila ta-le moja hiša, slika je bila moja slika. Hotel sem imeti čisto nepristranski nasvet, na katerega ne bi vplivalo ne sočutje ne prijateljstvo, in hotel sem ga, ne da bi izdal svojo skrivnost. In sedaj je prišlo vse drugače in sem natančno tam, kakor tedaj, ko sem odkril ta strašni poročni list, ki priča proti meni.

Tam le, za onole sliko v kotu qel Kaj naj storim? Pokličem svojega odvetnika? To je lahko rečeno! Toda kdo, ki je postal po svojem premoženju svoboden in neodvisen, bi ga — po petnajstih letih brezskrbnega uživanja — lahkega srca vrgel tujim ljudem! A če tega ne storim, kdo mi bo vrnil moj mir? — Če dokument raztrgam in molčim, kdo bi kaj vedel? Niti Denvil niti Trant niti Forbes ne, saj so prisegli molčati. A če bi vendar enkrat govorili o tem med seboj — ne, poštenjaki so in obvezali so se. — Ali naj sedaj vprašam odvetnika? Ali naj vse še enkrat in vedno znova prebijem? To je težko!

Loveday se je zopet sesedel na stol; čutil je, kako vre v njem njegova skrivnost in ga preti poglobiti.

Približno ob istem času je potegnil Trant svoj list izpod krožnika in še enkrat prečital besede:

»Vi niste!«

»Forbes ali Denvil?« je šepetal. »Rad bi vedel.« (Konec.)

**Kupujte srečke
Doma služkinj**

H. F. Blunck:

Mornar Jan

Mornar Jan si je pripravil ležišče sredi jadrarjevih platnenih gomil, se naslonil napol proti odprti lini in pripovedoval z enakomernim glasom. Barka je ležala v pasatu — stalnem povratniškem vzhodnem vetru; na krovu ni bilo velikega opravila in oba fanta, ki sta bila topol prvič na dolgi vožnji, sta se vgnezdila tik za njim in poslušala.

Mornar Jan je pripovedoval o Kap Hornu. Pripovedoval je prav za prav staremu jadrarju, a ta je večino njegovih zgodb že vedel, tod in tam kaj zagodrnjal in poslušal le na pol. Samo fanta sta napenjala ušesa in prisluškovala neznanjskim, zagonetnim dogodkom, ki jih je doživel mornar Jan. V vseh teh zgodbah je bil Jan vedno glavni junak, ki mu edinemu vihar in pogin ob Kap Hornu nista mogla do živga in ki se je okoli njega zbirala zadnja peščica preostalih ljudi, ko je rjula smrt in terjala le zadnje žrtve.

Fanta sta poslušala čudaškega starca in živela z njim na samotnih pečinah Ognjene zemlje, kamor ga je bil vrgel vihar. Čutila sta gotovost, s katero je Jan vse prestal in se čutila v njegovi bližini varna pred vsako nesrečo. Sklenila sta, da se bosta, ko bo prišel Kap Horn, držala bolj Jana nego krmarja.

Mimo je prišla mlada kapitanova žena, pokimala Janu in odšla v kajito. Večkrat se je že bila vozila ob obali ali iz Hamburga na Angleško, a na velikem potovanju proti jugu je bila to pot prvič, in včasih jo je zgrabilo, če je pomislila, kaj jo čaka. Potem je rada

govorila z mornarjem Janom, ki je vedno kazal neomajno zaupanje. In če je njen mož včasih na kako njeno vprašanje le kratko zamomljal, se je zatekla k staremu in uživala obširnost, s katero je pripovedoval.

Razen tega pa je šla o njem govorica, o kateri nihče ni vedel, odkodi se je vzela; bila je to ena izmed številnih vrač, ki so bile na Jana prikrojene in ga obdajale kakor s svetniškim sijem.

Bila je to ena izmed bajk, ki si jih pripovedujejo mornarji, bajka o čarovni besedi, ki tistega, ki jo ima, tako dolgo varuje pred smrtjo, dokler ne postane truden in je sam ne odda drugemu. To je tista čudovita tajna, ki izvira iz pradavnih časov — ali iz Arabije; rek, s katerim je mogoče hoditi po zemlji tristo — štiristo let, ne da bi ljudje vedeli za to.

Tako besedo je neki imel tudi Jan Dasi sam ni nikdar govoril o tem, je le bilo razvidno iz stotine kretanj in besed, ki so mu kdaj ušle, kako je mislil o tem; in med mlajšimi pomorščaki je šel glas, da je plul že pod Rdečebračcem in bo plul na vse večne čase, če se ne bo preje utrudil in dal svojo tajno, čarovno besedo dalje.

Mlada kapitanova žena je prišla zopet iz kajite in vedro tekla mimo njih.

»Ta tudi še ne ve, kaj pride,« je nenadoma dejal jadrar, potegnil k sebi novo balo platna in vdel novo nit. »Ko pridemo enkrat niže doli —.«

»Meni noče v glavo,« je dejal Jan, »da smo odpluli na petek; žena se človeku vendar smili!«

Zamišljeno je pogledal jadrarja, potem pa skomignil z rameni: »Meni je vseeno!«

To je rekel tako prepričevalno, da je fanta obšla zona in sta se skrivoma sunila s komolci ter se spogledala.

»Enkrat sem vozil z izseljeniško ladjo v Avstralijo,« je začel pripovedovati Jan. »Ladja se je pred Malakko potopila in tedaj sem se tudi s tako mlado žensko rešil na pečine in ostal tam 14 dni, dokler niso prišli mimo domačini. Bila je skoraj podobna kapitanovi ženi.«

»Da, samo tega ne pripoveduj kapitanu; bi najbrže slabo naletel.«

Jan je vstal, stresel pepel iz svoje pipe in odšel na zadnji konec ladje. Tu je naletel na kapitanovo ženo, se naslonil ob jambor, začel basati pipo in očetovsko zaupno pogledoval gospo. Kakor vedno, je bil v ženski družbi neroden in ni vedel, o čem naj govori. Tedaj je začela ona:

»Kako daleč je še do Kap Horna, mornar?«

»Osem dni, moja gospa! Bomo imeli pač slabo vreme.«

To je rekel s tako gotovostjo, da je mlada žena pobledela in nato zardela. Stari ji je dejal:

»Nič se ne sramujte, gospa, pred Kap Hornom je bilo že druge strah!«

»Saj nas ne zapustite, mornar?«

»Sem že drugim pomagal.«

»Mislim samo sebe in kapitana!« je hitro dodala. Čutila je, da je storila napak, ko je vpletla svojega moža. In vendar ni mogla drugače spričo trdne vere starega v moč, ki mu je bila dana. Kakor blagoslov in varnost pred vsako nesrečo se je čutila njegova bližina.

»Mislim sebe in kapitana!« je nujno ponovila.

Tedaj je oni jezno planil: »Jaz pa vprašam, zakaj je na petek odplul, ali je bilo potrebno?« Plaho se je ozrl, kakor da je utegnul kdo nepoklican slišati njegove besede. Nato pa se je zopet dobrodušno obrnil h gospe.

»Vaša krivda ni, gospa, bom že skrbel za vas.«

Gospa se je osrčila in prosila: »Povej mi vendar, kako je s tem, strašno rada bi vedela!« Jan jo je resno pogledal, potem se pa zazrl po morju.

»O tem ni veliko povedati,« je dejal nenadoma stari. Ko sem bil še mlad zelenokljun, smo imeli na ladji staro grčo in ta je imel besedo pa se je slednjič utrudil. Imel me je menda rad, kajti nekega dne je prišel k meni, mi povedal, kako je s to stvarjo in mi izročil besedo, da bi sam slednjič našel pokoj, kajti imel je na hrbtu kdove kakšno ledenosivo starost. Naslednji dan je potem v Kanalu pred Cornwallom nastal vihar, in odneslo ga je k krova. Poslej imam besedo jaz.«

Gospa se je zdrznila. »Kako o tem mirno pripovedujete!«

Stari ji je vedro pokimal: »Le nič se bati, gospa!«

Kdo še ni slišal o viharjih ob Kap Hornu, ki se pode kakor čreda volkodlakov in s svojim rohnjenjem pretresajo nebo in zemljo, se vale po vodovju in uničujejo vse, kar je zgradila človeška roka? Ko je Janova ladja dvanaajstič potovala okoli Ognjene dežele in bila sedmi dan v viharju, se je zlomil zadnji jambor; to je bila prva poškodba na ladji, a bila je usodna, ker je les udaril proti velikemu jamboru in se je raztrgalo jadro, se zdrobilo drogovje, obviselo v vrveh in sedaj ob zibanju ladje opletalo po krovu.

Otrok maščevalec

Andrea Moratini, ki so ga zvali »Luppla«, ker mu je obdajala obraz kodrasta plava griva in mu dajala drzen izraz, je bil majhen navihaneč — prvorojenec kolona — kmetskega delavca, in njegove še mlade in lepe žene. Stanoval je v majhni, ljubki vasi Romagne.

Kraj leži blizu cvetočega mesta, ki se odlikuje po svojih častitljivih starinskih umetnostnih zakladih kakor tudi po novodobni podjetnosti svojih prebivalcev. V bližini teče velika prometna žila »Via Emilia«, po kateri so odmevali koraki rimskih legij in ki s svojimi širokimi, ravnimi ovinki veže med seboj važne italijanske pokrajine.

Ravan se širi v pokojno, brezkraino pokrajino, nad katero se preliwa škrlatno petje, jo prepreza blagoslovljena mreža umetnih kanalov in vodnih strug, preko katerih se slikovito bočijo mostovi in mostički. Na nebu se vijoličasto odražajo Apenine. Tod in tam je ob jasnih dneh videti trojico kljubovalnih zobčastih nadzidkov San Marina.

Kraj šteje pičlih tisoč prebivalcev, a med njimi je toliko zanimivih tipov, da je obilo prilike za najzanimivejše dušeslovne študije, kajti značaj romanskega plemena se je žilavo ohranil.

Luppla je bil eden najsvočnejših, najživahnijših in obenem najsvojejavnejših predstavnikov Romagne. Ze s štirinajstimi leti je kazal ostro opredeljeno — vsekakor muhasto — naravno osebnost. Kljub svojim napakam je bil povsodi priljubljen, popularen, in m' celo tistim, ki so ga imeli za kazen božjo. Bil je majhne, pa pravilne rasti, a prožen in gibčen kakor zdrava mlada žival; njegovo telo se je zdelo neranjljivo. Neprestano so mu šla po glavi najneverjetnejša in najnevarnejša podjetja, ki jih je izvrševal sam ali pa v družbi s tovariši. Načeloval je malim potepuhom pri vseh njihovih nedolžnih pustolovčinah. Bili so radost, a malo tudi strah svoje vasi. Divja otroška drhal je bila tesneje zvezana med seboj nego odrasle, pa naj so bili le-ti še tako močno organizirani in naj so se še tako odločno borili proti socialnim krivicam, ki so preostale iz prejšnjih časov, in za osebno svobodo.

Luppla, mali nepridiprav je bil nenavadno bistrega uma ter je uporabljal svojo iznajdljivost za vse mogoče norosti. Bil je kar mrzlično delaven in podjeten in je vstajal ob prvem solnčnem svitu; toda s svojimi štirinajstimi leti še ni nikdar nič koristnega storil ali zaslužil en sam soldo. To so mu pridni sosede in njegovi starši kajpada zelo zamerili.

Bil je dober pevec ter je s svojimi vrstniki prirejal plesje; ob lepih poletnih večerih so po vasi odmevale vsele in žalostne pesmi njegovega malega zbora. Ženskam je šlo to petje do srca ter so tekale na ulico, da bi bolje slišale; pa tudi moške, ki so v skupinah sedeli po mostovih in ognjevito reševali politiko, so tod in tam utihnili in prisluhnili.

Enega izmed fantov je zadel padajoči jambor in naslednji val ga je odnesel čez krov. Eden mornarjev mu je hitel na pomoč, a ga je zajela opletajoča rajna, ga trikrat zavihnila v zrak, dokler ga slednjič ni odrešil val.

Ljudje so se sedaj trudili z velikim jamborom, da bi ga osvobodili; mrzlično so delali s sekirami in noži. Kapitan je stal na mostu in mirno dajal svoja povelja. Jan je vodil krmilo in s stisnjenimi zobmi strmel v mračni, sivi kaos, v katerem sta se mešala nebo in zemlja. Misli je na mladca, ki ga je odneslo valovje; bil je to svez, močan fant, ki ga je imel rad. Tak je bil pač nekoč sam — pred davnim, davnim časom; koliko let je bilo od tega, sam ni več vedel.

Ce bi bil mladeč imel besedo, bi mu ne bilo treba umreti...

Stari pomorščak se je nenadoma vzravnil. Odnokod je bil prišel krik, obupen, prhutajoč krik. Za trenotek je obrnil glavo — in videl mlado kapitanovo ženo, kako je stala v lini in si ni vedela pomagati proti vdirajoči vodi. Najbrže ni bila mogla več sama strpeti v kajiti. Jan je blazno strmel proti njej. Ze naslednji val jo je mogel odnesti ali pa jo zadeti udarec opletajoče rajne. Nenadoma se mu je zazibalo pred očmi, grlo se mu je stisnilo, kakor bi se moral zadušiti.

Krmar, ki je stal v bližini, je skočil k njemu, preklinjajoč zgrabil za krmilno kolo in zarjul nad njim. Kapitan ga je zgrabil od zadaj in ga potegnil nazaj. Tedaj se je Jan zavedel, da je bel izpuštil krmilo; zatulil je kakor žival in v divjih skokih planil po krovu, skozi vodo in razbitine. Kapitan je gledal za njim in šele sedaj opazil svojo ženo, razumel, kaj Jan namerava; začel je tiho ječati, kakor bi molil. Krmar, ki se ni bil ozrl, je menil, da sta oba

Znal je delati vse mogoče stvari. Z žepnim nožem, ki ga je bil neki dan našel na cesti, je znal obdelati in genialno uporabiti vsako snov. Ostro nabrušeni nož in njegove spretno roke so ustvarili čuda! Delal je piščalke in zmaje, sani in čolne in pletel lične, gnezdom podobne košarice, ki so jih bile gospodinje silno vesele. »Oh, kako so lepe! Le kje si se to naučil?« so vzklikale. »Pri ptičih,« je odgovoril Luppla. Znal je streljati iz loka in lovil včasih ptice, pri čemer pa mu je utripalo srce, kajti ptice, ki znaajo letati in peti, je strastno ljubil.

Luppla ni bil krut, kakor so običajno otroci, marveč je bil v dnu srca plemenit, dober in po prirojenem nagonu viteški. Nikdar se ni lotil slaberega. Svoj kos kruha je delil z revnejšimi tovariši ali s kakim starim beračem. Pri vsem tem se je rad zabaval na ta način, da je v cerkvi kmetskim ničemurnikom pripenjal na hrbet lisike ali pa krpe. Podobnih neumnosti je bil ves poln.

Narava mu je dala uporniški značaj; to ni bila ne njegova zasluga ne njegova krivda. Upiral se je proti dolžnostem, zakonom, proti vsemu, kar je bilo »potrebno«.

Kljub vsej svoji bistrosti je potreboval za štiri razrede osnovne šole osem let in je udi potem zlezal skozi le po posebni naklonjenosti učiteljev. Učiteljica se je morala naravnost premagovati, da je bila stroga z njim, tako mil ji je bil mali navihaneč, toliko poštenja je bilo v vsaki njegovi norčiji. Nikoli sicer ni molčal, nikoli ubogal, metal pšice, pačil obraz, nelil v razredu upornost, toda lagal ni! Če so ga zaradi kakega pregreška resno prijel, potem se je videlo, da se mu obuja vest ter je takoj priznal svojo krivdo — toda obžaloval ni! Male nepristojnosti so bile njegovo življenje. Mladi pustolovec je moral vedno znova delati nedolžne norosti; združeval je v sebi klíce čednosti in zla. Tako more kako dete postati — kakor so pač okoliščine — junak ali pa malopridnež.

Njegova mlada duša je le počasi zorela, se nenormalno obotavljala v svojem razvoju — ravno tako kakor njegovo telo, ki je istotako ostalo otroško.

Njegov čustveni svet je bil velik, kajti strastno je ljubil svoje starše, brate, tovariše, pa tudi vse nežive stvari. Vsa njegova nežnost, ves njegov ponos — pa je bil njegov oče. In v resnici je bil to krasen človek! S kako močjo je zmagoval svoje težko, nikdar opravljeno delo! S kakšno vedrostjo je kljuboval svoji trdi usodi! Vse to se je oblikovalo v spoštovanja vredno osebnost, tako da je postal znamenje in zgled.

Bil je krotkega značaja, priprost v svojih željah ter poln zaupanja v zaklad, ki ga je imel v svoji vesti in v svojih dlaneh. Svojih pravic kot človek in svojih dolžnosti kot družinski oče se je zavedal in se v svoji skromnosti čutil srečnega. V domačem kraju kakor tudi po sosednjih vaseh so ga zaradi njegovega neomadeževanega življenja, zaradi njegove odkritosti in neodvisnosti v prepričanju visoko cenili.

Treba je bilo Paola Moratinija videti ob žetvi, kako si je sredi drugih ženjcev krčlil pot v rumeno goščo zrelega žita. Mogočno je zamahoval s svetlikajočo se koso, kakor bi veslal; mirno, brez znakov napora je prodiral po zelenorjavi preprogi in ključeval pasjim dnevom, na da bi se pritoževal, z vedrim in potnim obličjem.

Bil je le za silo pismen; toda mrak nje-

zblaznela; porinil je kapitana v stran in namesto njega vodil ladjo.

Jan je dospel do zlomljenega jambora. Ogromen val ga je vrgel na tla, toda trdo se je oprjel in ko je voda odtekla, je vstal kakor iz groba. Potem je tekla sredi med opletajočimi vrvmi in drogovjem in bilo je, kakor bi se ga ne dotikalo; dvakrat se je zgrudil, a vselej zopet vstal, kakor otrok, ki je bil padel. Potem je bil pred vhomom v kajito dvignil ženo in jo hotel nesti v lopo. Toda ta je bila že polna vode. Nenadoma se je okrenil in se še enkrat odpravil na strašno pot skozi opletajoče razbitine.

Kapitan je čutil, kako mu zamira srce. Enkrat je jasno videl, kako je rajna udarila proti Janu, kakor bi ga hotela raztrgati; toda vzravnan je hitel dalje kakor čudo. Tedaj se je kapitan spomnil, kaj so govorili o starem; da ne more umreti. Brezumno se je ozrl po vodovju in tako trdno verjel v Janovo moč, kakor v Boga.

Potem je stal Jan pred njim in iz njegovih rok se je izvila njegova žena, smrtno bleda in drhteča, toda nepoškodovana. Janu je tekla kri iz prsi in nečistih drugih ran.

Kapitan se ni ozrl na ženo, marveč je strmel v mornarja kakor v nekoga, ki prihaja od mrtvih.

»Jan, ti ne moreš umreti!«

»Nak, kapitan!« je dejal Jan in napol omahnil ob jambor, kjer se je naslonil.

»Toda truden sem, kapitan!«

Tedaj se je nenadoma sesedel in iz ran se je s podvojeno silo vtila kri, kakor bi jo bila dotlej zadrževala neznana moč. Potem je prišlo še enkrat s hrupavim, umirajočim glasom:

»Spati se mi hoče, kapitan! Samo trenotek spatile

gove neizobraženosti so včasih križali bliski njegove živahne umnosti. Domisljije ni imel; popolnoma uravnovešena nraga je nagibala k optimističnemu svetovnemu naziranju. Ker mu je bilo delo v radost, je užival svoje življenje in še ob nedeljah nerad počival.

Njegova žena je bila še vedno najlepša žena v vasi. Imel je v njej krotko in lahko upogljivo tovarišico. Ni bila posebno bistre pameti, njen značaj je bil nekako zaprt in moralna plat njene osebnosti ni bila ostro izoblikovana.

V zakonu s to ženo se je čutil zelo srečnega. Bila je edina ljubezen njegovega življenja in samo ona je poznala njegovo na zunaj prikrito nežnost. Rodila mu je pet sinov — vse je sprejel brez mrmanja, s svojim nemajhnim zaupanjem v Božjo previdnost.

»Bo že Bog poskrbel!« je imel navado reči, »boljše majhno dete v hiši nego boizen. Od lakote nihče ne umrje, kdor hoče delati.«

Seveda mu Luppla, prvorojenec, ni delal takega veselja, kakor bi bil želel: pa njegova posebna ljubezen do prvenca, katere se je sramoval, se je vendar povsodi uveljavljala v njegovi očetovski popustljivosti, ki je včasih že bila skoraj slabost.

Ta dva, tako različna človeka je vezala tako topla ljubezen, tako medsebojno oboževanje, da je to opazil tudi najpovršnejši opazovalec.

Luppla je bil nasproti očetu mnogokrat neupogljiv, uporen, a nikdar nespoštljiv — ne iz strahu pred šibo ali grajo. Mati je imela

M. Sturmman:

Rdeči dežnik

Gospod Ernest je bil uboga para in tepček. Živel je od miloščine, ki mu jo je zdaj pa zdaj dajal bogat sorodnik, kateremu je bilo na tem, da bi njuno sorodstvo ostalo prikrito. Če so bili žepi gospoda Ernesta prazni — moj Bog, in kdaj so sploh bili polni? — potem je pri svojem pohajanju po mestu krenil v določno smer in kmalu stal pred gosposko hišo, ki je bila skrita pred radovednimi očmi v starem parku. Pozvonil je in odprli so mu. Strežaj v brdki livreji je zavil par svoj nos, ki je zagledal zanemarjenega možaka in mu z vidno nevoljo dovolil, da je vstopil. Gospod Ernest je moral nekaj minut čakati, predno je prišel bogati sorodnik, ki razen svojega revmatizma ni imel drugih skrbi. Pomolil je propadlemu nečaku bankovce in se tako hitro obrnil, da ni vedel globokega poklona in zamaha s polračnim klobukom, s katerim se je nečak zahvalil za dar. Ob takih dneh si je smel gospod Ernest privoščiti toplo večerjo in morda celo požirek vina.

Bogati sorodnik je bil pa dovolj brezsrčen, da je za cele mesece odpotoval, ne da bi se bil v tem času najmanj brigal za usodo svojega revnega nečaka. Potem gospod Ernest ni imel nobenih denarnih virov več, in iskati si je moral novih, kar se mu je pa, ker se ga je držala smola, le redko posrečilo. Kdo bi se tudi zmenil za klavrnega možakarja v razcefranih hlačah, mastni suknji in pošvedranih čevljih, za neznanega vojaka velike armade ubogih, ko je kolovratil po mestnih cestah! Kdo ga je sploh opazil, kdo se prašal, če je lačen ali če prezeba? Prodajal je, če je imel par grošev, časnike ali razglednice, obliž in vžigalice po nočnih lokalih. Ali pa je nadomeščal obolelega snazilca čevljev na kolodvoru in v najhujši stiski je pač tudi beračil.

Nihče ni poznal tega gospoda Ernesta, nihče ni vedel, kje stanuje ali odkod je. Tembolj čudno, da je gospod Ernest nekega dne namah in na vsem lepem postal slaven in popularen. To se je pa zgodilo tako:

Nekoč se mu je ob odsotnosti bogatega sorodnika posebno pasje godilo. S prodajo časnikov in drobnarij ni bilo več nič in kakor bi bila naenkrat vsem ljudem otrpla srca, ni bilo nikogar, ki bi bil spustil kak novce v prosoče stegnjeno roko.

Da je bila nesreča še večja, je prišla jesen to leto posebno zgodaj. Gospod Ernest je stradal. Bil je brez strehe ter je prenočeval na klopih pod javnih parkih. Prišlo je z njim tako daleč, da je pozabil celo na smehljaj, kar je pri njem veliko pomenilo, ker je bil skromen in drugače vedno vesel tepček. Sedaj mu je prvič v življenju upadel pogum. Z razmršeno brado, umazan in do onemoglosti utrujen je lazil po cestah, se vlačil po strmih stopnicah, zvonil pred vrati. Toda ljudje mu niso hoteli nič dati. Bili so ozlovoljeni in morda sami v skrbeh. Zima je bila pred durmi, morali so skrbeti za drva in premog, za toplo obleko. Kaj je tu ostalo za ubogega gospoda Ernesta! Zapičali so vrata pred njim, in če mu je kdo kdaj podaril kak novce, je bil tako majhen, da si je mogel z njim kupiti komaj kosce kruha.

Deževalo je. Mesto je bilo zavito v neprodno meglo, veter je žvižgal po dimnikih in ljudje so metali v peč prva polena. Gospod Ernest se je stiskal po kotih kolodvorske čakalnice ali pa ob zidu pod ostrejši in čakal na lepše vreme in na kako srečno zvezdo. Polagoma se ga je polasčal obup in že se mu je vsiljevala misel na spodoben samoumor.

Nekega dne je potkal na vrata pri starem judovskem starinarju. Ta je imel dobro srce ter ga povabil v svojo prodajalno, ki je bila do vrha natrpana z vso mogočo brkljarijo. Jud mu je dal krožnik juhe. Gospod Ernest se je ojunatil in prosil dobrega moža za star dežnik, da bi ga varoval pred strašnim dežjem. Starinar se je tiho zahitital v svojo brado in začel iskati med svojo staro šaro. Bilo je naravno, da mu ni nameraval dati najboljšega dežnika, marveč takega, za katerega je bilo težko pričakovati kupca. Slednjič je iz kupa obleke potegnil dežnik, ki se mu je zdel za berača pripraven. Bil je ogromen in dobro ohranjen, toda živo-

urno roko ter je rada udarila; toda njenih pogostih bunk in klofut se ni bal in si tudi ni veliko storil iz tega, ako je moral za kazen, ker se ji je bil odgovarjal, lačen spat.

Nasproti očetu je pa gojil naravnost po božno občudovanje, ki ga je delalo upogljivo — bodisi, da je spoznaval v njem vse čednosti, ki jih sam ni imel ali pa tudi, ker je čutil njegovo globoko ljubezen, dasi se je le rezko in trdo očitovala.

Tudi svojo mater, ki je bila tako sveža in nežnih oblik, in vrhu tega še tako lepa, da se mu je zdelo kakor starejša sestra — je prisrčno ljubil. Toda ona je morala svojo ljubezen deliti na pet otrok — najmlajšega je še pestovala — in tako se z njim ni mogla veliko pečati. Zdelo se ji je že preveč, ko je morala vsak večer krpati njegovo obleko, ki jo je vsak dan sproti neusmiljeno zdelal. Bil je čistejša srca in spolne domisljije so mu bile tuje, toda po besedi je pa Luppla le poznal tudi to stran življenja. Starejši, izkvarjeni tovariši so mu že pred nekaj časom odkrili takimenoovane skrivnosti — če je za kmetske otroke kako posebno odkritje sploh potrebno.

Sedaj, ko je vedel za resnico, se je zbudilo v njegovi vzburjeni duši nenadoma čustvo začudenja in nemira. Nekega lepega popoldneva v septembru se mu je posrečilo utrudljivo, spretno izvršeno delo: s kamenjem in rušami je zajel narasli potok Ladello, ki je tekel med visokimi topoli, da je mogel v izsušenem je delu struge poloviti ribe.

(Nadaljevanje prih. nedeljo.)

rdeče barve. Tega je podaril gospodu Ernestu.

Cim je gospod Ernest zopet stopil na cesto, se je takoj poslužil čudnega daru. In to je bila njegova sreča: Nenavadni rdeči dežnik je vzbujal pozornost. Ljudje so postajali in se začudeni in smeje se ozirali za čudnim svetnikom in njegovim rdečim dežnikom. Otroci so t-kli za njim in s prstom kazali nanj, berač je postal izrazita posebnost na mestnih ulicah. Ljudje so se nenadoma zopet spomnili radodarnosti in darovi so obilo padali v Ernestev klobuk. Bil je špas, kupovati liste pri možu z rdečim dežnikom. Gospod Ernest ni več beračil. Na pošten način je služil svoj kruh. Poslej se ni več pokazal brez svojega rdečega dežnika. Nosil je odprtega tudi ob lepem vremenu, da bi vabil ljudi. Pripovedovali so si med seboj: »Danes sem srečal »Rdečo marelo!« Rdeči dežnik je postal del mestnega obličja, je spadal v mestno sliko kakor stolna cerkev ali magistrat. Govorilo se je, da prinese srečo, če se sreča »Rdeča marela«, kakor bi srečal dimnikarja ali mladega dekleta. Gospodu Ernestu se je vrnil pogum. Postal je mestni original, ki ga je vsak poznal, ga vsak iskal. Ni mu bilo treba drugega, kakor počasi pobajati po mestnih ulicah.

Nekemu tovarnarju zobne paste, ki je bil iznajdljiva glava, je prišlo na misel, da bi uporabil Ernestovo rdečo marelo kot reklamno ploskev. Sedaj še-le se je tudi v gospodu Ernestu zbudila trgovska žilica: za zobno pasto je odstopil le del površine svojega dežnika, in to proti čisto čedni mesečni odškodnini, dočim je ostali del pridržal v reklamne namene še drugih podobnih, več ali manj potrebnih izdelkov in snovi. Prostor je oddajal po določenem ceniku in bil kmalu potujoča reklamna deska za razne maže, paste, milo, pudre itd. itd. Sedaj mu ni bilo več treba prodajati listov in onega-viti po žepih za drobižem, če je hotel kdo plačati s papirnatim denarjem. Kakor kakemu rentniku mu ni bilo treba drugega, nego hoditi vsak dan na izprehod. Ljudje so ga radi videli in bili očarani nad njegovimi šalicami. Njegova slava je rasla, postal je junek dneva, ljubljene množice. Zaslužil je prilično in tako mu v resnici ni manjkalo drugega kakor ptičjega mleka. Če je povišal svoj cenik, so mu ljudje plačali, ker pač ni imel konkurenta. Višek svoje popularnosti in svojih dohodkov je pa dosegel, ko ga je neki gledališki ravnatelj, čegar domisleki niso bili slabši nego onega tovarnarja z zobno pasto — angažiral, da je vsak večer s svojim rdečim dežnikom nastopil v smotri nove sezone. Nabito polno gledališče je bilo neutrudljivo v svojem navdušenju za »Rdečo marelo«.

Toda sreča je opoteča. To je moral znova izkusiti tudi gospod Ernest. Oni njegov bogati sorodnik ni bil namreč prav nič vesel slave in popularnosti svojega nečaka, in ko je neki senzacije željni list še obesil sorodstvo med njim in »Rdečo marelo« na veliki zvon, je sklenil da neprijetnega nečaka požene iz javnosti.

Nekega dne je srečal gospod Ernest sredi najpomembnejše ulice nenadoma moža z rdečim reklamnim dežnikom v rokah. Gospod Ernest se je tako prestrašil, da so mu zaklecala kolena in ni vedel, ali bdi ali sanja. Njegovo razburjenje je prekipelo, ko je kmalu nato naletel na drugega rdečega dežnikarja. Tekel je za njim in ga psoval — kar je sprejela množica, kakopak, z največjim užitek in krohotom. Konkurent se pa ni dal zvesti, se le zvito smehljaj in šel brezbrizno svojo pot.

Gospod Ernest je drl naprej kakor blazen — in kmalu zadel na tretjega in četrtega konkurenta z rdečim dežnikom. Celot mesto je bilo naenkrat polno ljudi, ki so važno in tehtovito nosili v rokah rdeče reklamne dežnike. Posledice so bile nepregledne: gospodu Ernestu so odpovedali reklamna naročila, gledališče ga je odpustilo z majhno odpravnino. Rdeči dežnik je postal vsakdanjost, dolgočasna nadloga in ga ni nihče več maral. Množica, nehalna vsakdar in nasproti vsakomur, se za gospoda Ernesta ni več zmenila. Razočaran in obupan je vrgel svoj rdeči dežnik, kateremu je bil zapisal svojo dušo, v vodo, in umrl zapuščen in pozabljen od vsega sveta.

NAŠE MALI

Marija Hötzel:

Prigode dveh Kitajčkov

16.

Prostor, kamor sta stopila, je bil nekaj predprostor, teman in hladen. Le skozi razpoke je prihajalo toliko svetlobe, da sta nejasno razločevala predmete v njem. Bile so to nekele v kamen vklesane stopnice in pa na nasprotnem koncu težka vrata. Odprla sta jih in videla, da vodijo v glavno svetišče poganškega malika.

Ta je sedel na visokem podstavku, s prekritimi nogami in držal v rokah cvetni venec, medtem ko mu je sedela na rami opica. Dobrohotno se jima je nasmihal. Nista ga poznala, kajti na ladji niso častili drugega malika kot zlato in dragulje.

Sedaj sta bila v veliki zadregi in sta molče opazovala smešno figuro. Malik pa je sedel negibno in na njem opica — tako sta morda sedela že več stoletij.

Tedaj se jima je zazdelo, kakor da čujeta globok vzdih. Zadrževala sta sapa in niti dah niti se nista upala. Res! Zopet in zopet so se ponavljali vzdih. Dečkov se je polotila temna groza. Hatela sta bežati, toda noge so jima bile kot prikovane. Če nekaj strašnih trenutkov se je Vu-Pin zavedel in odločno pokazal na mala vrata v kotu sobane.

17.

Tudi te duri so bile samo prislonjene. Vu-Pin jih je z nogo odprl, nato se škripaje odskočile; nato je previdno vstopil. Vu-Paju so se šibila kolena, toda kljub temu je šel za njim. Duh po plesnobi jima je udaril iz temnega prostora nasproti. Sprva nista videla ničesar. Ko pa so se oči privadile teme, sta mogla razločiti nekaj belega, kar je ležalo nepremično na kamenitih tleh. Od tam so tudi prihajali vzdih.

Tedaj je tudi Vu-Pina zapustila hladnokrvnost. Tresoč se po vsem životu, je zagrabil Vu-Paja za roko in jo hotel popihati. Pri tem je zagrabil tudi njegov suknjič in v njem začutil — vžigalnik! Takoj se mu je vrnil pogum, celo sramoval se je svoje strahopetnosti.

Po kratkem trudu se mu je posrečilo utrniti iskro, ki je zanetila steno. Zaplapolal je mal modrikast plamenček. Pri njegovem svitu sta dobro videla, da leži na razpadli slami starec — najmanj sto let star. Oči je imel zaprte, ležal je negibno in od časa do časa se mu je izvil iz prsi globok vzdih.

Dečka se nista več bala. Usmiljenje s tem ubogim starčkom se je naselilo v njuno srce.

18.

Vu-Paj je šel korak bliže in mu posvetil v lice. Nato se je nagnil k njemu in tiho poklical: »Oče!«

Starec je odprl trudoma oči, lahno premaknil ustnice in tedaj se je zdelo Vu-Pinu, da je zašepetal: »Vode!« Bliskoma se je Vu-

Pin okrenil, stekel preko svetišča in se v kratkem času vrnil s kokosovim orehom. Starec se je med tem časom počasi vzravnil in ko je Vu-Pin odprl oreh z nožkom, je starec mleko slastno poskusal.

Vidoma se je okrepčal, ju hvaležno pogledal in se zopet za nekaj časa molče naslonil na zid. Dečka ga nista hotela motiti in sta molče čakala, da izpregovori on prvi.

»Dobrotljivi Lo-Han vaju je poslal, da prevzameta v tej pagodi nadalje bogoslužje.« Tako ju je pozdravil zadnji svečenik tega templja. (Dalje prihodnjic.)

M. K.:

Jaz imam pa orglice

Jaz imam pa orglice,
orglice srebrne.
Kadar nanje zaigram —
se mladost povrne — — —

Spet pozdravi cerkvice
bela me vrh grička,
spet zapoje sred polja
zlatega mi ptička.

Grob samotni se odpre.
Iz globin molčanja
vstane rajna mamica,
lepa kakor sanja.

In z njo oživijo vsi
davní moji spevi,
vriski, smehi, sladki sni...
Zlati, zlati dnevi!

Jaz imam pa orglice,
orglice srebrne.
Kadar nanje zaigram —
se vsa sreča vrne — — —

Vinko Bitenc:

Zgodba leskove veje

Moja dom je bil ob mirnem, tistem potoku, ki teče koncem vasi Podgore in namaka ljudem travnike in vrtove. Zadovoljno sem živel s svojimi sestrami. Nikdar se nismo prepirale, živele smo v lepi slogi in ljubezni. Tudi zavdale si nismo, ako je imela katera kakšno leto več lešnikov kakor druga. Prigodilo se je namreč, da je silovit vihar zlomil katero izmed nas. Zalostno se je reva povsila k tlom. Me ostale pa smo se sklanjale k njej in jo tolažile. Največkrat je morala naša uboga sestra umreti; če pa se je pozdravila, ni bila več tako ravna in lepa.

Jaz, kolikor se spominjam, sem bila zelo lepa: vitka in velika. Boljše bi bilo, da bi ne bila, kajti ravno moja lepota je bila brzkone vzrok, da so sedaj moji spomini tako žalostni.

V tisti vasi je živel bogata vdova. Imela je edinega sina, zelo porednega dečka. Tudi me, leske, smo večkrat občutili njegovo porednost in nagajivost. Prišel je in je meni nič tebi nič odrezal kako mojo sestro, da je revica zaječala.

Pa mislite, da jo je potem uporabil v dobre namene? Kaj se! Tinček je namreč pasel živino in s to palico jo je potem pretepal! Jaz sem se vedno tresla pred hudobnim dečkom, kadarkoli sem ga zagledala ob potoku. Vendar se mi po srečnem naključju ni nikoli ničesar zgodilo, pač pa sem trpela tudi jaz takrat, ko je Tinčka doletela zasluzena kazen.

Neko leto smo obrodile zelo mnogo lešnikov. Vedno je bilo polno vaških paglavčkov pri nas. Lomili so vejice in nas obirali. Nekoč proti večeru je zopet prišla gruča otrok, med njimi tudi Tinček. Veseli so bili, kričali so in nas obrali skoro vseh lešnikov. Nato so nanosili velik kup listja in dračja in zakurili ogenj. Nas je bilo strah: kaj, če bi se vnele! Plamen je bil velik in vaščani so gotovo mislili, da gori kje kak dom, zakaj prihitelo jih je nekaj v bližino. Paglavci so se kričaje porazgubili. Možje so pogasili ogenj in odšli proti domu.

Zopet je bilo vse mirno in tiho. Kmalu pa začujem korake. Približa se nam ženska srednjih let — z nožem v roki. Stresla sem se: kaj bo zdaj! In res. Naravnost proti nam se je obrnila. Nož se je zasvetil v zraku, ostrina se je doteknila mene. Skoro sem omedlela. Začutila sem skelečo bolečino in ko sem se spet zavedla, sem bila v hiši Tinčkovi.

Tinček se je stiskal v kot in se emeril. Toda mati se ni zmenila za to. Zavihetela me je in jaz sem padala po dečkovi zadnji strani, da je kar pokalo.

Po tem opraviilu me je mati spravila na omaro. Tu obujam sedaj svoje dokaj žalostne spomine in čakam, da me nekoč vržejo v peč.

Modri Ivanček.

Ivanček zjutraj kaj rad v topli postelji lenobo pase.

Nepega dne ga mamica pokara: »Da le moreš biti tako strašno len! Vstani in se sramuj!«

Ivanček: »Oh, mama, pusti me še nekaj časa ležati — saj se v postelji tudi lahko sramujem!«

STRIČKOV KOTIČEK

102.

Predragi Kotičkov striček!

S pogumom oddajava to pismo na pošto in vdano čakava odgovora.

Sva sestrici Mici in Vera. Najin rojstni kraj je v prijazni vasi Sostro. Naša hiša stoji na malem gričku. Solncece sije ves božji dan v naše sobe. Na moč prijetno življenje je okoli hiše poleti. Prašiček-debelušček žalostno kruli v hlevu, mačica prede in zdaj zdaj mlo zamljavka, pulke pa ležijo na božjem solncecu v pesku. Cvetke dehte na gredicah in ptički pojo v grmovju. Midve pa veselo sediva v mehki travici in pojava:

»Rožice ne bom trgala...«

Vidiš, tako prijetno je pri nas, striček! Ti pa vedno tepiš v zatohli sobi med štirimi stenami in še Požgančev oča Te vsakih grdo gledajo. Pridi kakšno nedeljo k nam! In da Te ne bodo Požgančev oča zavistno gledali, naj še oni pricopolajo s Tabo. Kar na Krekovem trgu se vsedila na auto in — hajdi! po beli cesti v širni svet. Da boš raje prišel, Ti poveva, da Ti bomo postregli s sladko jabolčno pogoto in z domačo šunko. Vse to bomo zalili z malinovcem, kajti vedeti moraš, da vina ali žganja pri nas ne dobiš, čeprav stanujemo nasproti gostilne. Takega strička, ki bi mu morali reči »striček pijanček«, odločno odklanjamo.

Ali pa pridí okrog Božiča,
ko bomo krali prašiča.
Takrat bomo jedli tako mastne kolone,
da se bodo drugim cedile slin...

Zdaj še pozdravček sto — in smo pri kraju.
Striček, le glej, da ne pozabiš naju!

Sestrici

Mici in Vera Gašperič,
Sostro.

Odgovor:

Draga Mica in Vera!

Sem usmiljenega srca, zato Vama jadrno odgovorim na prelepo pismo, da Vama ne bo treba leto dni »vdano« čakati in solze bridkega hrepenenja točiti...

Moram priznati: kakor znam moško in junaško vse ljube žalosti tega sveta nositi v srca najtlačnejši globini in prikrivati mokre oči tujim očem — sem ob čitanju vajinega pisma le moral na ves glas zaplakati... A nisem topot plakal od ljube žalosti, nego sem plakal od sladkega ganotja. Sem se spomnil svoje mladosti in bele hišice za gorami in prašička-debeluščka, ki je tudi nam oložno krulil v hlevu. O, kako mi je bilo takrat lepo! Nič manj lepo, kakor je zdaj vaša. Vse je minilo. Vse je šlo rakom živčgal. Potrkala je kruta starost na moja vrata — in mi vzela vse: mladostno radost in brezskrbnost, belo hišico za gorami in — se razume — tudi prašička-debeluščka... Za poslednjim žalujem najbolj, kajti bi bilo od silo lepo, če bi ga še imel. Ali bi se mastil s kolonami o Božiču!

O, saj nič ne rečem: jabolčna pogača je res na moč dobra jedča in šunka tudi! A je stvar taka, da se pri najboljši volji ne morem odzvati vajinemu velezapeljivemu porabilu, kajti imam takšno grozovito nadoho, da sem moral opustiti vso jedčo in pijačo in moram venomer zgolj »h-km! h-km!« mlo hreščati predse. Sem pa še tako nesrečen in potrudi radi tega, da ne rečem dvakrat, da me zna ljuba žalost v kratkem spraviti v hladen grob. In bi bil to nedvomno grozovito udarec za vso našo mlo domovino — ali ne?

Torej: mi je jako žal in tako dalje.

Pozdravljeni!

Kotičkov striček.

103.

Ljubi Kotičkov striček!

Prosim Te, daj še mene v svoj kotiček. Jaz sem Te že videla, pa Te ne poznam, ker takrat, ko si bil pri nas, sva midve s sestrico še »veee, veee« delale. Zdaj imava še enega brateca, mama pa pravi, da bo še enega kupila. Mi ne stanujemo več v mestu, marveč v Rožni dolini, ki je poleti res rožna, jeseni in pozimi pa blatna. Kadar boš šel k Čadu klobase jesti, se oglasi pri nas. Ti bom dala belega zajčka z rdečimi očmi ali pa šopek rož.

Presrečno Te pozdravlja

Marija Zaplotnik,

učenka II. razr. Uršulinske šole v Ljubljani.

Odgovor:

Draga Marija!

Hm, to je pa čudna reč, to! Jaz da sem bil pri vas takrat, ko sta s sestrico še »veee, veee« mlo tulile v božji dan? Jaz o tem nič ne vem, draga moja. Je pa že moral biti kakšen drug striček pri vas in ne jaz. Kajti bi vaju sicer ne mogel kar čez noč izbrisati iz spomina.

Kar se tiče Rožne doline, podpisem Trojo bridkoresnično izjavo z obema rokama. Je res blatna, res, o, tako blatna, da je to že svetovni škandal! Je komaj za las manjkalo oni dan — da nisem utonil v njenem vesoljnem blatu. In sploh — grozno! Saj nimam besede, da bi dostopal opisal to veleškodljivo in nesramno blato v naši prekrasni Rožni dolini! Bi še zbolel, če bi se preveč razburjal radi tega.

Ako me bodo kdaj prijete skomine po Čadovih klobasah, bom morda res mimogrede pokukal tudi k vam, da mi boš slovesno izročila obljubljeni šopek. Če pa tistih skomin ne bo — tudi mene ne bo.

Te lepo pozdravlja

Kotičkov striček.

104.

Dragi Kotičkov striček!

Ti ne veš, Kotičkov striček, kako jaz rad čitam otroško stran. Posebno pravljica »Ptiček z dvema kljunčkoma« je bila na moč imenitna stvar, samo premalo jo je bilo. Meni je prav tako ugajala kakor »Najdenček Jokec«. V svojem kotičku si nekoč napisal, da se dobi ta pravljica že kot knjiga. Čeprav imam še vso ohranjeno, ker sem jo izstrigel iz »Slovenca«, bi jo vseeno kupil — a takšno, ki še ni vezana. Ali veš zakaj? Zato, da bi jo sam vezal. Ti si ne moreš predstavljati, kakšno knjigoveznicno imamo pri nas, mogoče še večjo, kot jo imate v Jugoslovanski tiskarni. Pridi jo kdaj s Požgančevim očetom pogledat!

Da je ljuti gospod revinativcem Požgančev oče zapustil, me jako veseli. Samo to je zdaj slabo za Požgančevega očeta, da so postali tako nervozni. Nervoznost je huda bolezen, huda posebno zato, ker zanjo ni nobenega zdravlila.

Pa še to Te vprašam, če znaš tudi Ti igrati šah. Saj menda veš, kaj je to? Saj je bila v »Slovenca« že večkrat ta beseda natisnana. Kadar Te bo pot zanesla v Zavrh, ne pozabi se oglasiti pri nas! Se bora pomečila, kdo je večji mojster v šahu!

Te pozdravlja

Franc Kralj,
učenec (?) razreda v Zavrhu.

Odgovor:

Dragi Franc!

Pravljico »Najdenček Jokec« je izdala Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani v na moč imenitni opremi. Če jo želiš kupiti, se obrni na imenovano knjigarno, ki Ti bo knjigo kar koj poslala po pošti. Cena nevezani knjigi je 26 Din, kar je prav za prav jako poceni, če pomisliš, da je v knjigi nad 150 slik v dveh barvah in da je pravljica tiskana na posebno finem papirju. Knjiga je v okras vsaki knjižnici in zato tudi drugim kotičkarjem svetujem, naj kar koj poprosijo mamico, da jim to prelepo in po vsem vesoljnem spletu slavnostno otroško storijo naroči. Kdor se hoče še prav posebno postaviti, naj naroči vezano knjigo, ki ima krasne platnice z večbarvno sliko na zunanji strani. Ta slika predstavlja sirotka Jokeca na koči v trenutku, ko se odpravlja v širni svet. Vezana knjiga pravljice »Najdenček Jokec« stane z ozirom na velekrasno opremo 36 Din.

Da znam šah sijajno igrati, je jasno kot beli dan. Sem oni dan celo Požgančevega očeta in ljudskega poglavarja Rompompomtidralalijahopsadroma, ki sta oba velemojstra v šahranju, zmagovalno potolkel. Zato niti malo ne dvomim, da bom tudi Tebe spravil v koš — če Bog da in sreča junaška!

Na svidenje!

Kotičkov striček.

ZA ŽIDANO VOJNO

Učitelj Vsezna.

Učitelj Vsezna je bil strašno učen mož. Na vsako še tako težko vprašanje vam je kar koj odgovor dati znal.

Pa ga je nekega dne pobaral njegov prijatelj: »Vsezna, ali mi znaš povedati, kaj je »feferida«?

»To je neka afriška rastlina, podobna maku,« mu je ročno postregel s pojasnilom učitelj Vsezna.

»Hm, pa mi povej še, kaj je »čoponica«?

»Čoponica? Tako imenujejo Bosanci neko leseno posodo,« ni bil učitelj Vsezna niti malo v zadregi za odgovor.

Prijatelj pa se je na to učeno razlago na vsa usta zagrohotal: »Hohoho, Vsezna, topot si se pa pošteno urezali! Veš kaj je »feferida« in »čoponica«? Feferida je učenka 5. razreda, Čop Anica pa učenka 6. razreda naši šoli!«

Kazen za resnico.

Tonček prikoraca ves zasopljen domov in pobara mamo: »Mama, ali kaznujejo tudi ljudi, ki govorijo resnico?«

»Mama: »Ne, dragec, takih ljudi ne kaznujejo.«

Tonček (ogorčeno): »Zakaj je pa potem mene učitelj kaznoval, ko sem mu odkrito povedal, da nisem naredil domače naloge?«

Domače ognjišče

Zdravniška posvetovalnica

(v zadevah splošno in socialno medicine ter higijene).

U. P. v C. Katero otroško moko priporočam za Vašega trimesečnega dojenca? Odkrito povem: nobene! Ako imate otroka na prsih in otrok uspeva, ne dodajajte mu do devetega meseca ničesar. Ako otrok ne uspeva, ker mu nedostaja hrane pri Vas, ne dajajte mu nič drugega ko primerno zredčeno mleko, kravje ali še boljše kozje. Ker ne teče iz materinih prsi nič drugega ko mleko in ker naj bo umetna prehrana kolikor se da stvaren posnetek pristne hranitve na prsih, zato je najboljšo nadomestilo za materino mleko katero živalsko mleko. Otroške moke so večinoma nadomestila za živalsko mleko in mnogokdaj zasila prehrana dojenčev pri boleznih. Za redno prehrano zdravih dojenčev so tovarniško izdelane otroške moke odveč, namesto njih izvrstno služijo sproti napravljena prežganka ali drobno zmrvljen prepečenec, kasneje pšenični ali koruzni zdrob. Tako vsaj veste, kaj otroku dajete!

A. P. na V. Kaj sodim o puščanju krvi? Vam je nasvetovano radi omočnosti. Ako ste polnokrvni, kar dajte se! V prejšnjih stoletjih do zadnje četrtine prejšnjega je bilo puščanje krvi silno v rabi in splošno priljubljeno, celo zdravi ljudje so si dajali kri puščati redno vsako pomlad. Kasneje se je puščanje krvi skoraj popolnoma opustilo, tudi zdaj se po mojem mnenju premalo rabi. Kar je bilo v prejšnjih dobah brzokone preveč, je zdaj gotovo premalo. Pri navalu krvi v glavo, pri kateri srčni in obistni bolezni, pri mnogih oblikah pljučnice vpliva puščanje krvi kar očitno rešilno. Tudi se marsikatera kronična bolezen z večkratnim bolj majhnim puščanjem obrne na boljše, celo bledico in nekatere vrste slabokrvnosti zdravijo uspešno s puščanjem. Krepkemu človeku treba odvzeti tretjino do pol litra krvi. Pijavke pri odraslem ne morejo nadomestiti puščanja, kvečemu pri boječih otrocih.

J. J. na J. Prirojeno kilo v dimljah ima Vaš dveletni fantek? Kje dobite zanj primeren pas ali obvezo? Nikar ne mučite otroka s temi stvarmi! V prvem letu se prirojena kila še kdaj vraste, kasneje pa le izjemoma. Težko je tudi dobiti tak pas, ki bi zares trajno zadrževal kilo in ki bi ga živahni otrok hotel nositi. Zato pustite zadevo v miru, dokler ne bo otrok zanesljivo suh tudi ponoči, kar se redno dogaja okoli tretjega ali četrtega leta. Takrat ga dajte operirati.

L. V. v Lj. Palčev noht na desni nogi se Vam vnovič vrašča v meso? Operacija Vam je pomagala samo za dve leti, zlo se Vam vrašča z istimi mukami kakor pred operacijo. — Vse kaže, da niste še odstranili vzroka — pretisnih čevljev spredaj. Za zdaj Vam svetujem vsakdanjo toplo kopel za nogo, na bolečim in oteklim palcem ovitke s toplo svinčeno ali Burwovo vodo, ki naj se preminjajo na 2–3 ure, kakor se pač suši obkladek, režo med nohtom in mesom (ki je prav za prav samo zabrekla koža) širite z zagosticami iz vate in jo pomažite dnevno z jodovo tinkturo ali salicilnim spiritalom. Ko Vam otek z bolečino odjenja, zatikajte si še nadalje vato med noht in kožo ter nosite tako obuvale, ki Vam ne bo tiščalo palca k sosedu! Zakaj se Vam vrašča noht samo na desni nogi? Bržkone zato, ker imate desno nogo nekoliko obilnejšo od leve in jo kot desničar tudi več rabite. Čevlja pa sta oba enaka, levi je pravišen, desni pa pretesen.

M. P. v T. Vsaj eno noč da bi Vam otrok spal! Po treh mesecih bi se želeli vsaj enkrat naspiti. Verjamem. Ako je otrok zdrav in ima zadosti primerne hrane, potem je vzrok njegovega ponočnjastemu razpoloženju ne toliko očetova dediščina kolikor Vaša vzgojna krivda, ker ste otroka razvadili sami ali Vaše mame in tete in sestre, da ste ga že izprva preveč pestovali in ga s pestovanjem uspavali. Takega razvajenca privaditi spodobnim mamiram glede nočnega življenja, ne bo lahko, nespametna odgoja se Vam bo bridko otpejala tja do prvega leta, ko se otrok od Vas osamosvoji, ko namreč shodi in si sam določa dnevno delo in služni počitek. Torej še pol leta trpljenja? Kaj res ni zdravila, da se otrok pomiri? So zdravila, ki se dajo uspešno in brez škode za otroka rabiti, toda le v posebnih primerih. Ako hočete priti do nočnega miru, pošljite svojega moža za teden dni od doma. Svojega miljenčka položite z vsem oskrbljenega zvečer najkasneje ob 9 v posteljo ali košaro in ga ne dvignite iz nje pred 6 zjutraj, naj počne karkoli. Prva noč bo huda, morda Vam pridejo sosednje stranke razbijat na vrata in Vam hišni gospodar odpove stanovanje. Toda ako premagate ali kako obidete te in slične neprilike, bo druga noč za spoznanje boljše, tretja že morda znošna, gotovo pa četrta in peta. Ko se vrne mož iz prenočitve, se bo čudil — vzornemu otroku in zares srčni ženi!

T. Ž. v Lj. Kdo je najboljši zdravnik v Ljubljani? Ta sem brezdvomno jaz sam, a za Vas ne. Spoznal sem Vas po Vašem pismu in opisanih nadlogah ter se spomnil, da ste bili že pri meni v ordinaciji. Kar sem Vam takrat naročil, ponavljam: Vrnite se k prvemu svojemu zdravniku — prva ljubezen ima radi običajne idealnosti zdravo jedro in moralno vrednost — in ga prosite potrpljenja in usmiljenja z Vami, zakaj tako bolnico, ki ima in je imela vso zbirko živčnih motenj v sebi, vganjati in jo spraviti do priličnega živčno-duševnega ravnotežja, je silno in zares naporno delo, ki gre tudi zdravniku na živce. Vaša zvestoba bo blagodejno vplivala tudi nanj, da bo vztrajal z Vami do končnega ozdravljenja. Ako mi ne verjamete, potratite čas in premoženje ter se v hiralnici ali ubožnici spomnite iskrenosti mojega nasveta.

F. K. v T. Zakaj so blagajniški zdravniki tako površni? Grenek je kruh blagajniških zdravnikov in pičel. Kolikokrat so se zdravni-

vet. inspekt. Hugon Turk:

Znaki pasje stekline (lyssa)

Kako nastane bolezen stekline smo povedali v zadnji nedeljski številki našega lista. Danes si ogledamo pasjo steklino, ki je najpogostejša. Pri psih se pojavlja ta kužna bolezen navadno v treh značilnih stopnjah ali stadijih.

Začetkom ali v prvi stopnji bolezni se opazi, da je postala žival trmasta in spremenljiva, slabovoljna, čemerna in renčava, skriva se v temne prostore in kote, ne sliši klika svojega gospodarja in se le nerada privleče na dan, potem pa postane nenavadno živahna, skače in se prikupuje. V drugih primerih so psi zopet izredno nemirni, praskajo s prednimi nogami, so plašljivi, premenjavajo ležišča, hodijo sem in tja po sobi, dvorišču, obstoje nena- doma, živahno priskakujejo ali lajajo in grizejo po zraku brez vzroka, kakor bi lovili muhe. Če leže, se zdravajo, stresajo, hlastajo in renče brez povoda. Njihova vznemirjenost postane zelo očitna in se poveča pri najmanjšem povodu, pri prihodu tujih ljudi ali psov, celo pri prijaznem ravnanju ugriznejo človeka v roke, še bolj se to vidi, če se jih morebiti draži ali če slišijo nenavadne glasove ali če pade na nje močnejša svetloba. Nekateri stekli psi oblizavajo ali obglodavajo ali obraskujejo in drgnejo ono mesto na svoji telesni koži, kjer so bili ugriznjeni od stekliča, dostikrat se raznesarijo pri tem do kosti. Istočasno vidimo, da bolnik manj je ali da sploh ne uživa nobene hrane, tudi njihove najljubše jedi ne vzprejemajo ali pa le ugriznejo v jed in potem izpuste grizljaj iz gobca, nasprotno razgrizujejo najrazličnejše predmete, ki jih dobe slučajno na poti, na pr. les, slamo, perje, usnje; ližejo mrzle stvari kot steklo, kamenje, kovine, poskušajo piti vodo ali celo svojo lastno slinico, pa le malo je morejo pogoltniti; sploh se že opazi, da težko požirajo, stezajo vrat in grizljaj ali požirek jim izpada iz gobca, iz katerega se jim prične cediti obilna slina. Vse to traja pol do tri dni.

V drugi stopnji ali drugem stadiju se vsi opisani znaki stopnjujejo in nemirnost ter razburjenje doseže potem pravo besnenje. Psi oblizujejo zemljo, razgrizujejo besno razne predmete in njih kose pogoltajo. Iz njihovega stalnega bivašča skušajo pobegniti, v zaprtih prostorih silijo proti vratom in jih skušajo odpreti, privezani na verigo hočejo to siloma odtrgati, v kletkah zaprti grizejo v stene in obmrežje. Če se jim posreči uteči, blodiijo križema brez cilja sem in tja, pri tem pretečejo brez odpočitka velike daljave, mnogo kilometrov. K svojemu domu se navadno ne vrnejo, če vendar najdejo pot nazaj, pridejo zmučeni, dostikrat obdani z ranami in ugrizi, z razmršeno dlako in se približujejo svojim ljudem le boječe, se dobrikajo od daleč ali pa se skrijejo in zarinejo v kako skrivališče in onemoglo leže pri miru. Če je steklič naletel pri beganju na kakega psa, je tega brez povoda in čisto tiho napadel ter ga — če le more — ugriznil v glavo, kar zdravi psi v tujih krajih ne store in so večinoma boječi in beže pred drugimi psi. Ko stekli pes napada druge živali, se izvrši vse brez renčanja,

lajanja in tuljenja; grizljivost in napadanje postane v besnosti splošno, nič ni varno pred ugrizom, kar mu pride naproti ali kar stekli pes sreča, celo v drevje in žareče železo se grize. Napada najraje pse, pa tudi vse druge živali, posebno če so v krdelih kot na pr. ovce, koze, svinje, perutnina in dr. Človeku se navadno rad ogne ter ga napade in ugrizne večinoma le tedaj, ako ga je le-ta dražil, mu grozil ali ga hotel pobiti. — Napadu besnosti sledi pobitost. Potem ko je divjala žival nekaj časa brez cilja okoli ter besnela, pade onemogla na tla in obleži tu negibno nekoliko dobo. Toda prav kmalu se dvigne, stoji mirno z otopelimi in čudno izbuljenimi očmi, pogled izraža zavratnost in strah na tak način, da obstane človeku ta značilni izraz vedno v spominu, če ga je videl le enkrat. Pri pogledu kake živali ali predmeta, dostikrat tudi brez vsakega povoda, pa začne stekla žival z novega besneti kot smo pravkar popisali. Napadi besnosti se ponavljajo potem.

V tej stopnji stekline nastopijo že prva otrpnenja živcev. Opaža se predvsem izprememba glasu: lajanje postane hripavo in podvojeno ter pes tuli pri tem značilno z zelo visokim glasom, lajanje in tuljenje se stopi nekako skupaj tako, da vajeno uho spozna steklino po tem posebnem glasu. Bolnik sedaj ne more več požirati, ne sprejme nobene hrane, poskuša piti vodo, toda požirki so le neznatni in žival se prične dušiti in besneti, pri tem lete slina iz gobca v dolgih štrinah. Vsa druga stopnja (štadij) bolezni traja tri do štiri dni.

Nato sledi tretja ali zadnja stopnja, ki je značilna predvsem s tem, da nastopijo razna otrpnenja in ohromelost. Napadi besnosti postanejo redkejši in niso več tako silni, sledi jim omočica in otopelost. Na raznih delih telesa nastanejo ohromelosti, tako otrpnejo živci in mišice spodnje čeljusti, jezika, oči. Gobec je večinoma ali stalno odprt, jezik je suh in umazane barve ter visi ohlapno iz gobca, slina se izliva v dolgih izcedkih, oči škilijo in bulijo, postanejo motne in so brez svita, zenice so zelo razširjene. Pojavijo se dalje otrpnenja živcev in mišic na trupu in nogah, posebno zadnji del telesa je prizadet, noge se opletajo, končno se vlečejo po tleh in žival se le prisiljena skuša spraviti na sprednje noge, kar pa se jej ne posreči več ali le izjemoma.

V poteku bolezni je stekel pes popolnoma shiral in shujšal, h koncu napreduje opešanje zelo hitro in bolnik pogine navadno v krčih. Vse tri stopnje trajajo navadno štiri do sedem dni, izjemoma le tri dni ali 11 do 13, da celo 27 dni.

Popisana slika pasje stekline je lahko v posameznih slučajih precej drugačna in izpremenjena. Stopnje (štadiji) so lahko različno dolge, ena krajša, druga daljša, posebno velja to za drugo stopnjo. So steklički, ki ne kažejo tako razločno znamenja besnosti in grizljivosti ter potepanja, razburjenosti in nemira, ampak je bolnik bolj tih in otožen; bolezen preide iz prve stopnje skoraj neopaženo v tretjo ali zadnjo stopnjo in prikaže se takoj ohromelost in vsi drugi gori opisani znaki otrpnenja. Ta potek bolezni imenujemo tudi tiho steklino, kar pa je le drugo ime za eno in isto kužno in nevarno bolezen, ki konča brez izjeme s smrtjo.

Jedilni listi za oktober

(Dr. Krekova gospodinjska šola v Zg. Šiški.)

Nedelja, 26. oktobra.

1. Goveja juha z jeternim rižem.
2. Meseni cmoki in paradižnikovi omaki s širokimi rezanci.
3. Zdravilni šarkelj.

Ponedeljek, 27. oktobra.

1. Tržaška juha.
2. Makaroni z mesom in krompirjeva poljvka.

Torek, 28. oktobra.

1. Jajčni haše na kostni juhi.
2. Srnjakov hrbet s krompirjevo poljvko.
3. Solata.

Sreda, 29. oktobra.

1. Čista juha z opečenimi žemljami.
2. Govedina, pražen riž in pražene gobe.
3. Osinja gnezda. (Kvašeno testo.)

Četrtek, 30. oktobra.

1. Minestra-juha.
2. Rižev klobase, zabeljen krompir, solje.

Petek, 31. oktobra.

1. Ječmenčkova juha z gobami.
2. Cel krompir s presnim maslom.
3. Ocvrta riba s salato.

Sobota, 1. novembra, »Vsi svetici«.

1. Piškotni fancelj na goveji juhi.
2. Pljučna pečenka in smetanovi omaki, pražen riž, pečen krompirček. Ohrvrt v skodelici.

ške organizacije potegovale, da bi se tudi zdravnikom nevshečno razmerje pri bolniškem zavarovanju spremenilo in izboljšalo njim in zavarovancem v prid! Bolniško zavarovanje delavcev, nameščencev, uslužbencev in vseh onih, ki delajo za mezdlo ali plačo najeti ali nastavljeni pri drugih, gospodarsko samostojnih ljudeh ali podjetjih, je vsekakor dobro in družabno pravilno, dvom je pa v vsekakor upravičen, če je sedanja oblika najbolj primerna in če je obseg zavarovanja pravilen. Poleg nedostatkosti ustroja je nevshečnostim in neprilikam vzrok — človeška slabost. Zavarovalnica — bolniška blagajna ali rudarska skladnica, pritiska na zdravnika, da za plačo plačo odpravi kar največ bolnikov kar se da poceni in brez hranarine, na drugi strani tišče v zdravnika zavarovanci z upravičenimi, mnogokdaj tudi neupravičenimi zahtevami. Zdravnik je stalno v mučnem polo-

Manj truda v gospodinjstvu

»Mati in gospodinja, žrtvuj se svojim dolžnostim in pozabi popolnoma nase, to je še danes splošno načelo in občeveljavno mnenje. To naziranje ter ravnanje po tem načelu pa povzroča zle posledice za zdravje gospodinj, saj pridejo nadno s časom najrazličnejše bolezni, na vsak način pa se pogostoma prehitro postara. Saj niti kratki lasje, niti kratka krila ne skrijejo resnice, da se žena-gospodinja preje postara in izžrpa kakor druge, ki niso gospodinj.

Nehote se vprašamo: »Ali je gospodinjsko delo res tako nezdavno, da povzroča take neprijetne posledice? Nikakor ne, kajti ženska opravila v gospodinjstvu zaradi svoje raznolikosti in izprememb ne utrujajo telesa tako enostransko kakor n. pr. delo v pisarnah in v industrijskih podjetjih. Kje je torej krivda?

Dve poglavitni napaki v gospodinjstvu sta temu vzrok, in ti sta: a) gospodinj preveč preoblože telo z napačnim ravnanjem pri delu in b) pri teh poslih popolnoma pozabijo na telesno zdravje.

Stremljenje vsega novodobnega gospodinjstva pa je baš v tem, da odpomore omenjenim težavam in razbremeni gospodinj ter ji obenem omogoči in nudi, kar potrebuje za njeno telo in duh.

Marsikateri izmed gospodinj je že bolj ali manj znano, da opravljajo žene splošno večino hišnih del še sedaj popolnoma napačno, kar povzroča preveliko in prenapeto utrujanje telesa in duha, nepotrebno črpanje dragocenih moči ter s časom razne hibe in celo bolezni.

Napake, ki se še mnogo ponavljajo, nam bodo postale jasne, če bomo premotriti naslednje odstavke.

1. Prostor v katerem delamo, najsibo to že kuhinja, soba ali pralnica, naj bo svojemu namenu primerno opremljen, vsi pripomočki in orodje pa pri rokah in v dobrem stanju. S tem si prihranimo mnogo utrudljivega tekanja, iskanja in nejevolje, ki izredno kvarno vpliva na človeka in njegove živce.

2. Vsako opravilo naj se vrši na tak način, da izgubimo pri njem kar najmanj časa in moči. Delo je treba premisliti, analizirati in najti zanj najlažji in najkrajši način, kako ga je izvršiti. S tem dosežemo precejšno razbremenitev telesa.

3. Delajmo čim manj stojte, na prejšnjem sklonjen ali še celo nagnjeni navzdol. Zato opravljajmo vsa opravila kakor pranje v majhnem obsegu, likanje, zlaganje perila, pomivanje, brisanje posode, trebljenje zelenjadi itd. sede.

4. Pri tem pa ne pozabimo upoštevati, da se mora delo vršiti v pravilni višini. Pravilna je tista višina, pri kateri je napetost mišic najmanjša; to velja tudi za tiste skupine mišic, ki pri delu niso neposredno prizadete (n. pr. kadar delamo z rokami, ne smemo čutiti niti neugodja, niti bolečin v nogah, prsih ali križu).

5. Skrbimo za zadostno razsvetljavo! Okna naj bodo vedno dostopna, ne zastavljajmo jih s pohištvom in ne zastirajmo jih preko nujne potrebe. Prostor, kjer delamo, naj bo podnevi in zvečer zadostno razsvetljen.

6. Istotako važno je, da imamo med delom dovolj dobrega, čistega zraka. Ne pozabimo, da se da najbolj uspešno delati na prostem, na verandi ali vsaj pri odprtem oknu, pozimi pa samo v temeljito prezračenih prostorih. Izredni utrujenosti in slabemu teku je pogostokrat vzrok nečisti, s sopro nasičen kuhinjski zrak, ki ga vdihavamo tekot dopoldneva, oziroma slaba ventilacija kuhinje.

7. Gospodinja naj ne pozabi na veliko prednost nočnega počitka. Načrt vseh njenih opravil mora biti izdelan tako, da ne delamo ničesar ponoči, kajti to je del dneva, ki je namenjen le popolnemu počitku.

8. Neprecenljive vrednosti so tudi kratki odmori za oddih in umirjenje tekot dneva. Gospodinja naj si po svojih razmerah določi nekaj takih odmorov v ne prevelikih presledkih (na 2 do 3 ure) ki naj jih prebije v popolnem miru. Naravnost čudovito učinkuje mirno, 5 do 15 minutno ležanje na tleh (na preprogi), pri deloma zastirtem oknu.

9. Za vsak obrat (tudi za gospodinjski) je potreben točen načrt, po katerem opravljamo vsa opravila, ki jih obsega. Načrt sodobne gospodinj in gospodinjstva je napravljen tako, da ji poleg vestno opravljenega dela ostane

10. čas za nego zdravlja in telesa. Sem spadajo, kakor vsi vemo sprehodi in telovadba v čistem zraku, kopanje, umivanje, negovanje kože, las, rok itd., kar je za gospodinj prav tako neogibno potrebno kakor za vsakogar.

11. Novo bo morda marsikateri gospodinj, če jo opozorimo, da pri domačem ognjišču ne zapostavljamo več leve roke pred desno kakor pravcato postorko. Urinolevico kakor desnico, naj nam pomagata in služita obe enako. Dostikrat uporabljamo obe naenkrat ali izmenjaje zdaj eno, zdaj drugo.

12. Naša dolžnost je tudi, da preprečimo vsako potratno moč, to se pravi, da ne delamo ničesar, kar ni potrebno. S stvarmi, ki nam nič ne koristijo, se ne pečamo. Za zgled bi navedli tole: Dan za dnem brišemo prah raz kopico neokusnih okraskov, figuric, praznih vaz; nešteto krat prenesemo in postavimo kos pohištva, ki je pri hiši samo v napoto (kajti v podstrešje ne sme, ker je še »lep«, čeprav neuporaben ter je le v nadlogo in trajno delo).

Če bomo ta pravila upoštevali kakor treba, nam bodo preje utrudljiva hišna dela postala igrača, zabava in oddih.

Največjo izbiro

kuhinjske posode aluminijaste ali emajlirane od najceneje do najdražje in sicer sive, ružjave, modre l. t. d. nudi edino le tvrdka z železino

STANKO FLORJANČIČ

Ljubljana Sv. Petra cesta 35

žaju. Kaj čuda, če se prej ali slej uda nekemu »zbrusenemu« šablonskemu poslovanju. Vendar bi rad poznal zdravnika, ki bi svojemu blagajniškemu pacientu odrekel pomoč in zaščito, če mu ta razodene svojo dejansko potrebo v primeri obliki. Zdravnik ni angel, niti svetnik, pač pa temeljna žrtev, ki vzdržuje socialno zavarovanje! Imejte do njega več obzirnosti, ki se v vsakem primeru bogato izplača!

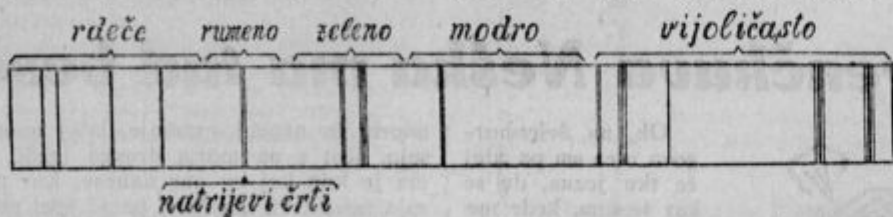
A. Š. v Lj. »Rumatizem« v roki in rami si preganjam s sredstvom, ki ga je časopisna reklama spravila tudi v naše kraje, a z uspehom niste zadovoljni. Svetujem Vam, ako imate potrpljenje in denarja dovolj, da se lotite zdravljenja s kakim drugim reklamiranim sredstvom in jih poskusite vse, kar se Vam ponuja. Ko se naveličate takega samozdravljenja, obrnite se do bližnjega zdravnika, ki bo ugotovil pravi vzrok Vašega rumatizma, zakaj pod tem imenom se skriva več bolezni, in Vam priporoči najuspešnejše zdravljenje

Določevanje snovi na zvezdah

Dostikrat v življenju zamajemo z glavo, ko slišimo ali čitamo o kaki novi misli, o kakem novem zasnutku, ki se je porodil v glavi tega ali onega znanstvenika, pa je po našem mnenju le domišljavec, ker se nam zdi, da je njegova misel neustvarljiva, nemogoča. Premnogokrat se pa le izkaže, da je mož imel prav, da njegove zasnove niso brez vsake prave podlage in mu le mi z našim »zdravim razumom« nismo mogli slediti. Ko pa stopi taka prevratna misel v okvir našega življenja, postane polagoma vsakdanja in nikdo ne vidi v njej kaj posebnega.

Začetkom preteklega stoletja bi pač nikomur ne padlo na um, da bi kdaj prišel čas, ko bodo mogli dognati, iz kakšne snovi so sestavljena svetovna telesa: Sonce, planete, zvezde stalnice itd. Znanstvenik, ki bi kaj takega trdil, bi gotovo prišel ob dober glas, če bi slučajno ne bil kratkomočno proglašen za bedaka. Kako naj — bi dejali — ugotovili, kakšne prvine sestavlja to telo, ko ga ne morem zmeriti, stehitati, segreti, raztopiti... ki ga niti v roko ne morem vzeti? Pa naj bi določil kemični ustroj teles, ki so milijone in milijone kilometrov oddaljena od nas! In vendar je ta čudež mogoč.

Leta 1666. je našel veliki angleški naravoslovec Newton, da se razkroji ali razleze ozek solnčni žarek, če ga pošljemo skozi stekleno prizmo in nato z zaslonom prestrežemo, v širok barvasti pas, spektrum imenovan. Spektrum vsebuje po vrsti rdečo, oranžno, rumeno, zeleno, modro in

vijoličasto barvo. Te barve pa niso med seboj ostro ločene, temveč prehajajo enakomerno ena v drugo, tako da so poleg pravih naštetih, zastopane vse možne prestopne barve. Nekaj podobnega opazujemo pri mavrici, ki nastane radi razkrajanja solnčnih žarkov v deževnih kapljicah. Tudi na lestenci v cerkvi, okrašenem s steklenimi biseri, lahko opazimo vse mogoče barve, ker se v njih razklanjajo svetloba. Večji ali manjši spektrum morejo povzročiti sploh vsa prozorna steklena telesa, če imajo določeno lego proti svetlu in so brušena po ravnih ploskvah. Ta pojav je podlaga posebni fizikalni vedi, spektroskopiji, ki preiskuje in tolmači spektra svetlobe raznih žarečih teles in je najučinkovitejši pripomoček astrofizike, mogočni veji astronomije, ki nas uči spoznavati fizikalne razmere zvezd. Ugotovili so namreč, da izžarja vsaka, v žareče plinastem stanju se nahajajoča snov svojo posebno svetlobo, ki jo nima nobena druga. Te razlike opazimo z neoboroženim očesom le v sila maloštevilnih primerih, ker dobimo vedno vtis celotnega spektra, ne pa posameznih barv v njem. Če pa to svetlobo s pomočjo spektroskopa — priprave s steklenimi prizmi — razkrojimo, dobimo spektrum, obstoječ iz več ali manj svetlih, vzporednih črt raznih barv. Železo jih ima

na tisoče v raznih delih spektra! V mnogoštevilnih poskusih so našli glavno pravilo spektroskopije: Število črt in njihova lega v spektru je za vsako prvino (železo, srebro, vodik, kisik...) drugačna in za isto prvino nespremenljiva. Za primer navedimo natrij, ki da dve rumeni črti, prav blizu ena drugi; teh črt ne pokaže nobena druga prvina. Odtod rumena barva vsakega plamena, če je v njem le nekoliko kuhinjske soli, ker je v njej natrij. Ako pa raziskujemo svetlobo, prihajajočo iz mešanice raznih prvin, dobimo spektrum, v katerem so točno vse črte, po številu in po legi, vseh v mešanici se nahajajočih prvin. Po številu črt in po njihovi legi moremo tedaj ugotoviti, iz katerih snovi je sestavljen žareči plin. V spektrih vseh svetovnih teles (tudi Solнца) dobimo črte prvin, le da so te črte iz vzrokov, ki jih tukaj ne moremo navesti, v pretežni večini temne, ne pa svetle. Snov v žareče tekočem ali pa trdnem stanju (n. pr. staljeno ali samo žareče železo) da spektrum brez črt; v tem spektru se preliva ena barva v drugo, ne da bi bil spektrum kjerkoli pretrgan. Ker manjkajo črte, je jasno, da ne moremo ugotoviti iz katerih prvin je zgrajeno tako telo. Podobno je s temnimi telesi (n. pr. Luna) ki le odbijajo prejetjo svetlobe. Ta imajo spektrum popolnoma enak onemu svetila (Solnce). Tudi v tem primeru ne moremo določiti kemične sestave telesa. Ker najdemo črte v spektrih vseh zvezd stalnic, smemo sklepati, da so te zvezde obdane z »ozračjem« silno visoke temperature (Solnce 6000° C,

najbolj »vroče« zvezde pa nad 20.000° C), pri kateri so vse znane prvine v plinastem stanju.

Vsa spektroskopska raziskovanja svetovnih teles potrjujejo pravilo — eden največjih uspehov astrofizike — da je v vseмирju snov povsod enaka. Prvine na Zemlji so tudi na Solncu in na drugih zvezdah. Pred kakimi 70 leti so našli v solnčnem spektru črte, ki se niso ujemale z nobeno do tedaj znanih prvin. Sklepali so popolnoma pravilno, da je na Solncu neka snov, ki jo na Zemlji še ne poznamo, pa so jo krstili na ime helij (grško ime za sonce) ali »solnčna snov«. Šele 26 let pozneje so jo našli tudi na Zemlji. Danes jo pa že vsak pozna vsaj po imenu, saj je znano, da je helij za vodikom najlažji, pa negorljivi (»zlahalni«) plin in zato najbolj uporaben za polnjenje zrakoplovov. Katastrofa »R 101« bi zdaleka ne bila tako strašna, če bi bil napolnjen s helijem.

Koliko nam more tedaj povedati svetlobni žarek, ta nežen tvor, ki je bežen kot naša misel! Ne prinaša nam le obvestila, da biva jo še drugi, daljni svetovi, razkrije nam v njih kakor vidimo, še mnogo več. Bistroumnost in umetnost astronoma mu izmakne marsikatero tajnost, ki jo je nosil leta in leta skozi vseмирske prostore. S. Br.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Nedelja, 26. oktobra. 9.30 Prenos cerkvene glasbe. 10.00 Versko predavanje. 10.20 Kmetijska ura. 11.00 Radio orkester. Trobenta solo. Vmes duet: gg. Jože Gostič in Tone Petrovič. 12.00 Tedenski pregled. 15.00 Ing. Jeglič: Pogovor s prijatelji. 15.30 Plošče: slovenska glasba. 15.45 L. Benko: Centralno mlekarско društvo v Ljubljani. 16.00 Shakespeare: Julij Cezar, drama (Ljudski oder). 19.30 Prenos iz Brna: »Knez Igor«, opera. 20.00 Casovna napoved in poročila, lahka glasba.

Ponedeljek, 27. oktobra:

12.15 Plošče (Mešan program). 12.45 Dnevne vesti. 13.00 Cas, plošče, borza. 17.30 Radio-orkester čelo solo. 18.30 Dr. A. Bajec: Italijansčina. 19.00 Prof. Tine Debeljak: Poljsčina. 19.30 Dr. Ivo Pirč: Zdravstveni domovi. 20.00 Prenos iz Prage. 22.00 Casovna napoved in poročila.

Torek, 28. oktobra:

12.00 Rasto Pustoslavšek: O stikih s Čehoslovako. 12.15 Plošče (Arije jugoslov. umetnikov, šlagerji iz zv. filmov). 12.45 Dnevne vesti. 13.00 Cas, plošče, borza. 17.30 Radio-orkester. Klavir in harmoniji. 18.30 Prof. Fr. Pengov: Napredek tehnike. 19.00 Prenos iz Prage, opera. 22.00 Casovna napoved in poročila. 22.15 Radio-orkester. Klavir solo.

Drugi programi:

Ponedeljek, 27. oktobra:

Belgrad: 12.45 Opoldanski koncert. 18.00 Prenos glasbe iz kavarne »Moskva«. 20.00 Prenos simf. koncerta iz Prage. 22.15 Ciganska glasba.

Budapest: 12.05 Koncert. 17.30 Koncert. 19.30 Filharmonični koncert nato ciganski orkester. Dunaj: 15.10 Popoldanski koncert. 17.00 Otroška glasbena ura. 17.30 Mladinska ura. 19.30 Koncertni večer: Pesmi in arije. Prenos iz Frankfurta. Milan: 12.15 Opoldanski koncert. 16.35 Otroški kotichek. 17.00 Plošče. 20.40 Pestr koncert. Praga: 20.10 B. Smetana: »Moja domovina«. Simfonični sprev. nato koncert orkestra. Langenberg: 17.30 Popoldanski koncert. 20.00 Večer pesmi in arij. 21.00 Lahka glasba. Rim: 12.45 Radio kvintet. 17.00 Koncert opernega orkestra. 20.45 Lahka glasba. Katowice: 16.15 Mladinska ura. 16.45 Plošče. 17.45 Lahka glasba. 20.30 Prenos operete. 22.15 Plošče.

Torek, 28. oktobra:

Belgrad: 12.45 Opoldanski koncert Radio kvarteta. 17.05 Citre. 18.30 Čehoslovaska in Jugoslavija. 19.00 Prenos opere iz Prage. Budapest: 12.05 Koncert orkestra. 15.30 Otroška ura. 17.30 Plošče. 19.45 Koncert orkestra: vesela glasba. 20.50 Koncert, nato ciganska glasba. Dunaj: 12.00 Opoldanski koncert. 19.35 »Dežela smeha«, opera, Fr. Schar. Fodelujejo: Reich, Tauber. Milan: 12.15 Opoldanski koncert. 16.35 Otroški kotichek. 17.00 Plošče. 20.40 »Manon« opera, nato jazz-orkester. Praga: 18.30 »Libuša«, opera, B. Smetana; prenos iz gledališča. Langenberg: 20.00 Ljudska glasba. 21.00 Večerna glasba. Rim: 12.45 Koncert lahke glasbe. 13.30 Vesela glasba. 17.00 Vokalni in instrumentalni koncert. 20.35 »Dve sodbi«, komedija. 21.00 Proslava 9. obletnice pohoda nad Rim. Katowice: 16.25 Plošče. 17.45 Popoldanski koncert. 19.15 Predavanje o poljski literaturi. 20.30 Prenos iz Varšave. Mor. Ostrava: 16.00 Koncert vojaške godbe. 18.25 Prenos opere iz Prage. 22.25 Koncert orkestra. Leipzig: 16.30 Radio koncert. 19.40 Zabavni koncert. 21.30 Koncert.

AVIZO!

3
4

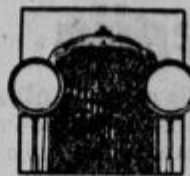
Plačilo na 10 obrokov!
Vprašajte takoj

Prihodni mesec prične naša reklamna prodaja:

Troelektronski »REINARTZ« komplet z elektronskimi, akumulat. 18 AH, anodno baterijo 90 V, atenskim materialom ter finim zvočnikom za Din 1900 —

Štirielektronski »REINARTZ« komplet z visokofrekv. elektronsko z zamreženo anodo ter ostalimi kvalitet. elektronskimi, akumulatorjem 36 AH, anodno bat. 120 Volt, atenskim materialom ter izredno finim angleškim zvočnikom AC 27 za Din 3600 —

RADIO LJUBLJANA
Miklošičeva cesta 3. — Telefon 3190

Za tem hladilnikom je osemcilindrski Buickov motor, ki so ga tri leta preizkušali, preden so ga postavili na trg.

8

NOVI BUICK 1931

Osemcilindrski voz z zgoraj krmiljenimi ventili

BUICK je dosegel novo etapo v svojem razvoju: postavil je na trg celo vrsto odličnih voz — vse z zgoraj krmiljenimi ventili v osemcilindrskih motorjih.

Tri leta preizkuševanj na preizkuševalnem terenu General Motors, tri leta neumornega iskanja so rodila serijo voz, ki izključujejo vsako primerjavo z drugimi vozovi in

Pozor na pet važnih točk

1. Osemcilindrski motor z zgoraj krmiljenimi ventili, tri leta v preizkušnji na preizkuševalnem terenu General Motors.
2. Prestava Syncro-Mesh. Tiho in gladko prestavljanje hitrosti.
3. Regulator za temperaturo olja, ki jamči tih in gladek tek motorja tako v vročini kakor v mrazu.
4. Leto za letom prodaja Buick več ko dvakrat toliko voz kakor njegov najhujši tekmeč.
5. 88% lastnikov Buicka kuvi novi Buick, kadar si zažele novega voza.

onemogočajo vsakršno obojavljanje pri nakupu.

Preberite skrbno spodnjih pet točk in dobili boste sliko mehanične popolnosti tega voza. Če se hočete resno seznaniti z Buickom 8, če hočete videti, kako se ponaša na raznih vrstah cest, kakšni so mu pospešek, zaviranje, pogon: zahtevajte poskusno vožnjo. Naši zastopniki vam jo z veseljem priredijo.

BUICK

GENERAL MOTORS

CONTINENTAL S. A.

Šah

Italijanska partija.

(Igrana na zadnjem mednarodnem šahovskem turnirju v Frankfurtu n./M.)

Beli: Herrmann. Črni: Hussong.

1. e2 — e4	e7 — e5
2. Sg1 — f3	Sb8 — c6
3. Lf1 — b5	a7 — a6
4. Lb5 — c4	Sg8 — f6
5. d2 — d3	Lf8 — c5
6. Le1 — c3	d7 — d6
7. Sb1 — d2	Le8 — e6
8. Le3 × c5	d6 × c5
9. Le4 × e6	f7 × e6
10. Sd2 — c4	Sf6 — d7

Črni stoji sedaj jako neugodno. Napol odprte črte (d in f) omogočijo, da prideta črna stolpa pozneje do polne veljave.

11. a2 — a4	Dd8 — f6
12. c2 — c3	
Beli išče na damskem krilu prednosti.	0 — 0
13. 0 — 0	Ta8 — d8
14. a4 — a5	Sc6 — e7
15. Dd1 — b3	Sef — g6

Jako energično nadaljevanje. Črni na damskem krilu kapitulira in napada nasprotnikovega kralja.

16. Db3 × b7	Sg4 — f4
17. Sf3 — e1	Df6 — g5
18. Kg1 — h1	Tf8 — f6
19. Sc4 — e3	Td8 — f8
20. Db7 × c7	Tf8 — f7
21. De7 × c8 +	Sd7 — f8
22. De3 × c5	

S tem krije beli e3. Računati pa more že sedaj na različne žrtve, n. pr. S × d3, S × d3, D × e3 itd.

23. Tf1 — g1	Dg5 — h5
24. Kh1 × h2	Dh5 × h2 +

Da se žrtvuje kraljica, je jako važno. Kralj pride v mrežo.

25. Kh2 — g3	Tf6 — h6 +
26. Kg3 — g4	Sf4 — e2 +
27. Kg4 — g5	Pf7 — f4 +
	Th6 — h2

Sedaj grozi h7 — h6 mat.

Trgovina

Marlja Rogelj

LJUBLJANA :: Sv. Petra cesta št. 26
priporoča svojo bogato zalogo zimskega blaga za plašče, obleke in perilo, izgotovljene plašče, obleke, otroške obleke in toplo perilo, žemperje, trikotaže, odeje, ruhe, nogavice.
Dobro blago. Zadnja novost. Najnižje cene.

28. De5 × f8 +	Kg8 × f8
29. Se1 — f3	h7 — h6 +
30. Kg5 — g6	Kf8 — g8
31. Sf3 × h2	Tf4 — f5!!

Krasen konec. Po e4 × f5 sledi Se2 — f4 mat. — Situacija je razvidna iz diagrama.

Zadnji konj je matiral.

Rešitev šahovskega problema št. 10.
(K. in M. Bilenko.)

Beli: Kh7, Dh3, Se8, Lf1, Td3, Sa2, La1, Bd5, b4, a4 (10).
Črni: Kc4, Db1, Ta8, Tg5, Lh2, Bb3, c5, g7, h5 (9).

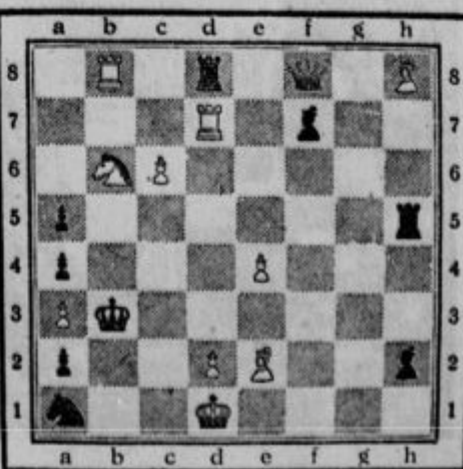
Mat v dveh potezah.

1. Dh3 — f5!

Šahovski problem št. 16.

(I. Schiffmann.)

Beli: Kd1, Dh8, Tb8, Td7, Lh8, Sb6, Le2, Bc6, e4, d2, a3 (11).
Črni: Kb3, Td8, Lf7, Th5, Lh2, Sa1, Ba5, a4, a2 (9).

Mat v dveh potezah.

Francoska tujska legija

Tujska legija je v glavnem sestavljena iz poklicnih vojakov, nestalnih pustolovcev in pobeglih zločincev. Ob začetku svetovne vojne je bilo v legiji 70% Nemcev in 30% mednarodne sodrge. Ugleda legionarji niso imeli in tudi časti ne, samo samim sebi so bili zvesti. Bolgari, Rusi, anamitski črnci, apaši, Španci, Nemci in Armenci: čast in zvestoba — o kaki ljubezni do Francije seveda ni bilo govora — to je bila prevelika zahteva od tako pisane sodrge. Vendar pa v tujski legiji ni manjkalo hrabrosti in discipline in tekem desetletij so si v vojaških analizah Francije pridobile dober glas.

Leta 1835 so bili legionarji silno ogorčeni, ko so jim ukazali, da se morajo boriti na španskem polotoku. Te boje so namreč primerjali viharju v kozarcu vode in v očeh drugih so ti boji zmanjšali hrabrost legionarjev. Prišli pa so dnevi, ko je bilo treba z dolginimi in trdovratnimi boji osvojiti ozemlje, ki se danes imenuje Francoska Indokina; Tongking je v analizah legije ime, ki ji je pripomoglo do velike slave.

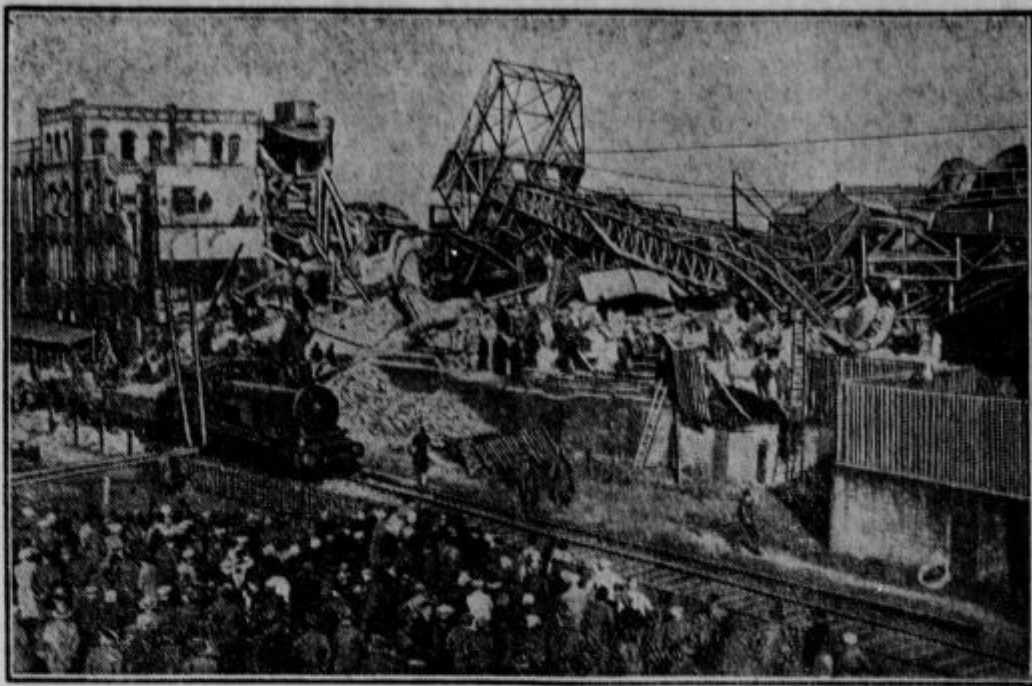
V nemško-francoski vojni se je tujska legija odlikovala, ko je s težkimi izgubami krita umikanje francoske armade. Nato je šla l. 1871 nazaj v Alžir, da zatire upor Kabilov. Nato je tvorila glavno francosko vojaško silo v kolonialni Afriki. Pogostni nenadni upori Arabcev so zaposljevali legijo do izbruha svetovne vojne. Leta 1915 se je tujska legija hrabro borila v Champagni in pri Arrasu, pozneje pri So-

lunu. Nato se je vrnila nazaj v Afriko in l. 1925 so jo poslali v Sirijo. Do l. 1915 so imeli tujsko legijo v primeri s francoskimi linijskimi polki za manjvredno. V svetovni vojni pa je postala enakopravna z najuglednejšimi francoskimi polki.

Legija je danes sestavljena iz štirih polkov, šteje 14.000 mož in je jedro francoskega 19. armadnega zbora. Služba je sledeča: vsako soboto je pregled, ob torkih ponočni pohodi, ki se začne ob pol štirih zjutraj in končajo ob pol desetih, vsak četrtek pa so manevri z 20 km dolgim pohodom in boji. V tujsko legijo se sprejemajo prostovoljci, ki se zavežejo služiti pet let. Po preteku petih let ima legionar pravico do francoskega državljanstva. Francoski državljan pa ne more biti sprejet v tujsko legijo, če ni že poprej zadostil vojaški dolžnosti v kaki edinici francoske armade. Po petnajstletnem službovanju v tujski legiji ima legionar pravico do pokojnine.

Pri četi, ki je sestavljena iz tako različnega človeškega materiala, je seveda potrebna brezobzirna disciplina. Kasni so silno stroge. Begunec kaznujejo v vojni s smrtjo, v mirnem času pa z 8letno ječo. Vendar so dezer-tacije silno redke, ker so skoro nemogoče; kam pa hoče v notranjosti Afrike pobegniti, saj mu manjka tudi denarnih sredstev.

V tujski legiji služ. tudi več Slovencev, ki se le redko oglasijo in prav nič ne pohvalijo.

Alsdorfska katastrofa. Vsa Nemčija je zavita v globoko žalost radi strašne rudniške katastrofe v Alsdorfu pri Aachenu. Nad 260 mrtvih, na stotine vdov in sirot, to je rezultat par morilnih sekund. Na sliki vidimo nesrečni kop Ana II po eksploziji.

Kurenčkova Neška ma tud beseda

Oh, na Selenburgova ulca sm pa zdej že tku jezna, de se kar tresem, kedr me pot ke zanesa. Ja tku m še ni hmal ena reč u želodec ležala, kokr ta ulca. Ke zagledam tista flikarja pu tleh in tiste luže, ke b pasale kvečem kam ke u Kurja vas, ne pa tle u sred mesta, se use-li spoumem na moja ta židana ubleka, ke je še zdej tku puflekana, de se m če kar želodec ubrnt, če ja pogledam. Use sorte mitnce sm že puskusla, de b tiste fleke vn spraula, pa je use zastojn. Ud samga drgnejna se je že začela žida enfat, fleki sa pa še zmeri tak, ket sa bli, če nisa še grši.

Ce ve kdu za kašn tak mitl, ke zagvišn fleke ud fig, sevede ud kojnskeh, iz žide vn sprau, nej u tku prjazn in nej m kar pu pošpuruči, pa ena marka nej za usak slučaj zraven prluži, de se mu um lohka zahvalila, če u res kej mual. Še bl pametn b pa blu, če b naš časupisi začel en tak kutiček, kokr sa »Zdraunška pusctvujnac, vn dajat, de b se vedl lde kam ubrnt, kedr b se kej pupackal. Za lblančane b blu tu hedu potrebn... No, kua um tlela na drobn prpuđvala, sej sami veste kuku in kaj.

Astn, nej se ta al pa un usmil, če že ne mene, pa saj moje ta židane ubleke, ke m ja je moj moč kupu za narodne reprezentacije in druge take kumedje. No, sej ja prouzaprou se ni plaču, pa plaču ja u že, če ja u mogu, pa je fertik.

Ta nar bl me pa še tu gifa, ke se m zdi, de moj moč že mal šnufa, kua se je iz moja ubleka zgudl, zato ke me usak dan nagajna, de nej ublečem ta židana ubleke, ke sm tku luštna u ne, de sm kar za ugriznt, kokr prau. Sevede se jest zmeri izgubarjam, de taka ubleka ni kar ke u en dan za nost in de ja um ubleka sam tekat, kedr uma mele kufekranciarce kašna seja. Zdej me pa spet kar

naprej in naprej sprašuje, kdaj uma mele ta seja. Jest s na morm družga mislt, kokr, de mu je kdu kej na mus nanesu. Kar naenkat u soja novica vn zbruhm, pa se spet en ceu mesec na uva pugledala in uva mula držala. Tu je mogu m že spet Frtaučku Gustl parkle umes. Ta žverca ma pika name, udkar sm mu dala lauppos. Sej se je že tekat, ke je vidu moj maler, tku frdehtik namuznu, de se m je prec zdel, de nau mogu gofle držat in de u gvišn iz tega še kej vn pršu.

Figa me briga use skp, če prou zve moj moč. Sej nism jest uržah.

Selenburgova ulca je že ud nekdej ena taka ulca, ke ni za nekamer. Ta nar bl pametn b naredl, če b ja zaplankal, al pa kar čist preč udpraul. Sej prouzaprou ni za družga, kokr za zjale predajat. Tam nasprut pošte se zberaja tak ke nimaja družga dela, ket de zjale paseja, puštenem ldem, ke morja pu upravkeh, napota delaja in jh skus zube ulačja. Punavad cela ulca tku zastauja, de še pudgana, če b bla kulčekj bulš rejena, skus na more. Kuku u pa pol en člouk skus pršou!

Kua tu mca, če stuji tam na sred ulce pulcaj in na use plati maha in upleta iz rukam ukul sebe, kokor deb se muham branu, de b pa tiste zjale mal iz pendrekam puzgačkou in jm na ta viža dau zastopt, de je ulca prouzaprou za hodet in pa za vozet, zjale predajat nej greja pa na plac, ke je za tu tle. O, tistga pa ne! Sam na kulesarje ma prou šorf. Če se ker kakšmu takim zjale iz kulesam ke u hrbet zaleš, ke se mu neče umeknt, ga dene prec na protokol. Tist pa na pumisl, de kulesari na morja vozet pu luft, ke nimaja repetnic, kokr eroplani.

Mene tu ta nar bl gifa, ke ni nubene vorngre u lblan. Štedenti nej se greja učit, tist ke nisa štedenti, nej greja pa delat in s kruh pušten služet, kokr s ga morma druha.

Ce b bla jest pulcaj, b hitr vornga nardila. Sm že drgačne tiče ukrutila in jih vornga naučila. Če b na slu draž, b pa štantnina ud nh pugervala. Če ja morja plačvat brajnuke, na plac, ke pumaranc, jabuka, češplje in druge take dobre rei predajaja, za kua b ja pa tist na plačval, ke zjale predajaja. Ki je tuki pravica? Prosm!

K. N.

Nacek s Prlekije je naenok v konkurzi

Kaj smo tak ti bojši virtovje v Prlekiji, mammo vsi toto veko smolo, kinikol ni mammo penez, dača pa je skos vekša. Pr štaciini tak vsaki lahko ve, kak je zaslužek, pr grünti pa še se meje zaslužti. Jas man na špiči Prlekije svojo gorico, pa sn zaj tote zadje dni

na braje hoda. Se je vse lepo kazalo celo leto, zaj pa mi je toti dež preci sferderba. Tak je gnilele no plesnivo, ki sn moga dvakrat pobirati. Zaj pa še je mošt tak fal. Se bi človek moga znoreti od jeze. Po pet rajniš ti plačajo liter. Če pa gren v krčmo, pa moten za dosti slabšo brozgo kak je moj mošt plačati štirindvajsti goldinarov ali pa še več. S tistimi, kaj so take niske cene za letošji mošt delali, de gvišno v pekli poflastrano — se ali druga tudi ne zaslužijo. Odkod pa naj mi vajnpauri dobimo dnare, ki mo dačo plačivali? Škoda ki dnar ne rase — jas bi si celi breg, kaj man zaj gorico, z dnaron nasada, te pa bi gvišno zadosti penez dnar za dačo. Na naših štajramtih najbrže majo tako zemlo, ki v jo dače sadijo, vači človek skoro nemre vrjeti, kak, ki je vsako leto vekša — bogve, glu jo gi zaleyte celo leto, ki je v jesen že tak visoka. Jas bi bija za to, ki bi na štajramtih vzeli cene od mošta v rejo, leki bi pri jih vekše zrasle, da prinas v Prlekiji je presneto slab grünt za dnare. Če pa gdu ve gi indri v naši državi za taki grünt, ki bi na jen dnari hteli rasti, te mi naj melda, jas mo časi eno joho kupa.

Zaj, če si človek preračuni, keko galicija košta, keko žveplaje, keko kop, keko vezaje, keko delavci, keko gnoj, keko tomažova žlindra, no kaj še je vsega druga not pr grozdj... preša, pičeli, se se te nazadjo resen lehko za lase preme. Kan pa mo prišli pr tak niskih cenah. Jas sn ba zaj prsiljeni nad štaciinam pa nad goricami konkurz napovedati, če pa niman krajcara penez, dačo pa bi moga plačati. Cimermanske farbe se mi je celi magacin pogubila (voda je cuj prišla, pa je stihlena gratala), zajfnce pa mi je povoden tri polovjake odnesla, vino nič ne vala, edina pomoč, ali krez mejo potegniti (pa toga dober državlan ne naredi), ali pa konkurz napovedati. Jas sn zaj za enok konkurz napoveda, »Zavarovalnoco«, ki bi mi edina še vtegnola kaj nesti, pa so mi prepovedali.

Zaj mo se najbrže presela vün na frajbajt pa mo začaja čista novo življeje. S totot farboj pa zajfncoj blo je tak teko dela no skrbi, ki sn polek še regmatizem doba pa sive lase. Moja milostliva pa je tak doj bujta, ki je ne vujplen več nigi pokazati. Mena sn se dati tudi fotografirati, pa kaj, ki se ne splača, da niman nikake obletance, ki bi me v cajtnge namalali. Una ma ali zaj to šezdeseto na pükli, pa je resen pregrda, ki bi jo do fotografirati pa v cajtnge namalati. Pa jas si tudi mislin, ki bi nihjene cajtnge ne bi htele svojin čitatelom žmaha pogibiti s takot fotografijoj.

Pa, ki nedo druge warproške ženske toga zamerti, zato še enok vse vküper praf lepo pogrda, od vseh tih drugih pa do že drugi povedali, kake so.

Za slovo z Marproga pa se nečen nikomi zamerti, zato še enok vse vküper praf lepo pozdravljan Vaš

Nacek s Prlekije
bivši štaciinar z žajfncoj pa cimermanskoj farboj v konkurzi.

Prof. dr. Waeting, pruski notranji minister, je te dni nenadno odstopil.

Tvornica ponarejenih demantov

V Johannesburgu v Južni Afriki je policija po dolgem prizadevanju odkrila izbornu urejeno tvornico za ponarejanje demantov. »Podjetje«, ki je imelo svoj sedež v najubožnejši četrti, se je bavilo z izdelovanjem ponarejenih, nebrušenih demantov različnih vrst.

Zanimivo je, da ponarejeni demanti, ki jih je izdelovala tvornica, niso bili določeni za regularno trgovino, ampak izključno le kupcem ukradenih dragih kamnov. V južni Afriki je namreč silno razširjeno tihotapstvo z demanti, ki pa ni pravzaprav nič drugega kakor tatvina. Lastniki te tvornice so bili sami domačini-rudarji, katerim se je vedno kljub strogi pažnji rudniških oblasti posrečilo, da so kradli demante. Te pa so potem prodajali za smešno nizko ceno. Ker pa je ta postopek združen z velikim rizikom in ker so tudi tozadevne kazni precej visoke, so se rudarji odločili, da sami izdelujejo »ukradene« demante. Ponarejeni demanti, ki jih je tvornica izdelovala iz marmorjevega stekla, so bili večinoma tako posrečeno izdelani, da so jih celo strokovnjaki težko ločili od pravih. Tolpo ponarejevalcev so sedaj pozaprl, vendar pa sumijo, da ima ta družbica na vesti tudi ponarejanje denarja, ker so v prostorih tvornice našli tudi več takih aparatov.

— PEŽE —

odstrani tako; in brez sledu "Creme Orizol" Dobiva se v lekarnah, drogerijah in parfumerijah. Zalo ga "Cosmopolita", Zuerich, Švicarska. — Telefon 1000.

Alsdorfska katastrofa. Reševalci odnašajo žrtve strašne nesreče.

Naše vinogradništvo

Po trgatvi na Bizelskem

Vsi vinogradniki so letos s trgatvijo nasenkrat začeli, zato je bilo veliko pomanjkanje delavcev. Tam spodaj blizu Sotle pri kapelici sv. Florjana — borza dela — je bilo vasko jutro živahno povpraševanje. Preko so Hrvatje prihajali in se moško pogajali za čim večji za luč. Sveda vinogradniki so jih bili veseli, da so le prišli. Radi deževja se je trgatve itak do go zavlekla.

Vinski hrami so odprti, tam je čisto stikalo čee noč in dan ter se požni sodi s sadnim moštom. Vse do zadnjega deževja je kazalo na izbornu trgatve. Vremenski preobrat tik pred trgatvijo pa je marsikateremu vinogradniku p e enil nad dobljeno količino vinskega prideška, ker mu ga je mnogo šlo v zgubo. Vendar nas pa zadovoljuje, da je letošnji mošt še vkljub slabemu vremenu pokazal zadovoljiv procent 17 do 20 odstotkov sladkorja, zato tudi lahko pričakujemo, da kapljica ne bo dosti zaostajala za lanko.

Oglašajo se že tovarniki, vendar kakih pomembnejših kupčij ni beležiti. Potrebno se mi zdi omeniti hude grehe, ki se tokrat začnili par let pojavljajo po naših vinskih goricah p i kupčiji z vinom na škodo producenta in konzumentov. Mnogi premeteni posredovalci »mešetarji« izvažajo od kmetov visoke nagrade in provizije za morebitno uspešno prodajo vna. Tako nečestno izkoriščanje vinogradniške bede je treba najstrožje obsoditi. Vinskim kupcem nujno priporočamo, da z večjim zaupanjem prihajajo v naše vinske gorice naravnost k producentom brez vsiljivih posredovalcev. Saj imajo dovolj ugodno priložnost za cenjen nakup brez nepotrebnega posredovanja. Potrebna eventualna pojasnila v tem primeru se lahko dobijo pri stanovski organizaciji bizelskih vinogradnikov, t. j. Vinarska podružnica na Bizelskem.

Težave ljutomerskih vinogradnikov

Ljutomer, 27. oktobra 1930.

Vinska trgovina se v Ljutomeru nikakor ne more več razviti. Sploh ni nobenega povpraševanja za ljutomerskimi vini. Domači vinski trgovci kupujejo od manjših posestnikov manjše količine po nizki ceni, tujih kupcev pa sploh ni. Prejšnja leta je bilo drugače. Ob trgatvi je Ljutomer kar oživel od vinske trgovine. Prišli so tuji, največ Avstrijci in so od preše kupili vso mošt. Domačemu vinogradniku znanje kletarstva niti ni bilo potrebno. Mošta je obdržal doma samo za domačo uporabo.

Danes je drugače. Vse gre v domačo klet in vinogradnik mora znati z vinom prav ravnati, posebe z vinom iz gulega grozja, kakor letos. Kletarstvo pa v ljutomerskih goricah še ni na vrhuncu. Premalo je še zmisla za sortiranje za snažno posodo, za pretakanje mošta, razsluzenje . . . itd. Vinska kriza zahteva znanje kletarstva. Nobene kupčije in nobenega izvoza. Umetni »ljutomerčan« in »marinar« sta nam vzela renome na avstrijskem trgu. Uvozna carina v Avstrijo nam zapira trg.

Slišimo, da namernjavjo Avstrijci zgraditi v bližini Gradca velikkanske preše, kjer bi prešli od nas brez carine v Avstrijo uvoženo grozje. To bi ne bilo napačno. Bomo pa grozje prodajali in izvažali. Če bo šlo. Mogoče, da je ravno v tem rešitev naše vinske krize. Svet se obrne. Nekdaj so vinaki kupci spraševali za moštom, danes vinogradniki sprašujejo za vinskimi kupci in ponujajo blago.

Kaj pa hočete, ko je pa treba plačati pri trgovcu lanko galico in žveplo. Vprašanje je seveda, ali posestnik z izkupitkom za posli prodano vino krije stroške svojega obdelovanja. Skoraj gotovo da ne. Sam se tega dostikrat niti ne zaveda, da ima izgubo, in to radi pomanjkanja dobrega knjigovodstva. Sami sebi zastiramo oči.

Zaključni račun za 1929-1929.

»Službene Novine« št. 244 z dne 24. oktobra 1930 objavljajo zakon o odobritvi računa dohodkov in izdatkov za 1928-1929. Redni in izredni dohodki po proračunu so znašali 7541.1 milj., izdatki pa 7301.1 milj., torej je bilo preseška 240 milj. Dohodki drž. pod etij so znašali 6342.8 milj., izdatki pa 3933.1 milj. Dohodki (računajoč tudi suficit) po čl. 40 zakona o državnem računu odstavku so znašali 1756.8 milj., izdatki pa 1135.1 milj., torej 121.7 milj. Din preseška.

Nazadovanje števila natovorjenih vagonov. V prvih 8 mesecih t. l. je bilo na naših železnica natovorjenih samo 976.000 vagonov v primeri z 1.021.000 v istem času lani. To nazadovanje je pripisovali predvsem zmanjšanju rudarske produkcije. V prvih 7 mesecih lani so nakopali v naši državi 3.084.000 ton premoga, v prvih 7 mesecih letos pa samo 2.897.000 ton. Posebno občutno je nazadovanje produkcije premoga v naši banovini, kjer zaostaja še 30% za lanko količino.

Poraba sladkorja. V sladkorni kampanji 1929—1930 je znašala (po podatkih »Narodnega blagostanja«) poraba sladkorja v naši državi 96.981 ton, v prejšnji kampanji pa 95.305 ton. V prvih 8 mesecih t. l. je bilo potrošenih 64.331 ton sladkorja, v prvih 8 mesecih lani pa 70.294 ton.

Trošarina je dala v mesecu septembru t. l. 88.4 milj., (v avgustu 66.7, septembra lani 71.0, proračun 75.25). Takse pa so prinesle državi v septembru 98.5 (avgusta 101.3, septembra lani 97.6 milj., proračun 103.8 milj.). — V prvih 6 mesecih proračunskega leta (od 1. aprila 1930 do 30. septembra 1930) je dosegla trošarina donos 428.9 milj. (lani v istem času 441.1, proračun 451.5), takse pa 610.2 milj. (lani 583.6, proračun 622.8 milj. Din).

Monopolni dohodki v avgustu so znašali 212.1 milj. Din v primeri s 220.1 milj. Din v avgustu lani. Edino dohodki od petrolea so letos višji kakor lani. Skupno so dosegli monopolni dohodki od 1. jan. do 31. avg. letos vsoto 1531.9 milj. Din v primeri s 1476.3 milj. Din v istem času lani. Na bolj so narasli dohodki od tobaka (za 59.9 milj. Din), padli pa so dohodki od cigaretnega papirja za 14.7 milj. Din.

Nazadovanje izvoza medu. Zaradi vedno močnejše ruske in ameriške konkurence je izvoz našega medu zelo nazadoval. Amerikanci in Rusi nudijo svoje blago po 12 Din, cena našemu blagu pri producentu je pa 14 Din. Zato je prenehal naš izvoz v Avstrijo, Nemčijo, Švico in na Češkoslovaško. Samo pri zvezi hrvaških čebelarjev leži 20 vagonov medu za izvoz.

Zlati zaklad Francoske banke je ta teden narasel za eno milijardo frankov, presežek 50 milijard frankov in s tem dosegel rekordno višino. Istočasno je dosegel devizni zaklad višino 25 milijard. Odstotek zlatega kritja je dosegel 54%, tako je francoski frank na bolje krita valuta sveta.

Črno leto v New Yorku. Skupna tržna vrednost na newyorški borzi notiranih delnic je v septembru padla za 7 in pol milijarde dolarjev. V primeri z istim časom lani izkazuje tečajna vrednost vseh delnic padec za 17 milijard dolarjev.

Posojila Banke za mednarodne obračune. Kakor poročajo švicarski listi, je Banka za mednarodne obračune dala Grški Narodni banki 200 tisoč funtov šterlingov kredita, katere je ta naprej posodila Kmetijski banki po 6%. Posojilo je petmesečno. Podobna posojila je dala banka tudi Poljski, Romuniji in Češkoslovaški, vendar praški listi demantirajo, kar se tiče Češkoslovaške, to vest.

Prodaja sterih lesenih in pločevinastih sodov se bo vršila na o.ert. licitaciji dne 11. nov. pri osr. skladišču materiala v Zagrebu.

Borza

Dne 25. oktobra.

Tudi ta teden je bil devizni promet znaten, znašal je na ljubljanski borzi 23 milj. Din v primeri s 25, 19.6, 27.5 in 19.7 milj. Din v prejšnjih tednih. Promet je bil posebno znaten v devizah London in New York. To kaže, da je ugodno stanje (za nakup sveda) dolarskih papirjev povzročilo še nadaljne nakupe. Saj je šel tudi ta teden dnevni promet dolarskih papirjev v desetstisoče dolarjev. Devizni tečajji so bili v začetku tedna čvrsti radi čvrstote švicarskega franka, kasneje pa so popustili in so le malo variirali.

Elektno tržišče je popolnoma pod vplivom razvoja tečajev dolarskih papirjev v inozemstvu. Trg delnic je bil razmeroma živahen in so se tečajji industrijskih papirjev uvrščali. Posebno moramo omeniti Trbovelsko, katere tečaj se je uvrstil od 363 na 375, proti koncu tedna pa popustil na 370.

DENAR

Curih. Belgrad 9.1275, Amsterdam 207.475, Atene 6.655, Berlin 122.78, Buselj 71.80, Budimpešta 90.20, Bukarest 3.06, Carigrad 2.44, Dunaj 72.63, London 25.03125, Madrid 55.30, New York 515.05, Pariz 20.215, Praga 15.27, Sofija 3.73, Trst 26.965, Varšava 57.70, Kopenhagen 137.80, Oslo 137.80, Stockholm 138.325, Helsinki 12.975.

VREDNOSTNI PAPIRIJI

Notacije drž. papirjev v inozemstvu. London 7% Bler. pos. 81.50—82.75, New York 8% Bler. pos. 92—93, 7% Bler. pos. 81.75—82.50, FHB 80—81. **Dunaj.** Don. sav. jadr. 88.45, Wiener Bankverein 17.40, Creditanstalt 47.20, Escomptes. 158.90, Slavex 6.55, Mundus 151, Alpine 20.45, Trboveljska 45.50, Rima Murany 79.75.

Žitni trg

Svetovni žitni trg je razmeroma miren, vendar imamo babeležiiti ta teden par važnih dogodkov. Predvsem nam je omeniti izpremembo uzočn čikaške borze. Vse kaže na to, da hoče v Ameriki umetno držati cene žita, ker stavljajo ovire prodajalcem. Vendar obstoja nevarnost, da bodo postale cene za termine samo nominalne. Na drugi strani pa vpliva na trg objavljena bilanca svetovne letine in potrošnje. Svetovno letino ceni statistični urad v Ottavi (Kanada) na 4470 mil. bušjev (bušel ima 27 kg), v primeri s 4204 milijoni lani. Svetovni presežek, ki je namenjen za izvoz pa cenijo na 1272 mil. bušjev, dotim znaša o istočasno potrebe samo 752 milijonov. Tako je torej pričakovati velikega neprodanega preseška. Največja nevarnost za žitni trg pa je nadalje negotov donos letine v Argentini in v Avstraliji. Za slednjo je že znanih nekaj podatkov. Zaradi velikega povečanja posejane površine (od 5.7 na

7.3 mil. ha) je računati na pridelek 55 mil. stotov v primeri s 34 mil. v letu 1929. S tem bi Avstralija imela rekordno letino) dosežani najvišji pridelek je bil 45 mil. stotov. Tako ne kaže na svetovnem trgu dobro za bodoči razvoj žitnih cen. Svetovni trgi so razmeroma stabilni in ne beležijo posebnih gibanj.

V soboto je bil položaj na žitnem trgu popolnoma neizpremenjen. Budimpešta je javljala slabo tendenco. Pri nas pa so ostale cene na večerajšnji višini. Na trgu so ponudbe prilične, vendar je trg brez interesa in miren. Tako naše kakor romunske cene so nad svetovno pariteto, izvoza ni in edini večji kupec je Priv. izvozna družba, ki pa kupuje blago v svrhu vzdrževanja cen; sedaj blaga ne prodaja in čaka na boljše cene, kar pa po položaju na svetovnem trgu sodeč ni tako gotovo. Poslovanje se giblje v zelo ozkih mejah.

Budimpešta. Tendence slabša. Promet majhen. Pšenica marec 16—16.01, zaklj. 16—16.01, maj 16.30, zaklj. 16.30—16.31. — Rž marec 9.16—9.20, zaklj. 9.18—9.20. — Koruza maj. 12.26—12.33, zaklj. 12.33—12.35.

Novi Sad. Koruza stara bč., sr. 105—107.5, ban. 100—102.5; nova bč., sr. 70—72.5, bč., sr. den., jan. 77.5—80, bč., sr. marec, april, maj 95—97.5, ban. sept., jan. 72.5—75, sr. posušena 90—92.5, sr. posušena (ladja Dunav) 87.5—92.5. — Moka bč. Og. Og. 260—270, 2 230—240, 5 200—210, 6 160—170, 7 110—115, 8 77.5—82.5. — Fižol bč., sr. 275—285. — Otrubi bč., sr., ban. 62.5—67.5. — Vse ostalo neizpremenjeno. Promet: pšenica 15, koruza 21, moka 6 vagonov. Tendence slaba.

Les

Tako naš kakor svetovni lesni trg stoji v znamenju nezanimanja kupcev. Cene, ki so bile nudene na licitacijah raznih imovinskih občin kažejo, da bodo morale občine ponovno razpisati cene, pa po znatno nižji izkljeni ceni, govore od 20 %. Cene izkazujejo nadalje padajočo tendenco, kar pritiske nekaterih držav na zapadnoevropske trge še ni ponehal. Tudi na francoskem trgu, ki je bil zadnje čase važnejši kakor angleški, so cene občutno nazadovala radi velikih poljskih prodaj. Kupčija je ponehala tudi na francoskem trgu. V Angliji je nastopila razjasnitev položaja zaradi sporazuma z Rusi in angleškimi uvozniki. Italijanski trg je še vedno miren in nakupuje se za zimo le za skladišča. Vendar je razvoj cen popolnoma odvisen od politike producentov, ki ne bi smeli nuditi blaga po vsaki ceni, samo da ga prodajo pa tudi z izgubo, glavno jim je pa do tega, da pridejo do gotovine.

Hmelj

Nürnberg, 25. okt. as. Pripeljanih je bilo 160 bal, prodanih pa 50. Povpraševanje je bilo precej majhno. V glavnem se je nakupovalo prvostni hallertauski hmelj po najvišji ceni 108 mark. Inozemski hmelj brez kupčije. Razpoloženje in cene čvrste.

Iz službenih objav

Likvidacija in poziv upnikom. Tvrdka L. M. F. Depot, kolinska voda in toaletne potrebščine, d. z. o. z. v Ljubljani, je stopila v likvidacijo in poziva upnike, da prijavijo svoje terjatve.

Licitacije. Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu razpisuje za 13. nov. ofertalno licitacijo za ureditev in instalacijo centralne kurjave, sanitarne ureditve itd., pri Okrožnem uradu v Somboru.

Dražbeni oklici. Dne 21. novembra t. l. ob pol 10 bo pri sobi št. 5 dražba nepremičnin, hiše, gospodarskega poslopija, njive, travnika in gozda: zemljiška knjiga k. o. Ostržkavas, vl. št. 126, in k. o. Prekopa, vl. št. 17. Cenilna vrednost 58.532 Din. Vrednost pritlikline 600 Din; najmanjši ponudek 39.062 Din. Okrajno sodišče Vransko. — Dne 5. decembra t. l. ob 10 bo pri sodišču v sobi št. 2 dražba nepremičnin, enonadstropna hiša št. 95 v Krškem z gostinjskim obratom in mesarijo v sredini mesta — gospodarsko poslopije, zemljiška knjiga k. o. Krško, vl. št. 112. Cenilna vrednost 230.500; vrednost pritlikline 5120 Din; najmanjši ponudek 117.810 Din. — Okrajno sodišče v Krškem. — Dne 19. nov. t. l. ob 9 bo pri sodišču v sobi št. 4 dražba sledečih nepremičnin: zemljiška knjiga Gotovlje, vl. št. 229, 1. hiša z gospodarskim poslopijem; 2. zemljišče (njiva, vrt, vinograd, pašnik, gozd). Cenilna vrednost: 1. 12 tisoč Din, 2. 14.598.40 Din, skupaj 26.598.40 Din; najmanjši ponudek 17.732.26 Din; vadij 2659.84 Din. Pritiklin ni nobenih. Okrajno sodišče v Celju.

Sadni izbor za ljubljansko okolico

Anketa za določitev ožega sadnega izbora za okraj Ljubljana okolica se je vršila v Kmetijski družbi na Turjaškem trgu dne 15. oktobra t. l.

Anketo je sklical in vodil p. edinec okrajnega kmetijskega odbora za okraj Ljubljana okolica g. Brencić Joze, posestnik na Vrhniki. Udeležba je bila številna. Banskou upravo je zastopal sadjarski referent g. inž. Jože Skubic, okr. kmetijska referenta g. Jereb in g. Hladnik, Kmetijsko družbo tajnik g. Kalof. Dlje se je ankete udeležilo več načelnikov sad erejskih podružnic, več delegatov kmetijskih podružnic, več šolskih upraviteljev in več članov okr. in občinskih kmetijskih odborov.

Namen ankete je bil usmeritev drevesničarstva v čimprej mogočo izvedbo standardizacije v produkciji ter da se s sistematičnim precepčenjem že obstoječih nasadov doseže isti cilj.

Po dalši debati je anketa dočela sledeči ožji sadni izbor.

Jabolka. Poletna vrsta: Charlamovsky; jesenska vrsta: Gdanski rogač; zimske vrste: Baumanna reneta, Ontario, Bobovec, Štarski mošane-gar (gambovec) in Damazonski kosmač za južnovzhodne kraje barja.

Hruške (visokoraslo drevje). Poletna vrsta: Wiljemovka; jesenska vrsta: Avraška hruška in Hardijeva za Posavje; pozna jesenska vrsta: Boskovka; zimske vrste: Pastorjevka, Koroška moštarica in Tepka za hribovito lego.

Črešnje. Debela črna hrustavka. Hindelfinška orjaška črešnja in Ostheimska črešnja.

Slive in češnje. Bulska rana češnja. Domača češnja.

Marelice. Breda.

Breskve. Aleksandrova breskev. Amzenova breskev.

Oreh. Podoligasti tenkolupinasti oreh.

Kostanj. Domači debelopadni kostanj.

ZADRŽNA ŽIVINOREJSKA RAZSTAVA V SELCIH NAD ŠKOFJO LOKO.

Lepa selška dolina v škofjelokem sodnem okraju je praznovala v soboto dne 18. oktobra t. l. pravo kmetijsko slavo. Kajti v Selcih se je vršila tega dne velika zadružna živinorejska razstava za živino članov tamošnje živinorejske zadruge. Razstava je zadrugi lahko v ponos! Zadruge obstoja že 25 let in da je v tem času kljub težki vojni in povojni dobi vseeno lepo napredovala, to dokazuje ta razstava s prigoonom 65 glav odbrane zadružne goveje živine. Priganihih je bilo 13 bikov, 87 krav in 15 telic, skoro brez izjeme same lepe živali gorenjske pinčavske pasme, zenačenih oblik in visoke mlecnosti. Z zadoščanjem lahko gledajo zadružniki na plod svojega dela, katero naj služi mlajšim in najmlajšim zadrugam kranjskega okraja za vzgled in v posnemnanje. Za trudapolno zadružno delo zaslužita priznanje načelnik zadruge gospod Janez Rant iz Dolenjevsi in tajnik g. župan Franc Smit iz Selc.

Ocenjevalna komisija, v kateri so med drugimi sodelovali predsednik okr. kmet. odbora gg. Franc Jamnik, okr. kmetijski referent Josip Sustić in sres. veter. referent Franc Goliar, je razstavljene živali strogo ocenjevala in vendar je bilo število višjih ocen še prav veliko. Prvo nagrado za biko sta dobila Franc Demšar iz Zalega loga in Matija Megušar iz Selc, prvo nagrado za najlepše krave so prejeli Matija Bernik iz Sevlja, Janez Habjan iz Dolenjevsi, Franc Hainrihar iz Selc in Franc Demšar iz Zalega loga. Za telice je komisija priznala 1. nagrado Francu Debeljaku in Lovru Benediku iz Dolenje vasi. II. nagrad je bilo pri bikih 5, pri kravah 17, pri telicah 3. III. nagrad se je priznalo za biko 6, za krave 13 in za telice 7. Skupaj je bilo izplačano za biko 13 nagrad, za krave 35, a za telice 12 nagrad, skupaj 60 nagrad in 5 prispevkov za prigon. Razdeljeno je bilo za 8.600.— Din nagrad. K nagradam so prispevali: kr. banska uprava 5000.— Din, občina Selca 2050.— Din, hranilnica in posojilnica v Selcih 1000.— Din, okr. hranilnica v Škofji Loki 800.— D in ljudska posojilnica v Škofji Loki 250.— Din.

Selški živinorejski zadrugi gre polno priznanje za njeno 25 letno zadružno delovanje. Pričakovati je, da bo zadruga svoje delo še bolj poglobila in razširila, zlasti glede vodstva rodovnika in mlečne kontrole. Prva, ki bi imela že davno slediti vzgledu selške zadruge, je sosedna občina Sorica, pri kateri najdemo najboljše pogoje za vzgojo prvostne plemenske živine. Kedaj se bo zdramila Sorica, kedaj Poljane?

250 novih živinorejskih zadrug. S pomočjo kmetijskega ministrstva je bilo doslej ustanovljenih 250 novih živinorejskih zadrug, katerih člani imajo nad 55.000 glav goveje živine.

Modne novosti

ših modelov iz velikih modnih salonov.

1. Večerna obleka iz citronasto rumenega krepp-mongola: bolero, tuniki podoban volan na bokih in zelo široko krilo.

2. Večerna obleka iz belega krepp-marocaina: viseč bolero, krilo nabrano, čez boke prešito, nižje prosto padajoče, pas z biserno zapono.

3. Večerna obleka iz krepp-georgette v barvi ciklamna: majhen bolero, obšit z biseri.

4. Obleka za pisarno iz belega jerseyja, spredaj zapeta, z naplečnikom in jabot-jem, krilo nekoliko zvončasto, pas iz irhovine.

5. Popoldanska obleka iz ametistno plavega krepp-romaina, z drobnimi prešitimi nabranki za vratom, na rokavih in krilu.

6. Popoldanska obleka iz krepella Nilove barve, za vratom in ob strani pentlje.

Gospodarski pomen balkanskih držav

Pogostejše se pojavljajo v poslednjem času publikacije, posvečene gospodarskim problemom balkanskih držav. Njih namen je najprej zbuditi zanimanje velikega sveta za gospodarsko stanje na Balkanu in v drugem redu seveda opozoriti kapitalistične skupine na nove možnosti plasmanov. To je tem bolj jasno, ker posvečajo te publikacije svojo pozornost skoraj izključno gospodarskim in finančnim vprašanjem, pri tem pa popolnoma zanemarijo seznaniti svet s kulturnimi prilikami teh dežel, kajti vse te knjige so skoraj brez izjeme pisane kakor da je »balkanska« kultura še dan današnji taka kakor je bila v času vladanja Porte.

Obširno delo je pravkar izdal dr. Gerhard Schacher v založbi Ferdinand Enke, Stuttgart, pod naslovom: »Der Balkan und seine wirtschaftlichen Kräfte«. Z prvega staveka iz uvoda priča brez krinke o namenu te knjige: »Smoter te knjige bodi opozoriti na velike, vse premalo vpoštovane rezerve, ki jih poseduje evropsko gospodarstvo v balkanskih deželah, predložiti, kaj sploh pomenijo danes Balkan, njegovi narodi in dežele za gospodarsko življenje našega kontinenta in kaj bi mu mogli postati.«

Iz tega razloga postavlja avtor probleme in jih rešuje kot animator zlasti nemških gospodarskih krogov, da bi si zagotovili na Balkanu čim večji vpliv s čim večjo udeležbo pri

izkoriščanju njega gospodarskih sposobnosti.

Uvodoma razpravlja o političnih in socialnih plaseh, o problemih ras, o naseljenosti politiki in o psihologiji balkanskih ljudi. Nato podaja kratke orise posameznih dežel: Romunije, Jugoslavije, Grčije, Bolgarije in Albanije ter obravnava mimogrede tudi sosedne balkanskih sil: balkansko Turčijo in balkansko Italijo.

Kar tvori bistvo Schacherjeve knjige pa je zbrano v poglavjih pod naslovom: Balkanske države v svetovnem gospodarstvu in politiki. Tu razpravlja o jugovzhodu kot evropskem gospodarskem problemu, o inozemskem kapitalu v balkanskih poslih, o nemški balkanski trgovini, o balkanskih mestih in pristaniščih, o kraljestvu tobaka, o makedonskem vprašanju in o izgledih za razvoj in bodočnost.

Dasi priznava avtor Jugoslaviji v kulturnem in gospodarskem oziru prvo mesto na Balkanu in tudi sicer dosti simpatično piše o naši državi, je vendar treba pripomniti, da so mnoga njegova izvajanja jako netočna in da je marsikatero vprašanje zelo površno — to se pravi, površno pripravljeno — obravnaval. Tudi smešnih napak ne manjka — tako sta Schacherju Subotica in Sarajevo eno in isto bosansko glavno mesto. Takih primerov je še mnogo.

Knjiga je opremljena z zemljevidom Balkana, ki se odlikuje po dosledni nemški pisavi krajevnih imen!

s. š.

Spomin na Mengore

Tone Kralj: Mati božja na Mengorah — sloviti slovenski božji poti na Tolminskem, med Sv. Lucijo, Volčami in Tolminom.

Razstava kluba slikarskih umetnic v Zagrebu

V nedeljo 19. oktobra se je odprla II. razstava kluba slikarskih umetnic v Umetniškem paviljonu. Pri otvoritvi je bila poleg bana Savske banovine g. dr. Josipa Šilovca in podbana in mestnega župana, predvsem dvorska dama Nj. V. kraljice g. Eleonora Švrljuga, ki je pokroviteljica razstave. V treh dvoranah Umetniškega paviljona je razstavljenih skupno 105 del sledečih umetnic: Lina Crnić-Virant, Nasta Rojc, Zinaida Bandur, Reska Sandorova, Mary Stiborsky, L. Schmidt-Auer, Kata Dujšin, Zdenka Ostrovič, Pezidr-Srića, Vjera Bojnić, Mira Mavrmarčič — vse iz Zagreba, Poleg teh: Sonja Kovacic-Tajčević (Paris), Eda Piščanec (Ljubljana), Iva Orešković (Sušak), Avgusta Santel (Maribor), Henrika Santel (Ljubljana), Elza Erchnitz (Osijek), Anica Sodnik-Zupančičeva (Ljubljana), Karolina Bukovčeva (Kiparica, Pariz), Zoe Borelli (Filip-Jakov, Dalmacija). Razstavljenih je tudi nekaj del Lucije Kučera-Buchmeister, ki je umrla v Parizu.

Gospa Švrljuga si je izbrala šest slik, med katerimi tudi »Morske pečine« Avgusta Santel iz Maribora. — Razstava bo odprta do dne 30. oktobra.

Zlatna knjiga. Z. Vukatinović je pravkar izdal v Belgradu v lastni založbi (Stevana Sremca 9) drugi zvezek svoje mladinske knjižnice, ki jo imenuje »Zlatna knjiga«. (Naročnina na 10 zvezkov 90 Din, posamezni kartonirani zvezki Din 15). Vsebinska tega zvezka sestoji iz sledečih prispevkov: Aleksandrijski seik i njegovi robovi ter druge povesti (Wilhelm Hauff) v prevodu Vukadinovičevem, z ilustracijami V. Zedrinškega. — »Sareni deo« je nekaj zbor zagonetk, šal, pesmi, zabavnega, poučnega in drugega čtiva.

Bizanta. Kulturno književni časopis za upoznavanje i zblizenje Slovena. — Izhaja vsakega 15. v mesecu v Belgradu (Kralja Aleksandra 228). Naročnina letno 45, polletno 24, četrtletno 12 Din, posamezna številka 5 Din). — Vsebinska prve številke, ki smo jo pravkar prejeli, je pestra in bogata; razdeljen je zvezek na ideološki del (sodelujejo L. Maškovski, Olga Milič, A. Pavlovič), na književni del »Stihom i prozom« (sodelujejo: B. L. Lazarevič B. Jovančević, J. Satrov, S. Š. Alič, B. J. Tekevec, A. Spasojević, H. Glinka, G. A. Gerasimov) ter na Pregled. — Urednik »Bizanta« je Stevan Babin.

Vezilja. Mjesečnik za ručni rad. (Zagreb, Samostanska ul. 2-1). Prejeli smo 10. številko tega praktičnega mesečnika, ki prinaša veliko število odvisov okrasnih predmetov, izdelanih v raznih tehnikah. Okusno opremljeni mesečnik zasluži — zlasti zato, ker prinaša mnogo narodnih vzorin — posebne pohvale. Naročnina: četrtletno Din 30.

»Skrivnostna sveta noč«. Nova božična igra v štirih dejanjih. Cena 7 Din, naroča se pri Družbi sv. Petra Klaverja, Ljubljana, Metelkova 1. Vprizoritvev ni težka, zato jo vsem podeželskim odrom toplo priporočamo.

Liki ponižna vijolica prihaja preprosta »Skrivnostna sveta noč«, kot dih solnčne spomladi, da za hipec vzdrami dušo... In zarla bo duša azurno jasno nebo in prislunhla bo čarobnim splovom najslajše muzike svetostne noči, ko se opeva najdražje in najslajše, kar poseda svet: »Dete nam je rojeno...« (Iz uvoda)

Lojze Gč.:

Sobe zagrebške »Danice«

Le osem let šteje to slovensko katoliško akademsko društvo, pa ta so bogata v borbah in iskanju.

Velika mesta ne razumejo duš. Preveč mraza in golote in denarja in krivice je v njih. Iščeš po svetlih ulicah, da bi našel morda vsaj en obraz, ki bi bil Tvojemu podoben. Človek gre, ki ima enako let, siv plašč in siv klobuk kakor Ti — misli njegove pa gredo strašno proč od Tvojih...

Pa so prihajali v prvih povojnih letih slovenski študentje v Zagreb, da bi jim Alma Mater dala kruha.

In glej, našli so si podobnih obrazov v hrvaškem »Domagoju«! Leto in več so mednje hodili, pa nič domačega, onega slovenskega ni bilo tam. In mislili so na svoje ognjišče. (Zakaj le tam žive iste misli, ista čustva, isti cilji; tam namreč je dom naših mater.)

In zdaj iskanja, snovanja, skrbi. Vse ulice, vsa stanovanja so preiskali, nikjer. Tedaj, leta 1922, v jeseni, ponudi pokojni škof Lang sobo v župnišču na Kaptolu.

Društvena soba je postalo stanovanje blagajnika Budina. Ta je namreč bil obenem gospodar in naročal časopise in revije. Kakor piše »Kronika«, ni bilo lepših dni, kakor so bili takrat. Vse niti teh mladih življenj so bile povezane s to sobo. V žalosti in veselju so se odpirala vrata v Budino stanovanje. Tisti čas je rektor vseučilišča sprejel društvena pravila »Danice« in akad. slikar Gorše je izdelal ploščo njeno in jo obesil na steno v avli. Tisti čas so nastopili »Dančarji« s Finžgarjevo »Razvalino življenja« v Jeronimski dvorani. Vse tisti čas...

Potem je nenadno Budin odpotoval. In z njim »društvena« soba...

Zopet po tesnih ulicah (zakaj le tam so stanovanja siromašnih študentov) iskanja.

In »eto sreče«! V podzemlju, kjer so domovale kokoši in zatohel zrak, so se zbirali slovenski katoliški študentje, da si vsaj tu povedo svoje misli, svoje načrte, da se pomenijo o domovini... Pa tudi od tu so kmalu šli, zakaj spoznali so, da je hiša pomazana z blatom.

In tako so končno za daljšo dobo prišli po posredovanju patra Ramška v — jezuitski pristan.

Tu se je razvilo delo: predavanja, razgovori, debate, petje. Skoro ni bilo ure, da ne bi kdo vstopil. Sobica v jezuitskem samostanu nam je bila dom. Kakor mati ob težki uri. (Mnogokrat, ko sem bil prav sam in žalosten, so se mi sami od sebe koraki uravnali po ulici Kraljice Marije do — skrite sobice. In tam sem utonil med domače liste, prav kakor vsi.)

Pa končno so bile tudi te stene pretesne za devet in dvajset odraslih ljudi. In za nas so prevzeli skrb naši zagrebški starišine, ki so se med tem tudi združili, in nič več teme ni bilo pred nami. Selili smo se v Frankopansko ulico. Pa vnovič le začasnó, ker v sobah, ki jih je gospodar obljubil nam, so bili zidari...

Te dni pa gremo v poslednje stanovanje. Pa nič več v podzemlje. Tam naj stanujejo le mrke misli! V drugem nadstropju nas čakajo tri svetle sobe. Pa vsi vemo, da sta nam to dala dva preidealna moža: dr. Marjetič in dr. Klemenec, ki sta vse proste ure posvetila načrtom za nas in za brate in sestre slovenske, razbegnane po širokem Zagrebu... in ki iz svojega plačujeta družbi z gospodom Težakom za naše društvene prostore...

Zunaj je deževno in megleno. In nič se ne more človek razgibati. Pa vendar je v naših dušah svetlo: čakamo svetlih, toplih sob, čakamo domovine v njih.

Potem pa le naj pod okni zavijajo mrzli vetri — mi bomo videli le v sonce, kjer je toplo...

Cerkveni vestnik

V Križankah bo danes ob petih popoldne blagoslovitev prapora dijaške kongregacije Brezmadežne, ki proslavi s tem dvajsetletnico svoje ustanovitve. Svečani obred bo izvršil prevz. g. škof dr. Gregorij Rožman. Vse bivše člane te kongregacije, kakor tudi člane drugih dijaških kongregacij iskreno vabimo.

Iz društvenega življenja

»Ljubljana«. Radi bližnjega nastopa v Radio Ljubljana v ponedeljek ob osmih važna pevska vaja mešanega zbora. Udeležba za vse strogo obvezna.

»Šišenska prosveta« priredi v ponedeljek, dne 27. t. m. ob 8 zvečer v samostanski dvorani predavanje o Carigradu, katerega bodo pojasnjevale številne krasne slike. Predava g. dr. Marko Natlačen. Clani in prijatelji najljubšeje vabljeni!

Salezijanski mladinski dom na Kodeljevem. V torek ob 8 zvečer III. prosvetni večer. G. dr. Marko Korošec bo predaval o jetiki.

Sport

ILIRIJA SENIORJI V LITVI

Seniorska garda našega prvaka SK Ilirije gostuje po kratkem presledku danes že drugič v Litvi proti tamošnjemu Jug. SK v Litvi. Mladi provincijalni klub ima v svojem moštvu nekaj prav dobrih igrancev, kateri skupno z uspehom zastopajo za savski sport. Pričakovati je, da bodeta moštvi igrali lep in koristen nogolet. Vse hvalevredno pa je delo siniorjev SK Ilirije za njih nesebično in požrtvovalno delo v propagiranju nogometnega sporta v podeželskih krajih. Seniorsko moštvo SK Ilirije se dobro zaveda položaja podeželskih klubov in finančnem oziru, zato tudi gostuje pod minimalnimi priznanimi pogoji in krijejo siniorji sami večji del stroškov iz svojih sredstev.

NOVOMESKI SPORT

SK Ilirija sen. : SK Elan 4 : 2 (1 : 0). Preteklo nedeljo je gostovalo v Novem mestu seniorska enajstorična slovenskega prvaka SK Ilirija. Namen te tekme je bil predvsem propagirati lepo nogometno igro. Igralci SK Ilirije so svoj namen izpolnili in so imeli tako igralci domačega moštva, kakor tudi publika od tekme precejšnji užitek. Zlasti moramo pohvaliti njihovo fair igro, kakršne nismo navajeni od drugih klubov, ki pridejo gostovati.

Cerklje

Prodaja nedeljskega »Slovenca«, katero je prevzel Videnci Fero iz Cerkelj, je pokazala lep prihodek. Naši ljudje radi berejo, kar je veselo znamenje. Vse vasi v celem okolišu bodo vsako nedeljo že v dopoldanskih urah lahko dobile »Slovenca« ter ne bo treba ob nedeljah popoldne prodajati dolgega časa. Kupujte torej radi »Slovenca«.

Vinski pridelek. Prvi tovarniki (vinski kupci) so se že oglasili in pokupili precej vina zlasti v piraskem vrhu, ki je znan po svoji dobri kapljici. Gleda peč daje ime vsem tukajšnjim vinskim vrhom, katerih imena so: Piraški vrh, Stankovo, Pekel, Vitovec, Gradšček, Šutenski vrh, Razkrižje i. dr.

Deputacija 8 moži iz okoliša tukajšnje šole se je oglasila zadnji četrtlet pri prosvetnem šefu kr. banške uprave, da mu je razložila želje ljudi v zadevi učiteljskega osebeja na tukajšnji šoli. Za časa PP režima pred 5 in pol leti je bil od tu prestavljen nadučitelj Rostohar in njegova sestra, a od takrat dalje davkoplačevalcem in starišem ni bila dana prilika, hitra nesreča kar ne gre v glavo.

Sodražica

Občinski odbor je imel 17. t. m. zelo burno sejo pri točki dnevnega reda »poročilo o dražbi lova«. Večina odbora je zahtevala sejo, da župan g. Ivanc na njej obrazloži potek dražbe občinskega lova in se store primerni koraki, da se rezultat dražbe razveljavi. Lov je šel namreč za veliko preizkušnjo ceno 10.000 Din, dočim je bil pred petimi leti izdražen za 22.000 Din. Ker velja to izdraženje za pet let, bo občina prejela 60.000 Din manj ko zadnje petletje. Zato je pač umevno, da so davkoplačevalci nezadovoljni, zlasti, ker so davki vedno višji. Interese davkoplačevalcev je zagovarjal občinski odbornik g. Peter Prijatelj, lovsko sta pa zagovarjala gg. Lavrenčič in Oberstar. Ko je bila debata na vrhuncu, jo je pa g. župan Ivanc kljub ugovoru večine zaključil in izjavil, da odloga županske časti, kar da bo javil okrajšanemu. Sodražani pa sedaj ne vedo ali imajo ali nimajo župana.

Črna pri Prevaljah

Kljub temu, da je »Slovenec« dne 18. t. m. sporočil, da se v rudniku »Črna« resnično približujejo črni dnevi radi reduciranja delavcev, in da uprava rudnika, ki je v rokah angleškega kapitala, nemore preprečiti reduciranja in brezposelnosti, že zaradi tega, ker ne more svojih izdelkov plasirati, so se v nedeljo iz Smartna pri Slovenjgradcu z avtom pripeljali v Črno razni dela iskajoči delavci in sicer: elektriki, trgovski pomočniki, šoferji, kovači, mlinarji, slikarji, lesni pisarji oziroma manipulant, kmetje in železniški nameščenci kakor tudi vozniki, katerim ni bilo znano, kakšne razmere vladajo v rudniku Črni, ker premalo čitajo časnike. V Črni so bili vsi razočarani, ti, ki niso mogli dela dobiti in rudarji, ki pričakujejo reduciranje, a so se razburjali, ker so mislili, da bodo od uprave ti novodošli na delo sprejeti. — Novodošli delavci so se žalostnega srca zopet vrnili in zatrjevali, da ne bodo imeli takega razočaranja in nepotrebnih stroškov. — Rudar in več tovarišev, ki da bodo v prihodnje bolje v »Slovenca« pogledali, pričakujejo reduciranja.

Poizvedovanja

Ob priliki koncerta Ljubljane v stolnici dne 6. okt. 1930 je nekdo pozabil pri blagajni dežnik. Dobi ga vrnjenega v Oblačilnici, Miklošičeva c. 7.

Dr. SCHAEFERJEV EPILEPSAN

proti

epilepsiji, krčem, padavici

o 15 let najbolje preizkušen. — Dnevno dohaja mnogo priznalic. Pobljiža pojasnila in razpošila. L. čkarna sv. Štefana, Mr. M. Fister, OSIJEK III.

Ne izgovarjajte se, da so

RADIO APARATI

predragi in da si jih radi tega ne morete nabaviti.

Mi Vam nudimo

3 cevne aparate na električni tok (ne rabite akumulatorja ne baterije) od dinarjev 2.400— dalje.

4 cevne aparate na tok od dinarjev 3.500— dalje.

Najboljše radio znamke svetovnih tovarn. Plačilne olajšave.

Učencem, dijakom

dajemo brezplačno v svrhu gradnje detektorjev praktične škatle »Sava«, ako si pri nas nabavijo potrebni material.

Obrnite se na špeciialno radio tvrdko

Radioval Ljubljana

Dalmatinova ulica 13 poleg hotela Štrukelj

Zahtevajte ponudbe.

Potrti neizmerne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancom pretresujočo vest, da je naša iskreno ljubljena soproga, oziroma mati in stara mati, gospa

Marija Cvahte

roj. Dvoršak

soproga poslovodje

v soboto dne 25. oktobra 1930 ob 10, po mučni bolezni in previdena s tolažili svete vere, v 84. letu svoje dobe bogudvano preminila.

Pogreb nepozabne pokojnice se bo vršil v ponedeljek dne 27. okt. ob 15 iz mrtvašnice mestnega pokopališča v Pobrežju. Sveta maša za dušnico se bo darovala dne 28. oktobra 1930 ob 7 zjutraj v stolni in mestni župni cerkvi v Mariboru. Maribor, dne 25. oktobra 1930.

Lovro Cvahte, soprog. Dvoršak Alojzij, sin. Marija Doksi, hčerka — ter vsi ostali sorodniki.

Mali oglasi

Per'e do Din 35.— naprei
Pernice iz puha, volne in bombaža
Remišno čiščenje perja Din 15.— kg
FEIN. ZAGREB. Zrinski trg 17

Službeni

Krojaški pomočnik
zmožen za velike kose — isče dela. — Naslov p. v. upr. pod št. 12.123.

Delavec
spodoben za vsa hišna dela in popravila, želi dobiti službo. Gre tudi za blapca, slugo ali čuvaja. Ponudbe na upravo pod št. »Trezen in zanesljiv« št. 12.124.

Prodajalka
izučena mešane trgovine, želi premeniti službo. Vajena je kuhanja in drugih hišnih del ter volna pomagati. Nastopi lahko takoj ali pozneje. Cenjene dopise je poslati pod zn. »Marljiva« št. 12.158 na upravo »Slovenca«.

Dekle z dežele
popolnoma izučena šivilja, nekoliko izurjena tudi v gospodinjstvu, isče primerno službo za hišno. Naslov pove upravo Slovenca pod št. 12.154.

Absolventinja
4. razr. meščan. želi službo v trgovini ali pisarni kot začelnica. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12.212.

Mlinar in žagar
dobro izurjen, vešč vseh popravil, želi premeniti mesto. — Naslov se dobi v upravi lista št. 12.216.

Mehanik
vsestransko izvežban, s 13 letnim samostojnim delovanjem isče službo. — Ponudbe pod št. »Prvo vrstna moč« št. 12.196 na upravo »Slovenca«.

Šofer
trezen in zanesljiv, z enoletno prakso, zmožen mehanizma, želi primerno službo. Najraje k luksuznemu ali tovornemu avtu v bližini Ljubljane. — Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Zanesljiv šofer«.

Dekle z dežele
isče službo kot pomoč h gospodinj. Zna tudi nekoliko šivati. Naslov pove upravo Slovenca pod št. 12.097.

Kuharica
prvovrstna, isče nameščenja v restavraciji ali slično, prevzame tudi gospodinjstvo. Marija Vorina, Smarjeta, Rimske toplice.

Pleskar-slikar
isče službo. — Naslov v upravi pod št. 12.261.

MLAD FANT
pošten in inteligenten, vojašine prost, isče službo ali oskrbnika, najraje v mestu, žel pa bi tudi na deželo. Cenjene ponudbe na naslov: A. Mulej, Poljče št. 16, p. Begunje pri Lescab.

Najcenejša izvirna vina iz domačih zidanic

Za poznavalca vina so interesantna samo originalna naravna vina. Kljub slabi letini, ko vsakdo rad popravlja svoja vina z rezanjem, ostanem trdno pri principu, da se bodo pri meni prodajala samo izvirna vina brez vsake primesi. Vključil sem ljutomerski mošt Jakoba Ozmea z Vinskega Vrha, katerega naj vsakdo pokusi. Točim ga po Din 14.—. Koncem tega meseca dobim dalmatinsko novo belo vino iz Visa in črno iz Biševa po Din 10.—. Kdor pa ima od najfinejšega najfinejši eviček in črnino, naj se oglasi pri meni, ker ta teden prepotujem celo Belokrajino in Dolenjsko, da poiščem specialitete teh krajev. Danes na raznu pečeno kraljevo, razen tega vsakovrstna jedila po znanih cenah. — Piška še vedno samo Din 7.—. Na razpolago sveže reklamne klobase doma zaklanega prasiča. Moderno urejene sobe po 20 Din.

Priporoča se hotel in restavracija
pri „Belem Kranjcu“. Kajfež
Florijanska ulica 4 — Telefon 26-25

Žagarja
za vodno žago iščem. — Peklar Marija, Podgrad 24, Dol pri Ljubljani.

Kovaškega vajenca
sprejmem pod ugodnimi pogoji, stanov. in hrana v hiši. M. Klun, Kočevje

Deklica
pridna in poštena, 16—18 let stara, se sprejme takoj k otrokom in kot pomoč v gospodinjstvu. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12.185.

Išče se dekla
z dežele, ki je tudi že v dobrih hišah na deželi služila. Znači mora nekoliko kuhati. Imeti mora letna sprječevala. Pism. ponudbe pod: Schweiger Mary, Ljubljana, Svetčeva ul. 4, Pod Rožnikom.

Služkinjo za vse
(tudi kuhinjo), mlajšo, le s prvovrstnimi izpričevanji sprejmem majhna družina v Ljubljani. Mesečna plača 350 Din s prostim stanovanjem in hrano. Ponudbe pod »1930« upravi.

Mizarja sin
ali mizarjski pomočnik, inteligenten, pošten, vojašine prost, ki bi imel veselje se prirediti trgovine in pisarniških poslov v isti stroki, se sprejme takoj v trajno nameščenje. Lastnoročno pisane ponudbe na upravo »Slov.« pod »Mizar« št. 12.256.

Trgovski pomočnik
železninske ali barvne stroke, vojašine prost, ki je vajen tudi nekoliko pisarniških poslov, se sprejme takoj proti dobri plači v trajno nameščenje. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »1000«.

Pisarniška moč
vojašine prost, zmožen nemške korespondence in knjigovodstva, se sprejme za razna pisarniška dela takoj v trajno službo. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Trajna služba«.

Prodajalka
izurjena, se sprejme v trgovino s papirjem. Ponudbe pod »Nadarjena« št. 12.243 na upravo lista.

Perfektno kuharico
isče boljša hiša v Slavoniji. Nastop po dogovoru. Prepis sprječeval in zahtev plače poslati na naslov odvetnik dr. Fischer, Ruma.

15—20 tesarjev
dobrih, sprejme takoj Ljubljana, gradbena družba z o. z. v Ljubljani, Slomškova ulica 19.

Hlapca
zanesljivega, nekadilca, se sprejme. F. Batelj, Ljubljana, Karlovska cesta 4.

Služkinjo
ki zna samostojno kuhati in opravljati vsa gospodinjstva dela, sprejem. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 12.238.

Vajenca
za pekovo obrt, z vso oskrbo, sprejme A. Praprotnik, Jesenice.

Kmečko dekle
pridno, za molženje krav in druga kmetijska dela, se takoj sprejme. Naslov v upravi pod št. 12.240.

Cevlarski pomočnik
dobro izvežban, se sprejme. Mesto stalno. Hrana in stanovanje v hiši. — Franc Travnik, Trebnje.

Dekle
pošteno in pridno, za hišno delo in kuhinjo, se takoj sprejme. Kolodvorska restavracija, Postl, Bistrica pri Limbušu.

Vajenca
s prim. šolsko izobrazbo, isče za takojšnji nastop modna trgovina Mela, d. z o. z. Vpraša se v trgovini, Dunajska cesta 9.

Krajne zastopnike
sprejme vpeljano podjetje v Ljubljani za prodajo živilnih strojev in koles najboljših znamk. Oglasilo se naj le zanesljivi in agili prodajalci. — Prednost tistim ki so že v tej stroki potovali. Ponudbe pod »Stalnost in napredok« na upravo »Slovenca«.

Mlad sluga
spreten in v vsakem oziru zanesljiv se sprejme za običajne hišne posle pri večji slovenski družini v Sarajevu. Poleti tudi delo v vrtu. Plača po dogovoru v sorazmerju s pridnostjo pri delu. Nastop takoj z novembrom. — Ponudbe: Hinko Kranjc, Karadžiča ul. 11, Sarajevo

Zasluzek

250 Din na dan
zaslužite v Vašem okraju. Pišite tovariš P. Person, Ljubljana. Poštni predal 307. Znamko za odgovor.

Dobro zaslužek
se nudi agilnemu gospodu, ki bi se interesiral za prodajo raznih stavbnih in mizarjskih predmetov. Pismene ponudbe pod št. 12.227 na upravo lista.

Zastopnik-potnik
ki obiskuje veletrgovine specerijske robe, se isče za prodajo paprike. Provizija odnosno zaslužek zelo dober. Ponudbe na upravo pod št. 12.279.

Nezadovolj. agenta
iščemo in zahtevamo, da pove svojo sodb. Naši novi predmeti eminentne važnosti donesajo poln 100% uspeh; dosežejo torej svoj namen. Dober nos bo izrazil ugodno priliko. Na stotine priporočil iz vseh slojev naroda. Kdor bi hotel naš domaći predmet prevzeti v razprošajo, naj piše še danes, ker se mudi. I. Razpošil, Chapira, Miklošičeva c. 14.

Išče se družabnik
za večje dobro idočo podjetje v Sloveniji v stavbnih in železnih konstrukcijskih stroki ter vodovodni inštalaciji. — Prednost imajo gg. inženirji, kateri se zanimajo za takojšnje, ali pa dobro izurjene delavce v tej stroki. — Znesek kavcije po dogovoru. — Ponudbe naj vlagajo samo resno misleči ponudniki, kateri reflektirajo na trajno in pošteno eksistenco. Cenj. ponudbe na oglasni oddlek »Slov.«, podružnica Jesenice, pod: Družabnik.

Dijaki
se sprejmeta na stanovanje in zajtrk. — Naslov v upravi lista št. 12.218.

Dva dijaka
se sprejmeta na stanovanje in zajtrk. — Naslov v upravi lista št. 12.218.

Akademik
išče sobo za samega ali s sestanovalec na periferiji ali v mestu po zmerni ceni. Ponudbe na upravo pod »Akademik« 12.272.

Danes

Restavracija »Roža«
Zidovska ul. 6, priporoča danes v nedeljo purane, divje zajce, morske ribe in vse vrste jedila ter dobra štajerska in dalmatinska vina po nizki ceni. Sprejemajo se abonenti.

Denar

Posojilo
70.000 Din se isče na hišo proti vknjižbi na drugem mestu. Obresti po dogovoru. Sporočiti na odvetniško pisarno Ljubljana, Dunajska cesta 6.

9% posojilo
na prvo hipoteko ali konvertiranje iste — nudi Upravišstvo »Merkur« — Ljubljana — Šelenburgova ulica 6-11., telefon 30-52.

Pouk

Soferska šola
prva oblast konc. Camernik, Ljubljana Dunajska c. 36 (Jugautol) — Tel 2236 Pouk in praktične vožnje.

Dame — pozor!
Redni pouk v krojnem risanju in prirojanju damskih oblek za dom in po celi se vrši pri strok. izprašani učiteljci ter lastniki modnega ateljeja Roza Medved, Ljubljana, Mestni trg 24/III. Uspeh z jamčen. — Istotam se izvršujejo obleke, kostumi, plašči itd. po najnovejših modelih krojijo po zmerni ceni. — Dobijo se vsakovrstni modelni kroji po meri.

Stanovanja

Stanovanje,
mansardno, 2 sobi, kabinet, pritlikline, blizu Sv. Kristofa, se odda takoj ali 1. novembra Vsa poslastila v upravi »Slovenca« pod št. 10.731.

Prazna soba
lepa, solnčna, 1. nadst., se odda. Pleterškova 24 (ogled od 2—3 pop.).

Malo sobo ali kabinet
opremljeno, event. z vso oskrbo, v bližini kolodvor, isče mirna gospodinja. Ponudbe pod »Mirna« št. 12.233 na upravo lista.

Pritlično stanovanje
v bližini Sv. Kristofa, kuhinja, 2 sobi, kabinet, pritlikline, električna in plinska napeljava, se odda s 1. novembrom. Naslov v upravi pod št. 12.217.

Dve stanovanji
po 2 sobi s pritliklinami, v novi hiši pri Sv. Krizu, od Smrčarjeve gostilne naprej, oddam mirni stranki. Poizve se v Tomačevem št. 48 pri Kokali.

Stanovanje
lepo, solnčno, 2 sobno z vsemi pritliklinami, po moččnosti s plinom, iščem za 1. februar ali tudi prej. Ponudbe na upravo pod »Solnčno« št. 12.260.

Sobo
lepo opremljeno, oddam mirnemu gospodu s 15. novembrom. — Gruberjevo nabrežje 16.

Stanovanje
podpritlično, 2 sobi, kuhinja in pritlikline, oddam. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 12.265.

Meblovana soba
lepa, se odda dvema gospodom, pri Vrhovčeva ul. št. 11, prtlj., desno.

Soba
s posebnim vhom, elektriko ter vodovodom, se odda. — Rožna dolina, cesta VIII, št. 22.

Vsaka beseda 50 par ali prostor drobne vrstice 150 Din. Najmanjši znesek 5 Din. Oglasi nad 9 vrstic se računajo višje. Za oglase strogo trgovskega in reklamnega značaja vsaka vrstica 2 Din. Najmanjši znesek 10 Din. Pristojbina za sifro 2 Din. Vsak oglas treba plačati pri naročilu. Na pismena vprašanja odgovorjamo le, če je priložena znamka. Čekovni račun Ljubljana 10 349. Telefon št. 2328.

ANGLEŠKO IN ČEŠKO

BLAGO ZA ZIMO

ZA MOSKE IN ŽENSKJE OBLEKE / ZIMSKE SUKNJE / DAMSKE PLASKE I. T. D. I. T. D.

V VELIKI IZBIRI IN NAJCENEJE

PRIPOROČA TVRDKA

NOVAK

LJUBLJANA

KONGRESNI TRG ŠTEV 15
NASPROTI NUNSKÉ CERKVE

Stanovanje
soba in kuhinja, se odda. Poizve se v Dravljah 52.

Lepo hišo
z velikim vrtom ter letnim donosom 68.000 Din, poleg Tabora, prodam. Le resni kupci naj stavijo ponudbe na upravo pod »Dobra kupčija« št. 12.186.

Harmonike
najboljše, izdeluje po naročilu, stare popravlja in uglašuje Anton Železnik, izdelovatelj harmonik — Vrhnika.

Pianine, orgle,
harmonije, piščali in ventilatorje za orgle izdeluje najceneje Anton Dornič, izdelovatelj orgel, Radovljica.

Prodajmo
železen štedilnik dobro ohranjen, se prod. A. Metlar, mizar, Ljubljana, Zabajak št. 14.

Premog in drva
prodaja tudi na obroke Vinko Podobnik, Tržaška cesta št. 16. — Tel. 33-13.

Otroški vozički
večja partija, se radi opustitve istih modelov prav poceni prodajo. »Tribuna« F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovska cesta št. 4.

Nagrobne svetiljke
različne, prodam. Florijanska ul. 23-11. Ljubljana.

Za jesensko saditev
nudi v poljubni množini prtična drevesa vseh sort in nizke cepilne vrtnice Matko Maretič, Fa. Sever & Co., Ljubljana, Gosposvetska cesta 5.

Majhna železna peč
in cevi ceno naprodaj. — Naslov se izve v upravi »Slovenca« pod št. 12.285.

Asparagusi
lepi, naprodaj. Študentovska ulica 7, I. nadst.

Dieslov motor
znamke Deutz (Langen & Woll), 25 KS, sistem brez kompresorja — se ugodno prod. Vprašati je v tovarni Pekatete, Glince pri Ljubljani.

Prodajmo več vagonov
vezanega, sladkega, napol sladkega in konjskega

sena
Nadalje prodam 1 vagon prvovrstne otave — Vprašnje: I. Inocente, Postumia Grotte — Italia.

Ivan Kacin, Gorica,
Piazza Tommaseo št. 29, tovarna orgel, harmonijev in glasovirjev

kjer dobite že harmonije za 2100 Din, prvovrsten pianino za 12.000 Din. — Orgle Valcker-Sistem po 7500 od registra. — Zahtevajte cenik!

Posestva in kmetije
od 2 do 300 oralov prodaja ugodno Posredovalnica, Maribor, Sodna 30.

Lepo posestvo
proda Mestna hranilnica v Mariboru. Leži v Polzeli (Savinjska dolina), tik kolodvor. Hiša zidana, v prav dobrem stanju, 4 sobe, kuhinja in kopalnica. Velika mizarjska delavnica in gospodarsko poslopje. Ob hiši vrt in polja ca. 5 oralov. Električna luč upeljana. Cena 150.000 Din. Položiti je treba najmanj 70.000 Din, ostanek se vknjiži na prvo mesto. — Ponudbe najkasneje do 5. nov. 1930.

Samo 35 Din
volneni fantovski klobuk!
Samo 58 Din
volneni, moški klobuk v vseh barvah!
Samo 29 Din
suknena, moška šport-kapa!

Razpošilja **Trgovski dom**
Kar ne ugaja, se zamenja ali vrne denar. Zahtevajte takoj veliki, ilustrirani cenik s več tisoč slikami, katerega dobite zastonj!

TOPLODAR

Patentirani radiator za peči in
štedilnike se naroča le pri

Novi »Jugometaliji«

LJUBLJANA :: Aškerčeva ulica št. 3.

Josip Rataje

MARIBOR :: Pobreška ulica št. 8.

Franjo Voga

CELJE :: Razlagova ulica št. 8.

Svari se pred ponarejevalci, ker le imenovane
trdke jamčijo za original in brezhibno delovanje.

Otroška postelja

dobre ohranjenosti, se ceno
proda. Domobranska 5-I.

Zaganje in drva

odpadek od parketov od-
daja v vsaki količini par-
na žaga Lavrenčič & Ko.
Ljubljana, Vošnjakova ul.
16, za gorenjskim kolo-
dvorom.

Med

cvetlični 1 kg . . 17 Din
ajdov 1 kg . . . 15 Din
dobavlja v vsaki množini
Mrak Valentin, čebelar v
Notranjih Goricah, pošta
Brezovica pri Ljubljani.

50 dvokoles

raznih opuščenih mo-
delov se pocieni proda.
»Tribuna« F. B. L., to-
varna dvokoles in otro-
ških vozičkov, Ljubljana,
Karlovska cesta št. 4.

Graham moka

se zdravniško priporoča
ljudem, ki trpijo na pre-
bavi in vsem, ki uživajo
veliko mesa. Razpošilja
po 5 kg za 40 Din po
poštnem povzetju Pavel
Sedej, umetni mlin, Ja-
vornik, Gorenjsko.

Puhasto perje

čisto čohano po 48 Din
kg, druga vrsta po 38 Din
kg, čisto belo gosje po
130 Din kg in čisti puh
po 250 Din kg. Razpoši-
ljani po poštnem povzetju.
L. BROZOVIC — Zagreb,
Ilica 82. Kemična čistil-
nica perja.

Neske

III. a za obiljanje
kratke za mizarje
oblane za pode
prodaja po zelo nizki ceni
»Ilirija«, Dunajska c. 46.
Telefon 28-20 in 25-95.

Pese in krompirja

več tisoč kilogramov se
proda. Poizve se pri Iv.
Bačniku, Glinca 15, pošta
št. Vid nad Ljubljano.

Športna obleka

čisto nova, poceni napro-
daj. Ljubljana, Florijanska
ulica 23-II.

Hraste

večjo množino, ima na-
prodaj Jože Turk, Ostrogo
št. 25 pri št. Jerneju,
Dolenjsko.

Železen štedilnik

s tremi luknjami in z ba-
krenim kotlom, v dobrem
stanju, ugodno proda Fr.
Iskra, Vič 16.

Prodaj

elegantno spalnico, češ-
njevo, svetlo politirano, in
moderno jedilnico (Wi-
wodpiester) temno poli-
tirano. Poizve in ogleda
se na velesejmu v Ljub-
ljani.

ČEBULO

zdravo, domačo, nudim
pri odjemu 1000 kg po 75,
do 2000 kg po 70, pri več-
jem odjemu po 65 Din za
100 kg postavno Moškani-
ci. Naročila promptno iz-
vršuje Josip Lah, Oslu-
ševci pri Ptuj.

Nervozni umirajo zgodaj!

Ste li opazili pri sebi četudi le tupa-
katerega izmed naslednjih znakov bliža-
joče se živčne oslabelosti?

Hitro razburjenje, nerazpoloženje, drgetanje udov, ne-
mirnost, utripanje srca, omotični napadi, tesnoba, ne-
spečnost, nemirne sanje, neobčutljivost posameznih teles-
nih delov, plašljivost, prevelika razdražljivost spričo ugovaranja,
ropota, duha, poželenje po omamilih, tobaku, alkohola, čaju, kavi, trza-
nje očesnih vek ali migljanje pred očmi, naval krvi, tesnoba, muhavost,
odpoved spomina ali govora, izredna nagnjenost ali odvratnost. Ako se po-
javi pri Vas kateri teh znakov nervoznosti, eden močan ali več hkrati, tedaj
so Vaši živci resno oslabiljeni in potrebujejo okrepila.

Ne pustite tega vneimar še naprej, ker slede temu lahko kmalu resne motnje
duševnih zmožnosti, kot nesmiselno govorjenje in nazadnja dejanja, hitra
telesna propast in zgodnja smrt. Nič ni na tem, odkod Vaša živčna oslabe-
lost, vabim Vas, pišite mi! Radevolje Vam

zastonj in poštine prosto enostaven način odkrijem

Ki Vam bo pripravil veselo iznenadenje. Morda ste za razna sredstva
izdali že mnogo denarja, dosegli pa v najboljšem slučaju le kratkotraj-
no zboljšanje. Zagotavljam Vas, da poznam pravi način

kako slabosti Vaših živcev odpomoči.

Ta način prinese obenem tudi zboljšanje razpoloženja, veselje do
življenja, moč in delazmožnost, da, pisal mi je že marsikdo, da ga
je povsem prerodil. To dokazujejo tudi mnega zdravni-
ška. Stane Vas samo dopisnico. Pošljem Vam zelo poučno

knjigo popolnoma zastonj.

Če Vam ni mogoče pisati takoj, si spravite ta oglas!

Ernst Pasternack, Berlin, SO.

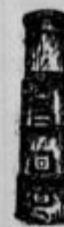
Mittelkirchplatz No 13. Abt. 318

Jože Prelesnik

nasl. Drobniča, lesna tr-
govina in zaloga drv,
Ljubljana VII - Janševa
ulica (Šiška). - Sporočam
svojim cenj. odjemalcem
novo telefonsko številko
33-89 in se priporočam.

A. ŠOLOB & KOMP.

LJUBLJANA, Puhačeva ulica 3,

Izdelovanje
emailiranih peči.
Popravilo vseh
vrst pločevin-
stih, emailiranih
in Lucovih peči.
Splošno klepar-
stvo, instalacija
streljstev. Zala-
ga samotne
opeke. Cene kon-
kurenčne.

Krušno moko

in vse mlevske izdelke
vedno sveže dobite pri
A. & M. ZORMAN
Ljubljana, Stari trg št. 32.

Modroce

posteljne mreže, železne
zložljive postelje, otoma-
ne, divane in tapetne
izdelke nudi najceneje
RUDOLF RADOVAN
tapetnik. Mestni trg 13.
Ugodni nakup morske
trave, žime, cvilha za
modroce in blaga za
prevelike pohištva.

»Javor«

lesna industrija v Logatcu,
ima svoj lokal za pohi-
štvo tudi v Ljubljani v
novi palači Vojne za-
varovalnice.

Debele

luskinaštrobe
kupite najceneje pri trdk
A. VOLK, LJUBLJANA
Realjeva cesta 24.

Sode in kadi

vseh velikosti po najnižji
ceni ima vedno v zalogi
Fran Repič, sodar, Ljub-
ljana, Trnovo. Kmetoval-
cem izdelujem tudi iz
lastno pripejanega lesa.

211 zahvalnic v originalu

je vsakomur
na vpogled

Uspeh v 4 dneh

MELEM LAMICO

„Smrt žuljem“

odpravlja žulje, bradavice,
trdo kožo. Siguren učinek
brez bolečin. No ovira pri
hoji. Dobi se povsod.

LAMICO drogerija
BEOGRAD

Knez Mihajlova ulica 14

POSTELJNE ODEJE

ročno delo, na debele, le
za trgovce, priporoča —
M. GAJSEK, MARIBOR,
Glavni trg 1.
Zahtevajte cenik!

PEČI

VELIKA ZALOGA

SAMO

Ing. GUZ ELJ

LJUBLJANA - ŠIŠKA

Uljakova ul. 4 - Celovška 58

Telefon 3251

JUGOSLOV. ELEKTRIČNA D. D.

BROWN BOVERI

PODRUŽNICA LJUBLJANA

izvršuje električne naprave ter
vsa v to stroko spadajoča
popravlila

Inserirajte v „Slovenca“!

Naznanjamo pretužno vest, da nas je naš nadvse dobri
brat, svak in stric, gospod

Ignacij Vrtačnik

posestnik na Viču

potem, ko je bil večkrat previden s svetotajstvi, po težki bo-
lezni, danes ob 12. prerano za vedno zapustil in se preselil v
večnost. — Pogreb nepozabnega pokojnika se bo vršil iz hiše
žalosti, na Viču št. 48, na viško pokopališče, v ponedeljek dne
27. novembra ob 3 popoldne. — Prosi si tihega sožalja.

Vič, 25. oktobra 1930.

Brez posebnega obvestila.

Žalujoči bratje in ostali sorodniki.

ZAHVALA

MARIJA GUZELJ roj. DETELA se v svojem in v imenu
svojega sina LEONA povodom smrti ljubljene soproga, ozi-
roma očeta, gospoda

JANKO GUZELJA

sodnega nadsvetnika

najtopleje zahvaljuje vsem sorodnikom in znancem za krasno
cvetje in za častno spremstvo na zadnji poti. Posebno zahvalo
izreka gg. zdravnikom za požrtvovalni trud, čč. duhovščini za
tolažilo, g. predsedniku nadsodišča dr. Rogini, kakor tudi vsem
pokojnikovim stanovskim tovarišem iz Maribora in Ljubljane
in vsem ostalim, ki so predraga pokojnika počastili s svojim
spremstvom.

Maša zadušnica se bo darovala dne 29. oktobra ob 10 v
cerkvi Marijinega Oznanjenja v Ljubljani.

V Ljubljani, dne 25. oktobra 1930.

Kupim stroj

»Spulmaschine« na 6 tu-
ljav, na ročni ali motorni
pogon. Ponudbe na upra-
vo pod št. 12.241.

Spalnica

iz javorjevega lesa za dve
osebi, kompletna, dobro
ohranjena in čista — in
komplet. spalnica iz ore-
hovega lesa za eno osebo,
se radi pomanjkanja pro-
stora ugodno prodasti. —
Naslov v upravi »Slov.«
št. 12.243.

Dva zapravljivčka

nova, po ugodni ceni na-
prodaj. — Eden ima tudi
stranske sedeže. — Franc
Iskra, sedlar in tapetnik,
Vič 16.

Razno

Ako želite kupiti

na obroke

obrnite se na

Kreditno zadrugo
detajlnih trgovcev

r. z. z. o. z. v Ljubljani.

Cigaletova ulica 1
(zraven sodnije).

Čitajte in širite

»Slovenca«!

Tovarna zamaškov

J. A. Konegger

v Studencih — Maribor,

razpošilja zamaške vseh veli-
kosti, izolirne plošče in zdrob
iz plutovine. — Se priporoča.

Abonente

sprejema na dobro do-
mačo hrano gostilna Kos,
Krojaška ulica 6.

Kaj prinese 1931?

in še to leto v osebnih,
družinskih, gospodarskih
zadevah? Izveste potom
»Marstan«, posredovalni-
ca, Maribor. Vpisnina 10
Din, 3 znamke.

Obrt

Peči na žagovino

najboljšega sistema in naj-
bolj trpežne izdeluje in
brez vsakega rizika za
stranko, ker plača tovar-
nino tja in nazaj trdka
Rihard Jakelj - Slovenj-
gradec.

Otomane, divane,

modroce izdeluje in po-
pravi najboljšo in najce-
nejše samo tapetnik Mo-
har, Sp. Šiška, Celovška
cesta, tovarna Pelikan.

Peči na žaganje

vseh velikosti - izdeluje
po najnižjih cenah trdka
Ivan Zorko, Glince pri
Ljubljani.

Žimnice (modroce)

po 35 Din predelujem. -
Vsa druga tapetniška dela
po najnižji ceni. Pridem
delati tudi na dom. Sla-
vič Franc - tapetništvo -
Rimska c. 5 - Zabjak 14.

PLETILJE (STRICKERINNEN)

vešče v izdelovanju samo boljšega blaga iz mojega
materijala iščem. — Samo prvovrstni izdelki na
»Flachmaschine« pridejo v poštev. Začetek izdelave
v mesecu decembru. Ponudbe z vzorci prinesiti dne
27. okt. v hotel Union, Ljubljana, od 9—12 in 14—16.

Zahvala

Za mnoge dokaze iskrenega sočutja in sožalja, ki smo jih
prejeli povodom bridke izgube našega dragega, nepozabnega
soproga in očeta, gospoda

Josipa Briclja

za poklonjeno krasno cvetje in vence, se vsem prav prisrčno
zahvaljujemo. — Posebno zahvalo smo dolžni častiti duhovščini,
zdravnikom gg. dr. Sabcu in dr. Hausu, pevcem za ganljive
žalostinke, Sokolu, obrtnemu društvu, vrhniškemu gasilnemu
društvu, godbenemu društvu ter končno vsem prijateljem in
znancem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti.

Vrhnika, 25. oktobra 1930.

Žalujoči ostali.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA, Prešernova ulica šte. 50 (v lastnem poslopiju)

Obrestovanja vlog, nakup in prodaja vsake
vrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut
borzne naročila, oredulni in krediti vsake
vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila
v tu- in inozemstvo, safe-depositi itd. itd.

Brazojavke: Kredit Ljubljana

Tel. 2040 2457. 2548; interurban 2706, 2806

Od dobrega najbolje je le
Gritzner - Adler - Kayser
šivalni stroj in kolo

elegantna izvedba — najboljši material

URANIA

pistalni stroj

v 3 velikostih

Novost

Šivalni stroj

kot damska pis-
saina miza

Le pri

Jos. Petelinc, Ljubljana

TELEFON INTERURB. 2913

Zmerne cene, tudi na obroke

Odločite se, dokler ni prepozno!

Nudimo našim odjemalcem izven Zagreba, dokler traja zaloga

GALOŠE (sliperje)

»Wimpassing« za gospode, pri-
ma vrsta, številke 40—46, par

dinarjev **78** dinarjev

GALOŠE (sl'perte)

»Wimpassing« za gospe, pri-
ma vrsta, številke 36—42, par

dinarjev **68** dinarjev

Zaloga je omejena, prosimo naročite hitro!

Na zahtevo dobite brezplačni katalog 108 strani!

Trgovska in odpošiljateljska tvrdka

Kastner, Ofner, Zagreb

POSTELJNINA

pohištvo, preproge, linoleum zavese, odeje,
modroce, vložke, tkanine za pohištvo, gradl
za modroce in celotne garniture (opreme) za
postelje itd. — Najboljše in najcenejše pri

KAROLU PREIS

MARIBOR, Gosposka ulica 20.

Cenike dobite brezplačno.

L. Mikuš - Ljubljana
priporočila svojo zalogo težnikov
solnčnikov in sprehajalnih palic
Popravila točno in solidno

Pozor gozdari in trgovci!

Nabavite si prvovrsten izdelek sekir in
plankač, katere pošiljam po pošti. — Cene
nizke. — Za vsak komad prevzamem ga-
rancijo. Trgovcem dajem popust. MATEVŽ
KRMEJ, Log, pošta Škofja Loka

Najvarnejše in najboljše uložite denar pri

Ljudski posojilnici v Celju

registr. zadrugi z neomejeno zavezo
v Celju, v novi lastni palači na vogalu
Kralja Petra ceste in Vodnikove ulice

Stanje hranilnih vlog nad
Din 90,000,000. Obrestna
mera najugodnejša. — Za
hranilne vloge jamči poleg
rezerv in hiš nad 3000
članov posostnikov z vsem
svojim premoženjem. —

Posojila na vknjižbo, poroštvo ter
zastavo pod najugodnejšimi pogoji

Vlagatelji pri Ljudski posojilnici v
Celju ne plača nobenega reninega
davka

Zahtevajte povsod

SOLO SVEČE

ker so res prvo-
vrstne kakovosti
in zelo poceni!

Najbolje nabavite ogledala, brušena stekla in vse druge v to stroko spadajoče proizvode pri čiste
domači tvrdki

KRISTAL D. D. TOVARNE OGLEDAL IN BRUŠ STEKLA

Podružnica:

Ljubljana

Medvedova 38. — Telef. št. 3075

Centrala:

MARIBOR

Koroška 32. — Telef. št. 2132

Podružnica:

Spil

Zrinjska 6. — Telefon št. 368

GLAZBA
osrečuje!

če jo slišite, prav posebno pa,
če se sam z njo bavite! — Ni
treba, da je Vaš dom brez godbe!
če stopite z nami v stik in si iz-
berete kak po cenl instrument.
Zahtevajte neobvezno ponudbo in
brezplačni veliki katalog!

Dobavimo Vam
direktno iz tovarne
v Nemčiji odnosno prodajne po-
družnice v Mariboru. Pišite
tako na anšov:

MEINEL & HEROLD

MARIBOR št. 102-B

Smrt Karadjordieva

— sijajen roman iz prošlosti Srbije
iz peresa Pere Todorovića.

Cena 30 Din, s poštnino 35 Din. — Dobi se pri
odboru za izdajo celotnih del Pere Todorovića,
Beograd, Svetosavska ulica 22. — V tisku:
Pregnanstvo Obrenovićevo, Beogradske tajne, Mad-
jije na prestolu, Odhod s prestola, Dnevnik dobro-
voljica, Krvavo leto, Zaječarski upor 1883, Aspide.

Ogledala

seh vrst, velikosti in oblik

Steklo

zrcalno 6—8 mm, mašinsko 4—6 mm, portaino,
leuast, alabaster itd.

Spectrum d.d.

Ljubljana VII — Telefon 23-43
Zagreb Celovška 81 Osijek

PLETENINE

na debelo! na drobno!

PLETILSKA ZADRUGA NA BREZNICI

p. Jesenice - Gorenjsko

SALDA-KONTE
ŠTRACE - JOURNALE
SOLSKJE ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIZICE
RISALNE BLOKE
ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH

KNJIGOVEZNICA

JUGOSLOVANSKE TISKARNE

PREJ

K. T. D.

V LJUBLJANI

KOPITARJEVA ULICA 6

IL NADSTROPJE

— Ljudska knjižnica za založništvo Jugoslavije v Ljubljani: 29. zvezek: Savinšek, IZPUK GULIT 30 Din, vez 42 Din — 30. zvezek: Stehulc, NA POLJU SLAVE 28 Din, vez 40 Din — 31. zvezek: Conan Doyle, IZGUBI JEN SVETI The Lost World 28 Din, vez 40 Din — 32. zvezek: Remicki, FAJČERSKI ZVONČKI Roman iz bližnjosti 24 Din, vez 32 Din — 33. zvezek: Bridges, NA POMOC 30 Din — Slavica NA SINAJ 30 Din, vez 42 Din — 34. zvezek: Bridges, NA POMOC 30 Din, vez 42 Din — 35. zvezek: Brackel, CIRKUSKI OTKOK 28 Din, vez 40 Din

Hans Dominik:

Moč treh

Roman iz leta 1955.

»Za Logga Sara v skrbah? ... Povsem odveč ... Vsi vrati, tu je nekaj treščilo vmes in pokvarilo pri-
huljencem in ovađuhom njihove račune. Sicer nimam
pojma, kaj je bilo. Vem pa gotovo, da je učinkovalo
sijajno. Vsekakor ni vani treba skrbeti za Logga
Sara. Menim, da bi se mogel sedaj celo mirno šetati
po Newyorku. Njegovi sovražniki bi se z novim napa-
dom še bolj osramotili.«

Te besede so pomirljivo učinkovale na Jano. Cu-
dežni dogodek ji je prevzel. Z neznano, mogočno po-
močjo so rešili Silvestra v zadnjem hipu iz nevarnosti.
Od takrat je upala na njegovo vrnitev, je čutila got-
ovost, da bo sila, ki ga je varovala prvokrat, uničila
tudi vsak nadaljnji poizkus.

Klepeta Abigail jo je zmotila v njenem razmi-
šljanju. Katero obleko bo oblekla. Ali si noče obesiti
nakita. Gospod doktor ima rad nališpane dame pri
večerji. Morda ji bo celo ...

Usta so se starki znova razlegla do ušes. Jana
ni opazila teh izprememb na obrazu. Njene misli so
se ji polagoma vračale v resničnost.

Obleči ... priprosta črna obleka, ki jo je imela
na sebi, se ji je zdela prava ... Nakit, na dan pogreba
svoje matere ... Naročila ji je, naj spravi obleke v
omare, in odšla iz sobe, da gre dol.

Abigail je jela izvrševati naročilo. Komad za ko-
madom je jemala iz kovčegov. Pri tem je mrmrala
predse:

»Hoho, golobičica ... zelo priprosto, preskromno.
Nič baržuna, nobene svile. Le taka priprostost ... ni
po okusu gospoda doktorja ... Ima rad fine dame ...
rumeno, rdečo žido. Ne črnih oblek ...«

Začela je vlagati perilo v predale in nadaljevala
s svojim samogovorom:

»Se boš morala predruščiti, golobičica moja! So
bile že druge pred teboj tu. So se tudi morale. So sto-
rile vse, kar je želel gospod doktor, če jih je pogledal
gospod doktor ... pogledal z velikimi, vročimi očmi.«

Besede so ji prešle v hihotanje, ko je posprav-
ljala zadnje kose v omare.

Medtem je prišla Jana v obednico. Stregel je mladi
polukrvni sluga. Glosin je čakal, da je odšel iz sobe,
preden je začel s pogovorom.

»Draga miss Jana, moje zdravilo že učinkuje. Ze
mного bolje izgledate nego davi.«

»Imate morda prav, gospod doktor. Spotoma sem
prišla na druge misli. Lahko bi bila malone zado-
voljna, če bi ... vedela za usodo našega prijatelja Sil-
vestra.«

»Bodite zadovoljni, draga miss Jana, da je naš
prijatelj ušel nevarnosti in da je zdaj po človeški sodbi
na varnem. Če mu je kaj za vas, se bo gotovo oglašil.«

»Se bo ... mora se ... naj se ...«

Jana je izdavile besede. Gr. Glosin je molčal, ka-
kor da bi ga bil prestrašil ta izbruh čustev.

»Oprostite mi mojo naglost, gospod doktor. Skr-
bim za usodo odsotnega in se vam nisem niti zahva-
lila za vašo dobroto.«

Ako je pri teh pogovorih dr. Glosin občutil sploh
kaj, potem je znal vsekakor mojstersko prikrivati svoja
čustva. Nobena mišica v njegovem obrazu se ni ganila,
ko se je mirno dalje razgovarjal z Jano. Govoril je
o načrtih za Janino bodočnost. Daljši počitek tu, po-
tem potovanje v Evropo. Tam morajo biti še sorodniki
njegovega očeta pri življenju.

»Slišala sem, gospod doktor, da bomo imeli baje
vojno z Anglijo. Potem vendar nihče ne more v
Evropo.«

Dr. Glosin je prikimal zamišljeno.

»Časopisno govorjenje, draga miss Jana. Mi ne

mislimo na vojno. Jaz sam se peljem jutri zopet v
Evropo. Se mbi še predvčerajšnjim v Angliji. Marsi-
kaj se govori o vojni, ker nas vznemirja časopisje. V
resnici nihče ne misli na to.«

»Vedno nove stvari odkrivam na vas, gospod dok-
tor. Mislila sem, da imate opravili le med Newyorkom
in Trentonom. Potem pa imate mahoma še to lepo po-
sestvo v Kolaru in zdaj slišim celo, da se vozite
dvakrat na teden v Evropo. Mora biti lepo hoditi tako
po svetu okrog.«

»Če lahko potuješ za svojo zabavo. Ne pa, če mo-
raš kakor jaz radi službenih dolžnosti.«

Lahek vzdih se je izvil zdravniku z ustnic.

»Upam, miss Jana, da se bom v kratkem tudi jaz
malo oddahnil. Potem se peljava skupaj v Evropo in
pokazal vam bom lepote Starega sveta.«

Dvignil je kozarec s starim, težkim kalifornij-
skim vinom in napil Jani.

»Na skorajšnje, skrpno srečno vožnjo.«

Večerja se je bližala kraju. Dr. Glosin je porabil
zadnjo četrt ure, da naslika Jani življenje za prihod-
nje dni.

»Tu imamo konje in voz. Morete delati izlete.
Bobby ... — pokazal je na slugo — »ne zna samo
streči, ampak je tudi spreten voznik. Pozna najlepša
pota v okolici. Poslušajte se male, pa dobre knjiž-
nice v gosposki sobi ... Pozabil sem, da je zaklenjena.
Vam smem ključ ... ne, še bolje. Pokazal vam jo
bom na mestu.«

Peljal je Jano v sosedno sobo in sam odprl ste-
klene predale, v katerih je bilo več sto del, izbranih
z dobrim okusom.

»Glavno je, draga Jana, da vas ne premagajo v
prostil urah brezdelja misli in spomini.«

Pri zadnjih besedah jo je dr. Glosin prijel za roke.
Ne da bi izgovoril besede, je čutila Jana, da se za
danes poslavlja od nje, istodobno pa je zaznavala,
kako se je polasčata močnejše mir in vdanost.

Eksportna hiša

Aleksandrova 19

„LUNA“

MARIBOR

Last. A. Pristernik

Aleksandrova 19

Velika izbirna zaloga: nogavice, otroških, ženskih in moških sraj, spodnjih hlač. Pletenin; majo, puloverov, telovnikov - lastni izdelki. Čevlje za dom in telovadbo, snežne čevlje, dežnike, igrače.

Vezanine: čipke, svilene trake. Lastne vezanje, predtiskanje in pletenje. Vse vrste sukanca, prejce, igol, gumbov in raznega pribora za šivilje in krojače. Na drobno in na debelo!

CVETJE in VENCE

Za praznik Vseh svetnikov nudim lepe krizanteme v loncih in odrezane; zelene vence in vence s cvetjem. — Dobi se tudi lepo košato lepotočno grmovje po 4-8 Din; nizke močne vrtnice, novejših vrst, pri odjemu 25 kom. po 6 Din; krasne potonke po 3-5 Din; Flox po 3 Din; visoke vrtnice po 15-20 Din; plezalke 7-8 Din komad.

Vrtnarstvo F. URBANEK :: Maribor, Kralj Matjaževa.

Spodnještajerska ljudska posojilnica

Registrovana zadruga z neomejeno zavezo v Mariboru

Sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun ter jih obrestuje po najvišji obrestni meri.

Daje posojila na hipoteke, poroštvo, zastave itd. - Izvršuje vse v denarno stroko spadajoče posle.

POZOR!

Naši pridelki in žetve niso dovolj dobre. ZADRUŽNA POSLOVALNICA v Mariboru priporoča kmetovalcem v dosegu dobrih, visokih in kakovostnih pridelkov uporabo umetnih gnojil:

Apnenega dušika in Nitrofoskala — Ruše.

Sedaj pred jesensko setvijo naj ne zamudi nobeden kmetovalec svoje njive izorane za setev pšenice, gnojiti z Nitrofoskalom — Ruše, travnike dobro pobranati in gnojiti z apnenim dušikom, ki vsebuje razen dušika tudi apno, ki ga skoraj vsaka zemlja potrebuje.

Vinogradniki!

Izvršite sedaj v jeseni jesensko kop in gnojite vinograde s specialnim Nitrofoskalom — Ruše za vinograde, ki vsebuje dušik, fosforno kislino in kali v razmerju 6:8:8. — Navodila o načinu uporabe, o potrebnih količinah, o rentabilnosti, dobaviteljih uspehih in cenah daje

Zadružna poslovalnica v Mariboru.

Kmetovalci, izvršite naročilo čim prej, ker je setev ozimnih žit na pragu!

TELEFON 2718

Preselive

SLOVENIA-TRANSPORT LJUBLJANA MIKLOŠIČEVA 36

Tekstilbazar dr. z o. z.

manufakturna trgovina

Ljubljana, Krekov trg št. 10

Priporoča svojo veliko zalogo manufakturnega blaga po najugodnejših cenah

Vodni mlin s turbino

na tri tečaje, vse v najboljšem stanju, prodam v bližini Celja. — Poizve se pri podružnici „Slovenca“ v Celju.

JABOLKA in OREHE

dobite na debelo pri „Gospodarski zvezi“ v Ljubljani

Budilke, stenske in žepne ure

kupite najbolje in najceneje pri H. Suttner

Ljubljana 2 Pršernova ul. 4

Lastna protokolirana tovarna v Švici

Zahtevajte cenik zastoj in poštnine prosto

Budilke od Din 49.— naprej. - Budilke iz lesa od Din 84.— naprej. - Stenske ure 14 dni z bitjem od Din 880.— naprej.

Slaščičarsko peč

železno, s tremi herdi, prodam, ter Valfel peč na tri ognje, kompletno, z osmimi kleščami, malo rabljeno, zaradi nabave večjih peči — Ponudbe na upravo „Slov.“ pod šifro „Dobro ohranjeno.“

Lovske puške

floberte, browning pištole, pištole za strašenje p-ov, lovske in ribiške potrebščine ima vedno v zalogi

F. K. Kaiser, puškar

Ljubljana, Kongresni trg 9

Autotaksi M. Hočevar

Novo mesto-Kandija Telefon št. 18

Družabnika

sprejme prejšnja FRAN SZANTNERJA čevljar ska delavnica. Resnemu reflektantu je ista evatuelno tudi naprodaj. — Informirati se je: Cankarjevo nabrežje št. 7 — Mavricij Pobeška.

Kupujte v trgovini. Kjer kupujete tisoč!

Naročniki izven Zagreba, zahtevajte največji cenik Jugoslavije. Izberite iz velikanske zbirke: ženskega in otroškega perila, robeev, platna, namiznih prtov, manufakturnega blaga, ženskih klobukov, ženske konfekcije, kratkega in pletenega blaga, igračk, moške mode, preprog, zastorov, parfumerije, obutve, čipk, kuhinjske opreme ono, kar potrebujete. — Pri vsakem nakupu prihranite.

NAJVEČJA TRGOVSKA IN ODPOŠILJATELJSKA TVRDKA

Kastner, Ofner, Zagreb

ILICA 4

Priporoča se prvi slovenski zavod

Vzajemna zavarovalnica Ljubljana

v lastni palači ob Miklošičevi in Masarykovi cesti

PODRUŽNICE:

Celje, Palača Ljudske posojilnice, Zagreb, Starčevićev trg 6, Sarajevo, Aleksandrova cesta 101, Split, Ulica XI. puka 22, Beograd, Poincareova 2

ČREVA

sortirana v vseh poljubnih debelinah za vse različne klobase: krvave, jeterne, mesene, za salame itd., imam na zalogi po na novo znanih cenah. Za ravne krvave in jeterne klobase nudim tudi debela čreva (milharje) po isti ceni kot suha goveja čreva. Trgovcem in večjim odjemalcem morem dati primeren popust. — Priporočam se vsem svojim dosed. odjemalcem in vabim nove interese, da si ogledajo zalogo.

Bergman Josip — trgovina črev na drobno in na debelo — LJUBLJANA :: Poljanska cesta št. 85 in 87.

Fany Patik, umetno košarstvo

Radovljica - Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 30

III

Velika izbira nagrobnih in vsakovrstnih drugih košaric. Raznovrstna stojala za cvetke in palme. Stojala in zibke. Kupejske in potne košare. Tržne torbice vseh vrst. :: Bogata zaloga pristnih japonskih in kitajskih preprog (China- in Japanmatten Laufteppiche). Pri odjemu na debelo specialna cena.

Oblačilnica Ilirija vodi

največjo zalogo, najboljše blago, najnižje cene, najdaljši rok odplačevanja. Zahtevajte potnika. — Zahtevajte vzorce!

OBLAČILNICA ILIRIJA

LJUBLJANA, MESTNI TRG ŠTEV. 17

MANUFAKTURA IN ČEVLJI NA OBROKE!

Gospodarska zveza v Ljubljani

ima stalno na zalogi:

Deželne pridelke - žito - mlevske izdelke - specerijsko in kolonijalno blago - sadje - mesne izdelke - južno sadje - semena - seno - slamo - Težakovo

olje za živino - kmetijske stroje in orodja - umetna gnojila - cement - premog itd. - Zastopstvo za prodajo kisove kisline v Dravski banovini

Za jesen in zimo

kupite vse oblačilne predmete najceneje pri tvrdki

I. N. ŠOŠTARIČ

Maribor, Aleksandrova cesta 13

OBLASTVENO KONCESIJONIRANA šoferska šola

I. Gabersčik, bivši komisar za šoferske izpite, LJUBLJANA, Bleiweisova cesta št. 52.

KRASNE KODRE

neomejeno trajne pri vlažnem zraku ali potenju dosežejo dame in gospodje brez škarij kodral s HELA-esenco za kodre. Tudi najlepši bubikopf se popeljša s Heia, ker je nepotrebna vsaka ondulacija. Velik prihranek na času in denarju, pospešuje rast las, Vaša podoba Vas bo iznenadila. Takoj po vporabi obilo onduliranih kodrov, krasne frizure. Mnogo zahvalnic. Posebno gledališke umetnice so polne hvale. Cena 12 Din, 3 steklenice 25 Din, 6 steklenic 40 Din. Dr. Nikol. Kemény - Koška H - poštni predal 12/225. CSR.

Cunje, ovčio volno

staro železo, kovine, papir, kosti, krojaške in druge odpadke vseh vrst kupi in plača najboljša Arbeiter, Maribor, Dravska ulica.

Dvokolesa

motorji, šivalni stroji, otroški in igračni vozički, pnevmatika, posamezni deli. Velika izbira, najnižje cene. Prodaja na obroke. Ceniki franko.

„TRIBUNA“ F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov LJUBLJANA, Karlovska cesta št. 4.

Zadružna Gospodarska banka d. d.

v Ljubljani (Miklošičeva cesta 10)

BRZOJAVNI NASLOV: GOSPOBANKA. TELEFON ŠTEV. 2057, 2470, 2979.

Vloge nad Din 480,000.000.—

Kapital in rezerve nad Din 16,000.000.—

PODRUŽNICE:

BLEJ NOVI SAD KRANJ ŠIBENIK MARIBOR KOČEVJE CELJE SOMBOR DJAKOVO SPLIT

Kupuje in prodaja VALUTE, CEKE, DEVIZE, VREDNOSTNE PAPIRJE. Sales - deposits. -- Borzna naročila -- Prodaja srečk

Izvršuje vse bančne posle naikulantneje.